

Holy Bible

Aionian Edition®

Muk̄eddes Kalam (yəngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)
Gospel Primer

Table of Contents

- Preface
- Genesis 1-4
- John 1-21
- Revelation 19-22
- 66 Verses
- Reader's Guide
- Glossary
- Maps
- History
- Destiny
- Illustrations, Doré

Welcome to the *Gospel Primer*. The Aionian Bible invites you to review popular Christian understanding. Is it possible that the most well-known verse in the Bible is mistranslated, John 3:16? Are the destinies of Heaven and Hell really the whole story? And are misunderstandings of this magnitude even possible? First, know that the Aionian Bible does not abandon Christian heritage. We have much to learn from godly people throughout all ages. Yet, this booklet is a new primer to the truly good news of Jesus Christ, the savior of all mankind.

Holy Bible Aionian Edition ®

Mukeddes Kalam (yəngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)
Gospel Primer

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 4/18/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0
Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 5.1.9 (Pro) on 6/3/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>
Report content and format concerns to Nainoia Inc
Volunteer help is welcome and appreciated!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

Adəmni қоопливетип, һаятلىк дәрихигә баридиょjan yolni muھапизәt қilix üçün, u Erəm beojining məxriק təripigə kerublarnı wə tət tərəpkə pirkiraydiojan yalkunluğ bir xəmxərnı қoyup koydi.

Yaritilix 3:24

YaritiliX

1 Muķəddəmdə Huda asmanlar bilən zeminni gümbizigə orunlaxturdi. Huda buning yahxi yarattı. **2** U qaođda yər bolsa xəkilsiz bolğanlığını kərdi. **19** Xu tərikidə kəq bilən wə kükürük əhalətə boldi; ərəngələk səhər etti, bu tetinqi kün boldi. **20** Huda qongkur sularning yüzini kaplıdı; Hudanıng yənə: «Şularda miş-mış janıwarlar bolsun, Rohi qongkur sular üstida lərzan pərvaz uqar-kanatlar yərning üstidə, asman boxlukida kılatti. **3** Huda: «Yorukluk bolsun!» dewidi, qong məhluklarnı, xundakla sularda miş-mış yorukluk pəyda boldi. **4** Huda yoruklukning janiwarlarnı əz türli boyiqə wə hərhil uqar-yahxi ikanlığını kərdi; Huda yorukluk bilən əkanlıqlarını ayridi. **5** Huda yorukluknı əz türli boyiqə yarattı. Huda buning «kündüz», ərəngələkni «keçə» dəp atidi. **6** Andin Huda: — Sularning arılıkında yahxi bolğanlığını kərdi. **22** Huda bu janlıklarıja bir boxluk bolsun wə sular [yükiri-təwən] bəht-bərikət ata kılıp: «Nəsillinip, kəpiyip, ikkigə ayrılip tursun, dedi. **7** Xuning bilən dengiz sulurunu toldurunglar, uqar-kanatlarımı Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu tunji kün boldi. **8** Andin Huda: — Sularning arılıkında yar yəzidə awusun» dedi. **23** Xu tərikidə kəq bilən ikkinqi kün boldi. **9** Andin Huda: «Asmanning xundak boldi. **10** Huda bir boxluk hasil kılıp, sularını boxlukning astioğlu wə boxlukning üstigə ayriwətti; ix ənə xundak boldi. **11** Andin Huda yənə: «Yər hərhil əstümlüklərni, urukluk otyaxlarını, mewə beridioğan dərəhlərni türli boyiqə ozida ündürsun! Mewilərning iqidə urukluları bolsun!» dedi, dəl xundak boldi; **12** yərdiki obrazımızda, Bizgə ohxaydioğan kılıp insannı esümlüklərni, yəni uruk qikidioğan otyaxlarını, əz türli boyiqə, mewə beridioğan, yəni yaritayı. Ular dengizdiki beliklərə, asmandıki mewilirining iqidə urukluları boloğan dərəhlərni uqar-kanatlarə, barlık mal-qarwilarə, pütkül əz türli boyiqə, mal-qarwilarə əz türli boyiqə wə yər yəzidə əməliliqüqi barlık janiwarlarnı — mal-qarwilarə, əməliliqüqi janiwarlarnı wə yawayı hayvanlarını əz türli boyiqə apirdə kılısun» — dedi, dəl xundak boldi. **25** Xundak kılıp Huda yərdiki yawayı hayvanlarını əz türli boyiqə, mal-qarwilarə əz türli boyiqə wə yər yəzidə əməliliqüqi barlık janiwarlarnı əz türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi bolğanlığını kərdi. **26** Andin Huda: «Əz sürət- obrazımızda, Bizgə ohxaydioğan kılıp insannı esümlüklərni, əstümlüklərni, urukluk otyaxlarını, əz türli boyiqə, mewə beridioğan, yəni yaritayı. Ular dengizdiki beliklərə, asmandıki mewilirining iqidə urukluları boloğan dərəhlərni uqar-kanatlarə, barlık mal-qarwilarə, pütkül əz türli boyiqə, mal-qarwilarə əz türli boyiqə wə yər yəzidə əməliliqüqi barlık janiwarlarnı — mal-qarwilarə, əməliliqüqi janiwarlarnı wə yawayı hayvanlarını əz türli boyiqə apirdə kılısun» dedi. **27** Xundak kılıp, Huda insanni Əz sürət-obrazıda yarattı; Uni Əzinin süritidə yarattı; Ularnı ərkək-qixi kılıp yarattı. **28** Huda ularıja bəht-bərikət ata kılıp: «Silər nəsillinip, kəpiyip, yər yəzidə awusun» dedi. **29** Andin Huda yənə: «Man, Mən pütkül yər yəzidiki urukluk otyaxları bilən urukluk mewə beridioğan hərbir hayvanlarə igidarıqılık kılısun» dedi. **30** Andin Huda yənə: «Mana, Mən pütkül yər yəzidiki urukluk otyaxları bilən urukluk mewə beridioğan hərbir dərəhlərni silərgə ozukluk bolsun dəp bərdim; **31** xundakla yərdiki barlık janiwarlar bilən asmandıki barlık uqar-kanatlar wə yər yəzidə barlık əməliliqüilərgə, yəni barlık janıwarlarə ozukluk bolsun dəp barlık gül-giyahlarnı bərdim» dedi, dəl xundak boldi.

kündüz bilən keçini baxkırup, yorukluk bilən қarangoşuluknı ayrisun dəp asmanlarning gümbizigə orunlaxturdi. Huda buning yahxi bolqanlığını kərdi. **19** Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu tətinqi kün boldi. **20** Huda yənə: «Sularda miç-miç janiwarlar bolsun, uqar-kanatlar yərning üstidə, asman boxlukında uqsun» dedi. **21** Xundak kılıp Huda sudiki qong-qong məhluklarnı, xundakla sularda miç-miç janiwarları eż türli boyiqə wə hərhil uqar-kanatları eż türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi bolqanlığını kərdi. **22** Huda bu janlıqlarоja bəht-bərikət ata kılıp: «Nəsillinip, kəpiyip, dengiz sulurini toldurunglar, uqar-kanatlarımı yər yüzidə awusun» dedi. **23** Xu tərikidə kəq bilən səhər etti, bu bəxinqi kün boldi. **24** Huda yənə: «Yər janiwarları eż türli boyiqə qıkarsun – mal-qarwilarnı, əməliliğüqi janiwarları wə yawayi haywanları eż türli boyiqə apiridə kilsun» – dewidi, dəl xundak boldi. **25** Xundak kılıp Huda yərdiki yawayi haywanları eż türli boyiqə, mal-qarwilarnı eż türli boyiqə wə yər yüzidə əməliliğüqi barlık janiwarları eż türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi bolqanlığını kərdi. **26** Andin Huda: «Əz sürət-obrazımızda, Bizgə ohxaydiojan kılıp insanni yaritayı. Ular dengizdiki belikləroja, asmandiki uqar-kanatlarоja, barlık mal-qarwilaroja, pütkül yər yüzigə wə yər yüzidiki barlık əməliliğüqi janiwarlarоja igidarqılık kilsun» dedi. **27** Xundak kılıp, Huda insanni Əz sürət-obrazida yarattı; Uni Əzining süritidə yarattı; Ularnı ərkək-qixi kılıp yarattı. **28** Huda ularoja bəht-bərikət ata kılıp: «Silər nəsillinip, kəpiyip, yər yüzini toldurup boysundurunglar; dengizdiki beliklər, asmandiki uqar-kanatlarоja, xuningdək yər yüzidə yürüdiojan hərbir haywanlarоja igidarqılık kilinglər» dedi. **29** Andin Huda yənə: «Man, Mən pütkül yər yüzidiki urukluk otyaxlar bilən urukluk mewə beridiojan hərbir dərəhlərni silərgə ozukluk bolsun dəp bərdim; **30** xundakla yərdiki barlık janiwarlar bilən asmandiki barlık uqar-kanatlar wə yər yüzidə barlık əməliliğüqilərgə, yəni barlık jan-janiwarlarоja ozukluk bolsun dəp barlık gül-giyahınları bərdim» dewidi, dəl xundak boldi. **31** Huda yaratkanlırinin həmmisigə səpselip

karidi, wə mana bularning həmmisi nahayiti kılıp; — Adəmning yaloqz turuxi yahxi əməs; yahxi bolqanidi. Xu tərikidə kəq bilən səhər Mən uningoja mas kelidiqan bir yardımçı etti, bu altınqı kün boldi.

2 Xundak kılıp asman bilən zemin, pütkül məwjudatlıri bilən koxulup yaritilip boldi.

2 Huda yəttinqi künigiqə kılıdiqan ixini tamamlidi. U yəttinqi künü barlıq yaritix ixini tohititip aram aldi. **3** Yəttinqi künü Huda barlıq yaritix ixliridin aram alojan kün bolqanlıq üçün, xu künni bəhtlik kün kılıp, uni «mukəddəs kün» dəp bekitti. **4** Pərwərdigar Huda zemin bilən asmanni yaratkan künidə, asman-zeminning yaritilix jəryanining tarilihli mundak; — **5** Zeminda tehi həq gül-giyah, yərdə həq otyax ünmigəndi; qünki Pərwərdigar Huda yər yüzigə həl-yeçin yaqdurmioqanidi, xundakla yər teriydiqan adəməm yok idi. **6** Lekin yərdin bulak süyi qikip, tamam yər yüzini suqardı. **7** Andin Pərwərdigar Huda adəmni yərning topisidin yasap, həyatlıq nəpəsini uning burnioqa püwlidi; xuning bilən adəm tirik bir jan boldi. **8** Andin keyin Pərwərdigar Huda məxrik tərəptə Erəm degən jayda bir baqı bina kılıp, yasiojan adəmni xu yərgə orunlaxturdu. **9** Pərwərdigar Huda yərdin kəzni qamlaxturidiqan qıraylık, [mewilir] yeyixlik hərhil dərəhni ündürdü; u yənə baqning otturisida «həyatlıq dərihi» wə «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ni ündürdü. **10** Baqni suqırıxka Erəmdin bir dərya ekip qıktı; andin bələnüp, tət ekin boldi. **11** Birinqi ekinninə nami Pixon bolup, altun qıqidiqan pütkül Həwiləh zeminini aylinip etidu. **12** Bu yurtnıng altuni nahayiti esil idi; xu yərdə puraklıq dewirkəy bilən ak hekikmü qıkdir. **13** İkkinqi dəryanıng nami Gihon bolup, pütkül Kux zeminini aylinip etidu. **14** Üqinqi dəryanıng nami Dijlə bolup, Axurnıng xərkidin ekip etidu, tətinqı dəryanıng nami Əfrat idi. **15** Pərwərdigar Huda adəmni elip Erəm beojoja ixləp, pərwix kılsın dəp uni xu yərgə koyup koydi. **16** Pərwərdigar Huda adəmgə əmr kılıp: baqdiki hərbir dərəh mewiliridin haliojiningqə yə; **17** əmma «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ning mewisidin yemigin; qünki uningdin yegan kününgdə jazmən elisən, — dedi. **18** Andin Pərwərdigar Huda yənə sez

kılıp: — Adəmning yaloqz turuxi yahxi əməs; Mən uningoja mas kelidiqan bir yardımçı həmrəhni yasap berəy, — dedi. **19** Pərwərdigar Huda tuprakṭın daladiki barlıq janiwarlar bilən asmandiki həmmə uqar-kanatlarnı yasiojanidi; ularoja adəmning nemə dəp at koyidiojanlıqını bilix üçün, U ularnı adəmning aldiqə kəltürdi. Adəm hərbir janiwaroja nemə dəp at koyojan bolsa, uning eti xu bolup kəldi. **20** Bu tərikidə adəm həmmə mal-qarwilaroja, asmandiki uqar-kanatlaroja wə daladiki hərbir janiwarlaroja at koydi; wəhalənki, adəm eziqə mas kelidiqan heqbir yardımçı həmrəh uqratmadi. **21** Xuning bilən Pərwərdigar Huda adəmgə bir qattık uyku saldı; u uhlap kəldi. U uhlawatkanda, U uning bikinidin bir az elip, andin uning ornini ət-gəx bilən etip koydi. **22** Xuning bilən Pərwərdigar Huda adəmning bikinidin alojan xu kisimdin bir ayalni yasap, uni adəmning kəxiqə əkəldi. **23** Adəm'ata huxal bolup: — Mana bu səngəklirimdi ki səngək, etimdiki ət bolqalaq, «ayal» dəp atalsun; qünki u ərdin elinoqandur, — dedi. **24** Xuning üçün ər kixi ata-anisidin ayrılip, eż ayalıqə baqlınip bir bolup, ikkisi bir tən bolidu. **25** Adəm'ata bilən ayali hər ikkisi yalingaq bolsimu, həq uyalmayıtti.

3 Yər yüzidə yilan Rəb Pərwərdigar yaratkan daladiki həywanlarning həmmisidin hıyligər idi. U ayaldın: — Huda rasttinla baqdiki dərəhləرنing heqkəysisining mewisidin yemənglər, dedim? — dəp soridi. **2** Ayal yilanoja jawab berip: — Baqdiki dərəhləرنing mewilirini yesək bolidu. **3** Əmma baqning otturisidiki dərəhning mewisi toqrisida Huda: «Buningdin yemənglər, kolmu təküzmənglər, bolmisa əlisilər» degən, dedi. **4** Yilan ayalıqə: — Undak əməs! Hərgiz elməysilər! **5** Bəlkı silər uni yegan kününglarda, Huda kezünglarning eqilip, Hudaqə ohxax yahxi bilən yamanni bilidiojan bolup kəlidiojanlıqınlarnı bilidu, — dedi. **6** Ayal dərəhning [mewisining] yeməklik üçün yahxılıkını, uning kəzni qamlaxturidiqanlıqını kerüp, həmdə dərəhning adəmni əkillik kəlidiojan jəlpkarlıqını kerüp, mewidin yedi wə uningdin yenida turoqan erigimu bərdi; umu yedi. **7** Yeyixi bilənla hər ikkisining

kəzliri eqilip, ezlirining yalingaq ikənlilikini — dedi. **20** Uning ayali barlıq jan igilirining bilip, ənjür yopurmaklirini elip bir-birigə anisi bolidiojini üçün adəm uningoja «Hawa» ulap tikip, ezliriga yapkuq kılıp tartti. **8** Kün dəp at koydi. **21** Pərwərdigar Huda Adəm'ata salķınlıqanda, ular Pərwərdigar Hudanıng bilən uning ayalıqə həywan teriliridin kiyim baqda mangojan xəpisini anglap kəlip, adəm kılıp kiydürüp koydi. **22** Pərwərdigar Huda ayali bilən Pərwərdigar Hudanıng hazır söz kılıp: — Mana, adəm Bizlərdin birigə bolqınidin qeqip baqdiki dərəhlərning arısiqə ohxap kaldi, yahxi bilən yamanni bildi. Əmdi yoxurunuwaldi. **9** Lekin Pərwərdigar Huda қolını uzitip həyatlıq dərihidin elip yəwelip, ta towlap adəmnı qakırıp uningoja: Sən nədə? əbədgıqə yaxawərməslı üçün [uni tosuximiz — dedi. **10** Adəm'ata jawab berip: — Mən kerək], dedi. **23** Xuning bilən Pərwərdigar baqda xəpəngni anglap, yalingaq turoqinim Huda uni Erəm baqdın қoqlap qıkırıwətti; üçün korkup ketip, yoxuruniwaldim, — dedi. xundak kılıp uni yərgə ixləydiojan, yəni ezi **11** [Huda] uningoja: — Yalingaq ikənlikingni əslı apiridə kılınojan turşakka ixləydiojan kılıp sanga kim eytti? Mən sanga yemə, dəp əmr koydi. **24** Adəmni қoqlıwetip, həyatlıq dərihigə қılıjan dərəhning mewisidin yedingmu-ya? baridiojan yolni muhəapizət kılıx üçün, u Erəm — dedi. **12** Adəm jawab berip: — Sən manga beoqining məxrək təripigə kerublarnı wə tət həmrəh boluxka bərgən ayal dərəhning tərəpkə pirkiraydiojan yalkunluk bir xəmxərni mewisidin manga bərgənidə, mən yedim, — koyup koydi.

dedi. **13** Pərwərdigar Huda ayalıqə: — Bu nemə kılıojining? — dedi. Ayal jawab berip: — Yilan meni aldap azdursa, mən yəp saptımən, — dedi. **14** Pərwərdigar Huda yılanıqə mundak dedi: — «Bu kılıojining üçün, Sən həmmə mal-qarwilardin, Daladiki barlık, həywanatlardın bəkrək lənətkə qalısən; Qorsikinq bilən beoqirlap mengip, Əmrüngning barlık künliridə topa yəysən. **15** Wə man sən bilən ayalning arısiqə, Sening nəslinq bilən ayalning nəslining arısiqə əqmənlik salımən; U seninq bexingni dəssəp zəhimləndürudu, Sən kəpup uning tapinini [qekip] zəhimləndürisən». **16** Andin Huda ayalıqə: — «Sening əhamildarlıqingning jama-muxəkkətlərini kəpəytimən; Sən qattık tolojak iqidə boxinisən; Sən eringdin üstün turuxka həwəs kilsangmu, U üstündin hojılık kılıdu» — dedi. **17** Andin U Adəm'atıqə: — «Sən ayalıqning səzığə kulaq selip, Mən sanga yemə, dəp əmr kılıjan dərəhtin yegining tüpəylidin, Sening tüpəylingdin yər-tuprak lənitimgo uqrayıdu; Əmrüngning barlık künliridə pəkət jalalıq ixləpla, andin uningdin ozuklinisən. **18** Yər sanga tikən bilən kamojak ündüridü; Xundaktimu sən yərdiki ziraət-otyxawlarnı yəysən. **19** Taki sən tuprakka kaytķuqə yüz-kezüng tərgə qümgəndə, andin nan yeyələysən; Qünki sən əslı tupraktın elinoqansən; Sən əslidə topa boləqaq, Yənə topioja kaytisən»

4 Adəm'ata ayali Hawa bilən billə boldi; Hawa əhamildar bolup Қabilni tuçup: «Mən bir adəmgə igə boldum — U Pərwərdigardur!» — dedi. **2** Andin u yənə Қabilning inisi Ҳabilni tuçdi. Ҳabil padiqi boldi, Қabil bolsa terikqi boldi. **3** Bekitilgən xundak bir wakıtsaättə xundak bir ix boldiki, Қabil turşakning hosulidin Pərwərdigarqa hədiyə kəltürdü. **4** Ҳabilmu padisidin köylirining tunjiliridin, yəni ularning yeqidin hədiyə sundı. Pərwərdigar Ҳabilni wə uning sunoqan hədiyəsini köbul kıldı. **5** Lekin Қabil wə uning sunoqiniqə karimidi. Xu wəjidin Қabilning tolimu aqqiqi kəlip, qirayi tutuldu. **6** Xuning bilən Pərwərdigar Қabiləqə: Nemixka aqqiklinisən? Nemə üçün qiraying tutulup ketidü? **7** Əgər durus ix kilsang, sən kətürülməmsən? Lekin durus ix kilmisang, mana gunaň ixik aldida [seni paylap] beoqirlap yatidu, u seni ez ilkigə almaqçı bolidu; lekin sən uningdin ojalip kelixing kerək, dedi. **8** Қabil inisi Ҳabiləqə: «Daliqə qikip keləylil!» dedi. Dalada xu wəkə boldiki, Қabil inisi Ҳabiləqə kol selip, uni eltürdü. **9** Pərwərdigar Қabiləqə: Ining Ҳabil nədə? — dəp soridi. U jawab berip: Bilməyman, mən inimning bakķuqışımı? — dedi. **10** Huda uningoja: — Sən nemə kılding? Mana, iningning keni yərdin manga pəryad kətürüwatidu! **11** Əmdi iningning қolungda tekulgən kenini

kəbul қılıxka aozını aqkan yerdin kooqlınıp, Enox dəp at koydi. Xu wakittin tartip adəmlər lənətkə uqraysən. **12** Sən yərgə ixlisəngmu u Pərwərdigarning namıja nida қılıxka baxlıdi. buningdin keyin sanga ķuwvitini bərməydu; sən yər yüzidə sərsən bolup, sərgərdan bolisən, — dedi. **13** Buni anglap Қabil Pərwərdigar oja jawab қılıp: — Mening bu jazayimni adəm kətürəlmigüdək! **14** Mana, Sən bütün meni yər yüzidin қooqlıding, mən əmdi Sening yüzüngdin yoxurunup yürimən; yər yüzidə sərsən bolup sərgərdanlıqta yürimən; xundak boliduki, kimla meni tepiwalsa, eltürüwetidul, — dedi. **15** Lekin Pərwərdigar uningəja jawab berip: — Xundak boliduki, kimki Қabilni eltürsə, uningdin yəttə həssə intikam elinidu, — dedi. Xularni dəp Pərwərdigar Қabiləja uqriqan birsi uni əltürüwətmisun dəp uningəja bir bəlgə koyup koydi. **16** Xuning bilən Қabil Pərwərdigarning həzuridin qıkıp, Ermənning məxrik təripidiki Nod degən yurtta oltaraklıxip kəldi. **17** Қabil ayalı bilən billə bolup, ayalı һamilidar bolup Hənohni tuğdı. U wakitta Қabil bir xəhər bina kılıwatattı; u xəhərning namini oqlining ismi bilən Hənoh dəp atidi. **18** Hənohtın İrad tərəldi, iradtın Məhuyail tərəldi, Məhuyaildin Mətuxail tərəldi, Mətuxaildin Ləməh tərəldi. **19** Ləməh əzигə ikki hotun aldı. Birining ismi Adaḥ, yənə birining ismi Zillah idi. **20** Adaḥ, Yabalni tuğdı. U qedirdə olturidiojan kəqmən malqılarning bowisi idi, **21** uning inisining ismi Yubal idi. Bu qiltar bilən nəy qaloqıqların bowisi idi. **22** Zillah, yənə Tubal-кayın degən bir oqulni tuğdı. U mis-təmür əswablarnı sokkuqi idi. Tubal-кayının Naamah isimlik bir singlisi bar idi. **23** Ləməh bolsa ayallırıja söz қılıp: — «Əy Adaḥ bilən Zillah, sözümni anglangalar! Əy Ləməhning ayalliri, gepimgə kulak selinglar! Meni zəhimləndürgini üçün mən adəm əltürdüüm, Tenimni zedə ķiloqanlığı üçün bir yigitni əltürdüüm. **24** Əgor Қabil üçün yəttə həssə intikam elinsa, Ləməh üçün yətmix yəttə həssə intikam elinidu!» — dedi. **25** Adəm'ata yənə ayalı bilən billə boldı. Ayalı bir oqul tuğup, uningəja Xet dəp at koyup: Қabil Həbilni əltürüwətkini üçün Huda uning orniqə manga baxka bir əwlad tikləp bərdi, dedi. **26** Xettinmu bir oqul tuğuldi; u uningəja

Əysə: — I Ata, ularnı kəqürgin, qünki ular əzinining nemə kiliwatkanlığını bilməydu, — dedi.

[Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlirini bəlüxüwaldı.

Luğa 23:34

Yuhanna

1 Mukəddəmdə «Kalam» bar idi; Kalam Huda uningdin: — Undakta ezung kim bolisən? Ilyas bilən billə idi həm Kalam Huda idi. **2** [pəyojəmbər]musən? — dəp soridi. — Yak, mən U mukəddəmdə Huda bilən billə idi. **3** U u əməsmən, — dedi u. — Əmisə, sən heliki arkılık barlıq məwjudatlar yaritildi wə barlıq pəyojəmbərmusən? — dəp soridi ular. U yənə: — yaritiloqların həqbiyi uningsiz yaritiloqan Yak! — dedi. **22** Xunga ular uningdin: — Undakta, əməs. **4** Uningda həyatlıq bar idi wə xu sən zadi kim bolisən? Bizni əwətkənlərgə həyatlıq insanlarqa nur elip kəldi. **5** Wə jawab beriximiz üçün, [bizgə eytqin], ezung nur қarangoşulukta parlaydu wə қarangoşuluk toopruluk nemə dəysən? — dəp soridi. **23** Yəhya bolsa nurni həq besip qüxəligən əməs. **6** Bir mundak jawab bərdi: — Yəxaya pəyojəmbər adəm Hudadin kəldi. Uning ismi Yəhya idi. burun eytkandək, qəldə «Rəbning yolini tüz **7** U guvahlıq berix üçün, yəni həmmə insan kilinglər» dəp towlaydiojan awazdurmən! **24** əzi arkılık ixəndürülsün, dəp nuroqa guvahlıqı əmdi [Yerusalemın] əwətilgənlər Pərisiyələrdin boluxka kəlgənidi. **8** [Yəhyəning] əzi xu nur idı. Ular yənə Yəhyəadin: — Sən ya Məsih, əməs, bəlkı pəkət xu nuroqa guvahlıq berixkə ya Ilyas yaki heliki pəyojəmbər bolmisang, kəlgənidi. **9** Həkikiy nur, yəni pütkül insanni nemə dəp kixilərni suşa qəmüldürisən? — dəp yorutkuqi nur dunyaçqa keliwatkanidi. **10** U soridi. **26** Yəhya ularqa mundak dəp jawab dunyada bolovan wə dunya u arkılık barlıqka bərdi: — Mən kixilərni suşila qəmüldürimən, kəltürulgən bolsimu, lekin dunya uni tonumidi. lekin aranglarda turoquqi silər tonumıqan birsi **11** U əziningkilərgə kəlgən bolsimu, biraq uni ez bar; **27** u məndin keyin kəlgüqi bolup, mən həlkı kobul kilmidi. **12** Xundaktimu, u əzini kobul hətta uning kəxining boçkəqini yexixkimu kılənlar, yəni ez namiqə etikəd kılənlararning layık əməsmən! **28** Bu ixlər İordan dəryasining həmmisigə Hudanıñ pərzənti bolux həkükünü xərkəy ketidiki Bəyt-Aniya yezisida, yəni Yəhya ata kıldı. **13** Uni kobul kılən muxular ya əqəndi, ya ətlərdin, ya insan iradisidin əməs, bəlkı yerdə yüz bərgənidə. **29** Ətisi, Yəhya əysanıng Hudadin tərəlgən bolidu. **14** Kalam insan boldi əziqə karap keliwatkanlığını kerüp mundak həm arimizda makanlaxtı wə biz uning xan- dedi: — Mana, pütkül dunyanıñ gunahlarını xəripiqə karıduk; u xan-xərəp bolsa, Atining elip taxlaydiojan Hudanıñ kozisi! **30** Mana, yenidin kəlgən, mehîr-xəpkət wə həkikətka mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi birsi bar, toloqan birdinbir yeganə Oqliningkidur. **15** u məndin üstündür, qunki u mən dunyada (Yəhya uningoja guvahlıq berip: — Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kəlgüqi məndin üstündür, qunki u mən dunyaçqa kelixtin burunla bolovanidi» deginim dəl mən xərkəy ketidiki Bəyt-Aniya yezisida, yəni Yəhya ata kıldı») deginim dəl muxu kixidur! **31** Mən burun uni bilmisəmmu, Qünki Təwrat əqəndi Musa [pəyojəmbər] arkılık yətküzülgənidi; lekin mehîr-xəpkət wə həkikət kəndim; degenim dəl muxu kixidur! **32** Yəhya yənə yətküzüldü. **16** Qunki həmmimiz uningdiki pahtək halitidə asmandın qüxüp, uning üstigə guvahlıq berip mundak dedi: — Mən Rohning tolup taxkənlərdin iltipat üstigə iltipat alduk, **17** Qünki Təwrat əqəndi Musa [pəyojəmbər] arkılık kəndim; degenim dəl muxu kixidur! **31** Mən burun uni bilmisəmmu, əslidə uni yətküzülgənidi; lekin mehîr-xəpkət wə həkikət kəndim; degenim dəl muxu kixidur! **32** Yəhya yənə yətküzüldü. **18** Hudani həqkim qəmüldürüxə əwətküqi manga: «Sən Rohning kərüp bəkən əməs; biraq Atining əqəndi qüxüp, kimning üstigə kəndim; degenim dəl muxu kixidur! **33** Mən əslidə uni yətküzülgənidi; lekin mehîr-xəpkət wə həkikət kəndim; degenim dəl muxu kixidur! **34** Mən dərwəkə xu ixni Lawiyələrni uning yenioja əwətkəndə, uning kəndim; degenim dəl muxu kixidur! **35** Ətisi, Yəhya ikki ularqa jawabən bərgən guvahlıqı mundak idi: **19** Yerusalemıñki Yəhudiylər Yəhyəadin «Sən kimsən?» dəp sürüxtə kilişkə kahinlər bilən kəndim; degenim dəl muxu kixidur! **36** U [u Lawiyələrni uning yenioja əwətkəndə, uning yərdin] mengip kətiwatkan əysanı kərüp: —

Қаранглар! Hudanining козисі! — деди. **37** Uning bu **2** Üqinqi күни, Galiliyediki Kana yezisida bir toy сезини anglojan ikki muhlis Әysaning кәynидін boldi. Әysaning anisi [Məryəm] u yarda idi **2** mengixti. **38** Әysa кәynигө burulup, ularning һәм Әysa wә uning muhlisirimu toyqa taklip әгіхіп keliwatқinini көрүп ulardin: — Nemə қılınojanidi. **3** Toyda xarab tүгәп қалојанда, izdəysilər? — дәп soridi. Ular: — Rabbi (bu Әysaning anisi uningoja: — Ularning xarabliri [ibraniyqә sez bolup], «ustaz» degən mənidə), tүгәп kaptu, — dedi. **4** Әysa uningoja: — Hanım, kəyərdə turisən? — dedi. **39** — Berip kөrүnglər, menin sən bilən nemə karim? Mening wakti — dedi u. Xuning bilən, ular berip uning kəyərdə saitim tehi kəlmidi, — dedi. **5** Anisi qakarlarqa: turidiojanlığını kərdi wә u künü uning bilən billə — U silərgə nemə қıl desə, xuni қilinglar, — turdi (bu wakıt xu künning oninqı saiti idi). **40** dedi. **6** Əmdi xu yerdə Yəhudiylarning taħarət Yəhya [pəyəqəmbərning] yukirikı səzini anglap, aditi boyiqə ixlitilidiojan, hərbirigə ikki-üq Әysaning кәynidin mangajan ikkiylənniñ biri tungdin su sioqidiojan alta tax küp қoyulajanidi. Simon Petrusning inisi Andriyas idi. **41** Andriyas **7** Әysa qakarlarqa: — Küplərgə su toldurunglar, awwal eż akisi Simonni tepip, uningoja: — Biz — dedi. Ular küplərni aqziojqə tolduruxti. «Məsih»ni tapruk! — dedi («Məsih» ibraniyqə **8** Andin u ularoja yənə: — Əmdi buningdin səz bolup, grek tilida «Hristos» dəp tərjimə usup toy baxkuroquqıja beringlar, — dedi. Ular қilinidü) **42** wә akisini Әysaning aldioqa elip uni apirip bərdi. **9** Toy baxkuroquqı xarabka bardı. Әysa uningoja қarap: Sən Yunusning aylandurulojan sudin tetip kərgəndə (u uning oöli Simon; buningdin keyin «Kifas» dəp kəyərdin kəltürülğänlikini bilmidi, əmma buni atilisən, — dedi (mənisi «tax»tur). **43** Ətisi, Әysa su toxuojan qakarlar bilətti) toy baxkuroquqı Galiliyə əlkisigə yol almakqı idi. U Filipni tepip, toyi boluwatkan yigitni qakirip, **10** uningoja: uningoja: — Manga əgixip mang! — dedi **44** (Filip — Hərbir [toy kılqırqı] yahxi xarabni toyning Bəyt-Saidalıq bolup, Andriyas bilən Petrusning bexida kuyidu, andin mehmanlar қanojuqə yurtdixi idi). **45** Filip Nataniyalni tepip, iqbəndin keyin, naqirini kuyidu. Əjəba, sən uningoja: — Musa pəyəqəmbər Təwratta wә yahxi xarabni muxu qaoqıqə saklapşən! — baxka pəyəqəmbərlərmü [yazmılırida] bexarət dedi. **11** Bu bolsa, Әysa kərsətkən möjizilik kılıp yazoqan zatni tapruk, U bolsa Yüsüpning alamətlərning dəsləpkisi bolup, Galiliyəning oöli Nasarətlik Әysa ikən! — dedi. **46** Birək Kana yezisida kərsitlgənidi. Buning bilən u Nataniyəl: — Nasarət degən jaydin yahxi əzinin xan-xəripini ayan kıldı, wә uning birnemə qıksamdu?! — dedi. Kelip kөrүp bak! — muhlisirli uningoja etikəd kıldı. **12** Bu ixtin dedi Filip. **47** Әysa Nataniyəlning əzinin aldioqa keyin u, anisi, iniliri wә muhlisirli bilən keliwatkanlığını kөrүp, u toopruluk: — Mana, Kəpərnahum xəhīrigə qüxüp, u yerdə birnəqqə iqidə kılqə hıylə-mikrisi yok, həkikiy bir Israilliq! kün turdi. **13** Yəhudiylarning «ötüp ketix — dedi. **48** Nataniyəl: — Meni kəyerimdin həyti»oja yekin қaloјanda, Әysa Yerusalem oja bilding? — дәп soridi. Әysa uningoja jawab berip: bardi. **14** U ibadəthana [höylilirida] kala, koy — Filip seni qakirixtin awwal, sening ənjür wә kaptər-pahtək satkuqiları həm u yerdə dərihining tüwidə olturojanlığını kərgənidim, olturojan pul tegixküqilərni kərdi. **15** U tanidin — dedi. **49** Nataniyəl jawabən: — Ustaz, sən қamqa yasap, ularning həmmisini koy-kalılıri Hudanining Oöli, Israilning Padixahışən! — bilən koxup ibadəthanidin həydəp qıkardı. dedi. **50** Әysa uningoja jawabən: — Seni ənjür Pul tegixküqilərning pullirini qeqip, xıralırını dərihining tüwidə kərgənlilikmi eytikanlıkim erüwətti **16** wә pahtək-kaptər satkuqilarqa: — üqün ixiniwatamsən? Buningdinmu qong Bu nərsilərni bu yərdin elip ketix! Atamning ixlarnı kərisən! — dedi **51** wә yənə: — Bərhək, eyini soda-setik eyi kılıxiwalma! — dedi. **17** bərhək silərgə eytip koyayki, silər asmanlar Buni kərgən muhlisirli [Zəburda] mundak eqilip, Hudanining pərixtılırinining İnsan'oölining pütülginini esigə elixti: «Sening [mukəddəs] üstidin qıkip-qüxüp yürüdijanlığını kərisilər! eyünggə bolğan otluk muhəbbətim ezümni — dedi.

ixlaroqa inkas bildürüp uningdin: — Bundak kelip, kəyərgə baridiojinini bilməysən. Rohtin ixlarnı kılıjanıkkənsən, kəni, bizgə nemə tuqulğan hərbirimə xundaktur. **9** Nikodim möjizilik alamətni kərsitip berisən?! — dəp yənə jawabən Əysaşa: — Bu ixlər qandağın soridi. **10** Əysa ularoqa jawab berip: — Uxbu mumkin bolar? — dedi. **10** Əysa uningoja ibadəthanini quwuwtəngərlər, mən üç kün jawabən mundak dedi: — «Sən Israilning iqidə uni yengiwaxtin kürup qıkımən, — dedi. Əlimasi turup, bunumu bilməməsən? **11** Bərhək, **20** Xuning bilən bu Yəhudiylar yənə uningoja: bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, biz — Bu ibadəthanını yasawatlılıq hazırlıqqa kırıq bilginimizni eytimiz wə kərginimizgə guwahlıq altə yil bolğan tursa, sən uni qandağığə berimiz, lekin silər bizning guwahlıkimizni üç kündila kürup qıkalaysən?! — dedi. **21** Əkbəl kilməsilər. **12** Silərgə zemindiki ixlarnı Hałbuki, uning «ibadəthana» degini uning eytsam ixənmigən yərdə, ərxtiki ixlarnı eytsam əz tenini kərsətkənidi. **22** Xunga, u elümdin qandağunu ixinisilər? **13** Əzzi ərxtə bolup, ərxtin tirilgəndin keyin, muhlisləri uning bu deginini qüxküqidin, yəni İnsan'ooqidin baxka həqkim esigə aldı wə xundakla mükəddəs yazmilardıki ərxək qıkmidi. **14** Musa qəldə [tuq] yilanni bu həqtiki bexarətək həmdə əysanıng eytən kətürgəndək, İnsan'ooqlımı oxhaxla xundak səziga ixəndi. **23** Ətüp ketix həytida, nuroqun kixılər uning Yerusalemda kərsətkən möjizilik alamətlərni kərgən bolup, uning namişa etikad kılıxtı. **24** Lekin Əysa pütkül insanların [kəlbining] qandağ ikənləkini bilgəqə, əzini ularoqa tapxurmayıtti. **25** İnsan toqıruluk həqkimning uningoja guwahlıq berixinining hajiti yok idi; qünki u insanların kəlbidə nemə bar ikənləkini əzi bilətti.

3 Yəhudiylar [kengəxmisinin] Pərisiyıldırın bolğan Nikodim isimlik bir yolbaxqısı bar idi. **2** Bu adəm bir keqisi əysanıng aldişa kelip: — Ustaz, sening Hudadin kəlgən təlim bərgüqi ikənlikingni bilimiz. Qünki Huda uning bilən billə bolmisa, həqkimning sən kərsətkən bu möjizilik alamətlərni kərsitixi kət'iy mumkin əməs, — dedi. **3** Əysa uningoja jawabən: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, həqkim yukiridin tuqulmioqə, Hudanıng padixahlığını kerəlməs! — dedi. **4** Nikodim: — Adəm kəriqinida qandağın kaytidin tuqulsun? Anisining korsikioja kayta kirip tuquluxi mumkinmu?! — dəp soridi. **5** Əysa mundak jawab bərdi: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, həm sudin, həm Rohtin tuqulmioqə, həqkim Hudanıng padixahlıkoja kirəlməs! **6** Əttin tuqulğan bolsa əttur; rohtin tuqulğan bolsa rohtur. **7** Sanga: «Yukiridin tuquluxungular kerək» deginimə həyran kälma. **8** Xamal halıqan tərəpkə sokidu, sən uning awazını anglaysən, lekin kəyərdin

egiz kətürülüxi kerək. **15** Xundağ bolğanda, uningoja etikad kılıjanlarning həmmisi əhalak bolmayı, mənggülüq həyatka erixələydu». (aiōnios g166) **16** Qünki Huda dunyadıki insanların xu ədər səyiduki, Əzinin birdinbir yeganə Ooqlını pida boluxka bərdi. Məksiti, uningoja etikad kılıjan hərbirinə əhalak bolmayı, mənggülüq həyatka erixixi üçündür. (aiōnios g166) **17** Huda Ooqlını dunyadıki insanların gunahka bekitix üçün əməs, bəlkı ularning u arkılık kütkuzuluxi üçün dunyaoja əwətti. **18** Kimki uningoja etikad kılıquqi bolsa, gunahka bekitilməydi; lekin etikad kilmioquqi bolsa allıqاقan gunahka bekitilgəndür; qünki u Hudanıng yəkkə-yeganə Ooqlining namişa etikad kilmiojan. **19** Wə gunahka bekitix səwəbi mana xuki, nur dunyaoja kəlgən bolsimu, insanlar nurnı əməs, bəlkı ərəngələlikni yahxi kərdi; qünki ularning əməlliri rəzil idi. **20** Qünki rəzillik kılıquqi hərbiri nurnı yaman kərüp wə əzining kılıjan-ətkənlərinin axkara kılınmışlığı üçün nuroqə kəlməydi; **21** lekin həkikətni yürgüzgüqi bolsa, əməllirini Hudaşa tayinip kılıjanlığı ayan bolsun dəp, nuroqə kelidi. **22** Bu ixlardın keyin, Əysa muhlisləri bilən Yəhudiyyə zeminoja bardi; u u yərdə ular bilən billə turup, kixılerni qəmildürdü. **23** Xu qəođda Yahya [pəyoğembərmə] Salim yezisining yenidiki Aynon deyən yərdə kixılerni qəmildürüwatattı. Qünki u yərning süyi mol idi. Kixılər uning aldişa kelixip, qəmildürütxni əkbəl klixıhattı **24** (qünki xu qəođda Yəhya tehi

zindanoja taxlanmiojanidi). **25** [xu waqtılarda] Əysa səpiridə qarqiojinidin kuduğning kexioja Yəhyaning muhlisliri bir Yəhudi kixi bilən kelip olturdi. Bu təhminən altınçı saat idi. **7** təhərət қaidilirli toqrisida bəs-munazirə kiliçip Əysanıng muhlisliri yeməklik setiwelix üçün қaldı. **26** Andin muhlislars Yəhyanıng yenioja xəhərgə kirip kətkənidi. Xu qaoğda, Samariyəlik kelip: — Ustaz, Iordan dəryasining u kətida bir ayal su alojılı kəldi. Əysa uningoja: — Manga sən bilən birgə bolqan, ezung [təripləp] iqliki su bərgin, — dedi. **9** Ayal uningdin: — guwahlıq bərgən həlikı kixi mana hazır əzi Əzingiz Yəhudi tursingiz, məndək Samariyəlik kixilərni qəmüldürüwatidu, wə həmmə adəm bir ayaldın kandaqlarqa iqliki su tələp kiliç uning yenioja ketixiwatidu, — dedi. **27** Yəhya қaldingiz? — dəp soridi (qünki Yəhudiyilar mundak jawab bərdi: — Əgər uningoja ərxtin Samariyəliklər bilən həqkandaq bardı-kəldi ata kılınmiojan bolsa, insan həqnərsigə igə kilmaytti). **10** Əysa uningoja jawabən: — Əgər sən bolalmaydu. **28** Mening silergə: «Mən Məsih, Hudanıng sowqıtining nemiliki wə səndin su əməs, pəkət uning aldida əwətilgənmən» soriqoquning kim ikənləkini bilsəngidi, undakta deginimə ezunglar guwahqısilər. **29** Kelingəknı sən uningdin tiləyytting wə u sanga həyatlıq əmrigə aloquqi yigittur; koldixi yigitning süyini berətti. **11** Ayal uningdin: — Təksir, su awazını kütidü; koldax uning awazını anglap, tartkudək həqnərsingiz bolmisa, uning üstigə kəlbida tolimu hursən bolidu. Xuningə oħħax, kuduč, qongkūr tursa, həyatlıq süyini nədin məndimü hursənlik tolup taxidu. **30** Uning alisiz? **12** Əjəba, bu kudučni bizgə [miras] yüksilixi, mening ajizlixim mukərrərdür. **31** қalduroqan atımız Yakuptin uluomusuz? Bu Üstündin kəlgüqi həmmidin üstündür. Zemindin kudučtin əzi, oqulları wə mal-waranalırımı su kəlgüqi zəminoja təwə bolup zemindiki ixlarnı iqlikən — dedi. **13** Əysa uningoja jawabən: — səzləydü. Ərxtin kəlgüqi həmmidin üstündür; Bu suni iqlikən hərkim yənə ussaydu. **14** Əmma **32** ezininq [ərxtə] kərgən wə angliojanlıri bolsa, u bular toqruşluq guwahlıq beridu; birak həqkim uning guwahlıqını kəbul kilmaydu. **33** [Halbüki], kimki uning guwahlıqını kəbul kilojan bolsa, Hudanıng həkikətliklərini başkan bolidu. **34** Qünki Huda əwətkini məhərini başkan bolidu. **35** Qünki Huda Rohri mən beridiojan suni iqlikəni hərkim mənggülə ussimaydiqan bolidu wə bəlkı mən uningoja beridiojan su uning iqidə uni mənggülük həyatlıqka elip baridiojan, urojup qılıkdiqan bir bulak bolidu, — dedi. (aiōn g165, aiōnios g166)

15 Ayal: — Təksir, manga bu sudin bərgəysizki, mən yənə ussimaydiqan wə muxu yərgə su [uningə] elqəm bilən kəmləp bərməs. **36** Oqulni seyidu wə həmmə ixlarnı uning kələqliq tapxuroqandur. Lekin Oqulqa itaet kılımioquqi həyatnı həq kərməydu, bəlkı Hudanıng qəzipi xundaklarning üstidə turidu. (aiōnios g166)

4 Əmdi Pərisiylərning «Əysanıng muhlis kiliç qəmüldürgənləri Yəhyanıngidin kəp ikən» degən həwərni anglioqinini Rəb ukğandan keyin **2** (əməliyəttə Əysa əzi əməs, muhlisliri qəmüldürətti) **3** u Yəhudiye əlkisidin qıkıp yənə Galiliyəgə kətti. **4** Əmdi u yol üstidə Samariyə əlkisidin etüxi kerək idi. **5** Xuning bilən u Yakup əz oqlı Yüsüpəkə bərgən yərgə yekin bolqan Samariyəning Sihar degən bir xəhīrigə kəldi. **6** Xu yərdə «Yakupning kuduči» bar idi.

mən beridiojan suni iqlikəni hərkim mənggülə ussimaydiqan bolidu wə bəlkı mən uningoja beridiojan su uning iqidə uni mənggülük həyatlıqka elip baridiojan, urojup qılıkdiqan bir bulak bolidu, — dedi. (aiōn g165, aiōnios g166)

16 Əysa: — Berip eringni bu yərgə qakirip kəlgən, — dedi. **17** — Erim yok, — dəp jawab bərdi ayal. — Erim yok dəp, rast eytting. **18** Qünki bəx ərgə təgding wə hazır səndə bolqını sening ering əməs. Buni toqra eytting! — dedi Əysa. **19** Ayal uningoja: — Təksir, əmdi kərdümki, siz əslidə pəyəqəmbər ikənsiz! **20** Atabowilirimiz bu taqdə ibadət kiliç kəlgən, lekin silər [Yəhudiyalar] «İbadətni Yerusalemda kiliç kerək!» dəwalisiləroq? — dedi. **21** Əysa uningoja mundak dedi: — Hanim, manga ixəngin, xundak bir wakti-saiti keliduki, silərning Atioja ibadət kiliçinglər üçün nə bu taqdə yaki nə Yerusalemda boluxunglarning hajiti kalmaydu. **22** Silər ibadət kiliçininglərni bilməysilər; birak biz kimə ibadət kiliçininimizni bilimiz. Qünki nijat-ķutkużulux Yəhudiyalar arkılık bolidu. **23**

Lekin xundak bir wakit kelidu — wə xundakla қildi. 40 Xunga, ular uning aldioja kelip, uning hazir keldiki, həkikiy ibadət kılıquqlar Atioja əzliyi bilən billə turuxini etünükli turdi; roh wə həkikət bilən ibadət kiledi. Ata Əzigə ənə xuning bilən u u yerdə ikki kün turdi. 41 xundak həkikiy ibadət kılıquqları izdiməktə. Uning söz-kalami arkılık tehimu kəp adəm 24 Huda rohtur wə uningoja ibadət kılıquqlar uningoja etikəd қildi. 42 Ular ayaloja: — Bizning roh wə həkikət bilən Uningoja ibadət kılıxi etikəd kılıxımız əmdi sening sezliring səwəbidin kerəktür. 25 Ayal uningoja: — Məsihning, yəni əməs, qunki əzimiz uni anglıduk wə bildükki, «Hristos» degənning kelidiojanlığını bilmən. dunyaning Kutkuşouqisi dəl xu kixidur! — U kəlgəndə, bizgə həmmə ixlarnı eytip beridu deyixti. 43 Bu ikki kündin keyin u xu yerdin — dedi. 26 Əysa uningoja: — Sən bilən qıkıp Galiliyəgə karap mangdi 44 (qunki əysa sezlixiatkuqi mən dəl xudurmən! — dedi. əzi: «Həqbir pəyojəmbərning ez yurtida izziti 27 Xu qaoqda uning muhlisliri kayıt tip kaledi. yoktur» dəp guvahlık bərgənidi). 45 Xuning Ular uning bir ayal bilən sezlixiatkanlığında bilən u Galiliyəgə kəlgini də, Galiliyəliklər həng-tang kəlixti; lekin həqkəyisi uningdin: uning [ətüp ketix] həytida Yerusalemda kılıqan «Uningdin nəmə izdəysən?» yaxı «Nemixkə əməllirining həmmisini kərgəqkə, uni karxi uning bilən sezlixisən?» dəpmu sorimidi. elixti (qunki ularmu həytka qikqanidi). 46 28 Xuning bilən ayal kozisini taxlap koyup, əmdi əysa bu kətim Galiliyədiki Kana yezisioja xəhərgə kayıt tip berip, kixilərgə: 29 — Yürüngələr, yənə bardı (u dəl xu yerdə suni xarabka həyatimdə kılıqanlırimning həmmisini manga aylandurqanıdı). [Xu künərdə], Kəpərnəhüm eytip bərgən bir kixini kərəp kelinglər. Əjəba, xəhəridə oqlı kesəl bolup yatkan bir orda Məsih xumidu? — dedi. 30 Buning bilən halayık əməldari bar idi. 47 U əysanıng Yəhudiyyədindən xəhərdin qıkıp, əysanıng aldioja kəlixti. 31 Galiliyəgə kəlgənlikini anglap, uning aldioja Xu arılıqta muhlisliri uningoja: — Ustaz, bir bardı wə: — [Əyümə] qüxüp, səkratta yatkan nərsə yəwalsangqu? — dəp etünüxti. 32 Lekin oqlumnu sakayıp bərgəyla! — dəp tohitmay u ularoja: — Mening silər bilməydiojan bir iltija қildi. 48 Xuning bilən, əysa uningoja: yeməkkilikim bar, — dedi. 33 Muhlislər bir- — Silər [Galiliyəliklər] möjizilik alamətlər wə birigə: — Əjəba, birsə uningoja yegili bir nərsə karamətlərni kərmigüqə, heq etikəd kilməsilər! əkelip bərgənmidu? — deyixti. 34 Əysa ularoja — dedi. 49 Orda əməldari əysaçşa: — Təksir, mundak dedi: — Mening yeməkkilikim — meni balam elməsta qüxkəylə! — dedi. 50 Əysa əwətküqininq iradisini əməlgə axurux wə uning uningoja: — Barojın, oqlung həyat қaldı! — [manga tapxuroqan] hizmitini tamamlaxtur. dedi. Həlik adəm əysanıng eytənən sözüq iixinip, 35 — Silər: «Həsul yeqixkə yənə tət ay əyigə karap mangdi. 51 Yolda ketip barojinida, қaldı! dəwətməmsilər? Mana, silərgə eytayki, uning küllüri aldioja qıkıp, balılıri həyat, dəp bexinglarnı ketürüp etizlaroja karanglar, ukturdi. 52 Əməldar ulardin oqlining kaysi ziraatlılar sarqiyip oruxka təyyar boldı! 36 saettin baxlap yahxilinixkə yüzləngənlilikini Wə ormiqi ix həkkini alidu wə mənggülük soriwidi, ular: — Tünüğün yəttinqi saettə həyatka toplanoqan həsolnu yiqidu, xuning kizitmisini yandi, — deyixti. 53 Balining atisi bilən teriqliquq bilən ormiqi təng xadlinidu. buning dəl əysanıng ezigə: «Oqlung həyat (αιօνιος g166) 37 Qunki bu ixta «biri teriydu, қaldı!» degən saat ikənlilikini bilip yətti. Xuning yənə biri yiqidu» degən söz əməlgə axurulidu. bilən əzi pütküll ailisidikilər bilən billə etikəd 38 Mən silərni ezungələr əmgək singdurmigən kəlixti. 54 Bu əysanıng Yəhudiyyədində Galiliyəgə həsolnu yiqixkə əwəttim; baxxilar əmgək қildi kəlgəndin keyinkı kərsətkən ikkinçi möjizilik wə silər ularning əmgikininq mewisini elixkə alamiti idi.

nesip boldunglar. 39 Xu xəhərdiki nuroğun Samariyəliklər həlikı ayalning: «U həyatimdə kılıqanlırimning həmmisini manga eytip bərdi» 5 Bu ixlardın keyin, Yəhudiylarning bir həyeti yetip қaldı wə əysa Yerusalemıqa qıktı. 2 Yerusalemıdiki «Koy dərwazisi»ning yenida degən guvahlık sözünü anglap, əysaçşa etikəd

ibraniy tilida «Bəyt-Əsda» dəp atılıdiqan bir jawabən mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən kəlqək bolup, uning ətrapıda bəx pexaywan silərgə xuni eytip koyayki, Ooşul əzlükidin bar idi. **3** Bu pexaywanlar astida bir top heqnemə kılalmayıdu, balki pəkət Atining nemə bimarlar, yəni қarioq, tokur wə paləqlər kiliwatqanlığını kərüp, andin xu ixni kılıdu. yetixatti. Ular u yerdə yetip kəlqəkning süyining Ata nemə ix kilsa, Ooşulmu xu ixni ohxaxla qaykılıxini kütətti. **4** Qünki bir pərixtə məlum kılıdu. **20** Qünki Ata Ooşulnu səyidü wə Əzining wakitlarda kəlqəkkə qüxüp suni uroqutidikən; su kılıdiojan barlıq ixlirini uningoja ayan kılıdu uroquşanda kəlqəkkə birinqi bolup qüvkən kixi həm silərni həyran kəlduruxka bulardin tehimu əzini başkan hərkəndək kesəldin sakiyidikən. zor wə uluq ixlarnı uningoja ayan kılıdu. **5** Əmdi u yerdə ottu səkkiz yıldın beri aqrıq, **21** Qünki əlgənlərni Ata əndək tirildürüp, azabi tartqan bir bimar bar idi. **6** Əysə bu ularqa əhatatlıq ata kılıajan bolsa, Ooşulmu adəmning xu yərdə yatkınıni kərdi wə uning xuningə oħħax ezi haliojan kixilərgə əhatatlıq, uzundin xu haləttə ikənlikini bilip, uningdin: ata kılıdu. **22** Xuningdək, Ata Əzi həqkimning — Sakiyixni halamsən? — dəp soridi. **7** Bimar üstidin həküm qıqarmayıdu, bəlkı barlıq həküm uningoja jawabən: — Təksir, su qaykalojanda ixlirini Ooşuloja tapxurojan. **23** Buningdin meni suoja qüxtüridiojan adimim yok. Mən qüxəy məksət, — insanlarning həmmisi Atioja hərmət degiqli, baxkilar menin aldimda qüxtüwalidu, kılıqandək, Ooşulojumu ohxaxla hərmət kılıxi — dedi. **8** Əysə uningoja: — Ornungdin tur, üqündür. Kimki Ooşulni hərmətlimişə, uni orun-kərpəngni yioqixturup mangojin! — dedi. əwətküqi Atinimu hərmətlimigənlərdin bolidu. **9** Həlik adəm xuan sakiyip, orun-kərpisini **24** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip yioqixturup kətürüp mangdi. Xu künü xabat künü koyayki, səzümnı anglap, meni əwətküqigə idi. **10** Xunga [bəzi] Yəhudiylar sakayqan kixığ: ixəngən hərkim mənggülük əhatatka erixkən — Bügün xabat künü tursa, orun-kərpəngni bolidu; u adəm sorakka tartilmayıdu, bəlkı kətürüx [Təwratta] sanga mən'i kılınoqan! — elümdin əhatatlıqka etkən bolidu. (*aiōnios g166*) dedi. **11** Lekin u ularqa jawabən: — Meni **25** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni sakaytqan kixi əzi manga: «Orun-kərpəngni eytip koyayki, elüklərning Hudanıng Ooşlining yioqixturup mangojin» degənidir! — dedi. **12** awazini anglaydiojan wakıt-saiti yetip kəlməktə, Ular uningdin: — Əmdi sanga: «Orun-kərpəngni xundakla hazır kəldiki, anglojanlar əhatatlıqka yioqixturup mangojin» degən kixi kim ikən? — igə bolidu. **26** Qünki Ata Əzidə əndək əhatatlıqka dəp soraxti. **13** Birək sakayqan adəm uning kim igə bolsa, Ooşulojumu əzidə xundak əhatatlıqka ikənlikini bilməytti. Qünki u yerdə adəm kəp igə boluxni ata kıldı **27** wə yənə uningoja sorak bolovanlıqta, əysə ezzini daldıqə elip, astiqojina kılıx həkükünimə bərdi, qünki u İnsan'ooşlidur. ketip əldi. **14** Bu ixlardın keyin əysə həlik **28** Buningə təəjjüp kilmangalar; qünki barlıq adəmni ibadəthanıda tepip uningoja: — Mana, gərdə yatqanlar uning awazini anglaydiojan sakayding. Əmdi əyata gunah sadır kılma, wakıt kelidu **29** wə ular xuan yərlikliridin bexinqə tehimu eoir külpət qüxüp kalmışın! qıqixidu, yahxılık kılıjanlar əhatatka tirili, — dedi. **15** Həlik adəm Yəhudiylarning kəxioja yamanlık kılıjanlar sorakka tartılıxka tirili. **30** berip, əzini sakaytqan əysə ikənlikini ukturdu. Mən əzlükümdin heqnemə kılalmaymən, pəkət **16** Əysə bu ixlarnı xabat künü kılıjanlıq üçün, [Atamdin] anglojinim boyiqə həküm kılımən; Yəhudiylar uningoja ziyanəxlək kılıxka baxlıdı. wə menin həkümüm həkkənidiyur, qünki **17** Lekin əysə ularqa: — Atam ta əziziqə menin izdiginin əzümning iradisi əməs, bəlkı tohitimastin ix kılıp kəlməktə, mənmu ixləymən! meni əwətküqinинг iradisini əməlgə axuruxtur. — dedi. **18** Xu səwəbtin Yəhudiylar uni **31** — Əgər əzüm üçün əzüm guwahlıq bərsəm əltürükə tehimu urunattı; qünki u xabat guwahlıqım həkikət hesablanmayıdu. **32** Lekin künininq əkidasını buzupla kalmastı, yənə mən üçün guwahlıq beridiojan baxka birsi Hudanı «Atam» dəp qakırıp, əzini Hudaşa bar. Uning manga beridiojan guwahlıqining barawər kılıjanıdi. **19** Xunga əysə ularqa rastlıqını bilimən. **33** Silər Yəhyəoja əlqi

əwətkininglarda, u həkikətka guvahlıq bərgən sakaytqan məjizilik alamətlirini kərdi wə uning 34 ([əməliyəttə], manga insanning guvahlığını kəynidin əgixip mangdi. 3 Əysa taoqka qıçıp, kobul kılıximning keriki yok; menin [Yəhya u yerdə muhlisliri bilən billə olturdu. 4 U tooruluk] xundak, eytiwakının pəkətlə silərning qəoşa Yəhudiylarning həyeti, yəni «etüp ketix kütkuzuluxunglar üçündür). 35 [Yəhya] bolsa həyeti» oja az əhalojan wakıt idi. 5 Əysa bexini kəyüp nur qeqip turoğan bir qiraq idi wə kətürüp, zor bir top halayıknıñ eżininq aldioja silər uning yorukida bir məzgil xadlinixka razi keliwatqanlıqını kərüp, Filiptin: — Bularoja boldunglar. 36 Lekin Yəhyanıñ mən üqün yəydiqanqa nanni nədin alımız? — dəp soridi bərgən guvahlıqidinmu uluq bir guvahlıq bar. 6 (lekin u bu səzni Filipni sinax üqün eytqanıdi. U bolsimu, ata manga ada kılıxka tapxuroğan Qünki u eżininq nemə kılıdıcıjanlıqını bilətti). əməllər, yəni mən kiliwatqan əməllər, bular 7 Filip jawabən: — İkki yüz dinaroja nan menin toorramda Atining meni əwətkinigə alsakmu, hərbiriga kiqikkina bir qıxləmdin guvahlıq beridu. 37 Wə meni əwətkən yeyixkimu yətməydi! 8 Muhlislardın biri, yəni Ata Əzimu mən üqün guvahlıq bərgəndür. Simon Petrusning inisi Andriyas Əysaçası: 9 Silər heqkaqan uning awazını anglimidinglar, — Bu yerdə kiqik bir oqul bala bar, uningda kiyapitini kərmidinqalar 38 wə uning səz- bəx arpa nan bilən ikki kiqik belik bar, kalami silərning iqinglardın orun almidi; qünki Lekin xunqə kəp həlkə bu nemə bolidu?! — Uning əwətkini bolsa, uningoja ixənməysilər. dedi. 10 Əysa: — Kəpqılıkni olturoquzunglar, 39 Mukəddəs yazmilarnı ketirkenip okup — dedi (u yerdə ot-qəp mol əşkanıdi). Xuning olturisilər; qünki ulardin mənggülüq həyatka bilən ər kixilar olturdu; ularning sani bəx igə bolduk, dəp əkaraysilər. Dəl bu yazmilar mingqə bar idi. 11 Əysa nanlarnı kolioja mən üqün guvahlıq bərgüqidur. (aiənios g166) elip, [Hudaqası] təxəkkür eytqandın keyin, 40 Xundaqtımı silər yənilə həyatlıkkə erixix olturoqanlar ola üzəxtürüp bərdi. Beliklənimü üqün menin yeniməqə kelixni halimaysilər. 41 xundak əldi; kəpqılık halıqanqə yedi. 12 Mən insanlarning mahtixini kobul kilmaymən; Həmməyələn yəp toyunoqanda, u muhlislirioja: 42 lekin mən silərni bilimənki, iqinglarda — Axşan parqıllarıni yiqinglər, heq nərsə zayə Hudanıñ muhəbbiti yok. 43 Mən Atamning bolmisun, — dedi. 13 Xuning bilən ular bəx nami bilən kəlgənmən, əmma silər meni kobul arpa nenidin yəp axşan parqıllırını on ikki kilmaysilər. Halbuki, baxxa birsi əz nami sewətkə toldurup yiqiwalı. 14 Əmdi halayıq bilən kəlsə, silər uni kobul kılısilər. 44 Silər Əysanıñ kərsətkən bu məjizilik alamitini bir-biringlardın izzət-xələrət kobul kılısilər — kərüp: «Dunyaqa kelxi mukərrərə bolən yu, yeganə Hudadin kəlgən izzət-xələrtəkə pəyəqəmbət həkikətən muxu ikənl» deyixti. 15 intilmisənglər, undakta silər kəndakmu etikət Xuning bilən Əysa ularning kelip əzinə padixaq kılalaysilər?! 45 Bırak meni üstimizdin Atioja boluxka zorlimaqçı bolənənlərini bilip, ulardin xikayət kildi, dəp olyimanglar. Üstünglardın ayrılip, kəytidin taoqka yaloquz qıçıp kətti. 16 xikayət kılıquqi mən əməs, bəlki silər ümid Kəqkurun, Əysanıñ muhlisliri dengiz boyioja baqlıqan Musa [pəyəqəmbərdür]. 46 Qünki qübüxti. 17 Əlar bir kemigə olturup, dengizning əgar silər rasttin Musa [pəyəqəmbərgə] ixəngən u ketidiki Kəpərnəhüm xələrirə karap yol elixti bolsanglar, mangimu ixəngən bolattinglar. (karangoju qüxtüp kətkənidə wə Əysa tehiqə Qünki u [mukəddəs yazmilarda] mən tooruluk ularning yenioja kəlmigənidə). 18 Əttik boran pütkəndür. 47 Lekin uning pütkənlirigə qıçıp, dengiz dolğunlap kətərülüwatattı. 19 ixənmisənglər, menin səzliriməqə kəndakmu Muhlislər palak urup on-on bir qəkirinqə ixinisilər?!

6 Bu ixlardın keyin, Əysa Galiliyə dengizi (Tiberiyas dengizi dəpmu atılıdu)ning u ketioja etti. 2 Zor bir top halayıq u kesəllərni

kemə dərhal ular baridiojan yergə yetip bardi. Lekin silərgə eytkinimdək, silər meni kərgən 22 ətisi dengizning u təripidə қalojan halayık bolsanglarmu, etikad kilmaywatisilər. 37 Ata [aldinkı küni] u yərdə əysaning muhlisliри manga tapxurojanlarning hərbiri yenimoja qıkkən kemidin baxkə kemining yoklukını, kelidu wə mening yenimoja kəlgənlərdin əysaning muhlisliри xu kemigə qıkkanda, həqkəsisini hərgiz taxliwətməymən. 38 Qünki əysaning ular billə qıkmıqjanlığını, bəlkı ez iradəmni əməs, bəlkı meni əwətküqining muhlislininə əzlirila kətkənlilikini kərgənidi. iradisini əməlgə axurux üçün ərxtin qüxtüm. 23 Həlbuki, birnəqqə kemə-kolwak Tiberiyas 39 Meni əwətküqining iradisi bolsa dal xuki, xəhəridin Rəb təxəkkür eytkəndin keyin həlk uning manga tapxurojanlıridin həqbirini nan yegən yergə yekin kelip tohtidi. 24 Xuning yittürməy, bəlkı ahirkı küni ularning həmmisini bilən halayık əysaning wə muhlislininə u tirildürükümədin ibarət. 40 Qünki mening yərdə yoklukını kerüpla, kemilərgə olturup, Atamning iradisi xuki, Ooquloja kəz tipik əysani izdigili Kəpərnahum xəhərigə mangdi. 25 karap, uningoja etikad kılajanlarning hərbirini Ular uni dengizning u təripidə tepip uningoja: mənggülük həyatka erixtürüxtür; wə mən — Ustaz, bu yergə қaşan kəlding? — dəp ahirkı küni ularni tirildürimən. (aiōnios g166) 41 soraxti. 26 Əysa ularoja jawabən: — Bərhək, Əmdi Yəhədiylar əysaning: «Ərxtin qüxkən bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silər nan əzümdurmən!» degini üçün uningoja meni möjizilik alamətlərni kərgənlikinglar narazi bolup ojotuldixixka baxlıdı: 42 üçün əməs, bəlkı nanlardın yəp toyunqıninglar — «Bu Yüsüpning oqlı əysa əməsmu? üçün izdəysilər. 27 Buzulup ketidiojan paniy Atisinimu, anisinimu tonuydiojan tursak, yənə ozuklukka əməs, bəlkı mənggү həyatlıkkə bakiy kəndaklarqə: — «Ərxtin qüxtüm!» desun?» əksidiojan ozuklukka intilip ixlənglər; buni — deyixətti ular. 43 Əysa jawabən ularoja əksini, anisinimu tonuydiojan tursak, yənə ozuklukka intilip ixlənglər; buni mundak dedi: — [Mening toqramda] əzara qotuldaxmanglar. 44 Meni əwətkən Ata g166) 28 Xuning bilən ular uningdin: — Nemigə Əzi kixilrning kəlbini tartkuzmisa, həqkim intilip ixlisək andin Hudanıng ix-hizmitidə mening yenimoja kələlməydi; mening yenimoja ixlığın bolimiz? — dəp soraxti. 29 Əysa ularoja kəlgən hərbirini ahirkı küni tirildürimən. jawab berip: — Hudanıng ix-hizmiti dal xuki, 45 Pəyəqəmbərlərin yazmılırida: «Ularning U əwətkinigə etikad kiliçinglardur, — dedi. 30 həmmisigə Huda təripidin əgitilidü» dəp Xuning bilən ular yənə: — Undak bolsa sən bizni pütülgəndür. Xunga, Atining [səzini] tingxiqan kərəp əzüngə ixəndürgüdək kəndak möjizilik wə uningdin əgəngən hərbiri mening yenimoja alamat yaritisən? Zadi nemə ix kılıp berisən? kelidu. 46 Birək bu birərkim Atini kərgən 31 Ata-bowlirrimiz qəldə yürgəndə, [Zəburda]: degənlik əməs; pəkət Hudanıng yenidin kəlgüqi «U ularoja ərxtin qüxtürulgən nan təkdir bolsa, u Atini kərgəndür. 47 Bərhək, bərhək, kıldı» dəp pütülgəndək, «manna»ni yegən — mən silərgə xuni eytip koyayki, manga etikad deyixti. 32 Əysa ularoja mundak dedi: — Bərhək, kılouqı mənggülük həyatka igidur. (aiōnios g166) 48 bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silərgə Həyatlık neni əzümdurmən. 49 Ata-bowlirringlar asmandın qüxkən nanni bərgüqi Musa əməs, qellərdə «manna» yegini bilən yənilə əldi. 50 bəlkı mening Atamdur; U [hazirmu] silərgə Lekin mana, ərxtin qüxkən nan dal xundakki, asmandın qüxkən həkkiy nanni beriwaitidu. 33 birsi uningdin yegən bolsa olməydi. 51 Ərxtin Qünki Hudanıng neni bolsa pütkül dunyajə qüxkən həyatlık neni əzümdurmən; kimdəkim həyatlık ata kiliđiojan, ərxtin qüxküqidur. 34 — bu nandin yesə, əbadil'əbadgilə yaxaydu. Mən Təksir, həmixin bizgə xu nanni berip turoaysən! beridiojan xu nan bolsa mening ət-tenimdur, — deyixti ular. 35 Əysa ularoja mundak dedi: — pütkül dunyadikilər həyatka igə bolsun dəp, Həyatlık neni əzümdurmən! Mening yenimoja mən uni atimakqımən. (aiōn g165) 52 Bu səz bilən kəlgən hərkim həqkəqan aq kalmayıdu, manga Yəhədiylar əzara talax-tartix kiliçikə baxlap: — etikad kılajan hərkim həqkəqan ussimaydu. 36 Bu adəm bizning yeyiximizgə əzining ət-tenini

kąndaq berəlisun?! — deyixətti. **53** Xunga Əysa tallidim əməsmü, bıraq aranglarda birsi İblistur! ularoja mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən — dedi **71** (uning bu degini Ixkariyotluk silərgə xuni eytip köyayki, silər Insan'ooqlining ət-tenini yemigiliq wə kenini iqmiqiliq, silərdə ət-tenimni yegüqi wə kenimmi ieqküqi mənggülük həyatka erixkən bolidu wə mən uni ahirkı künü tirildürimən. (aiōnios g166) **55** Qünki ət-tenim həkikiy ozukluk, kenim bolsa həkikiy iqimliklər. **56** Ət-tenimni yegüqi wə kenimmi ieqküqi məndə yaxaydu wə mənənmə uningda yaxaymən. **57** Həyat Ata meni əwətkən wə man Atining bolqanlığının yaxawatkinimdək, meni yegüqi kixi həm mening wasitəm bilən yaxaydu. **58** Mana bu ərxtin qüvkən nandur. Bu nan ata-bowliringlar yegən «[manna]»dək əməs; qünki ular «[manna]»ni yeyixi bilən əldi; bıraq bu nanni istemal kılqıqi bolsa mənggü yaxaydu! (aiōn g165) **59** Bu səzlərni u Kəpərnahumdi ki sinagogda təlim bərginida etykənidi. **60** Xuning bilən uning muhlisliridin nuroqunlular buni anglioqanda: — Bu təlim bək eçir ikən! Buni kim anglap kətürəlis? — deyixti. **61** Bıraq, ez iqidə muhlislirining bu toqrisida oqotuldaxkınıni bilgən Əysa ularoja: — Bu səzüm silərni taydurdumu? **62** Əmdı mubada Insan'ooqlining əslı kəlgən jayoja kətürülüwatkınıni kərsanglar, kąndaq bolar?! **63** [Insanoja] həyatlık bərgüqi — Rohtur. Insanning ətliri bolsa heqkəndək payda bərməydu. Mən silərgə eytkən səzlim bolsa həm rohtur wə həm həyatlıktur. **64** Lekin aranglardin etikad kilmioqan bəzilər bar, — dedi (qünki Əysa etikad kilmioqanlarning wə əzigə satkunluk kılıdioqanın kim ikənlikini baxtila bilətti). **65** Xuning bilən u mundak dedi: — Mən xu səwəbtin silərgə xuni eyttimki, Atamdin ata kılınmisa, heqkim mening yenimoja keləlməydu! **66** Xu wakittin tartip muhlisliridin heli kəpi qekinip qıkıp, uning bilən yənə mangmaydıcıjan boldi. **67** Xunga Əysa on ikkiyləndin: — Sılermu, həm [məndin] ketixni halamsılər? — dəp soridi. **68** Simon Petrus uningoja jawab kılıp: — I Rəb, biz kimning yenioja ketəttük? Mənggü həyatlık səzli səndilidur! (aiōnios g166) **69** Wə xuning oja ixəndük wə xuni bilip yəttükki, sən Hudanıng Muğəddəs Boloquisidursən! — dedi. **70** Əysa ularoja jawabən: — Mən silər on ikkinglarni tallidim əməsmü, bıraq aranglarda birsi İblistur! — dedi **71** (uning bu degini Ixkariyotluk Simonning oqlu Yəhudani kərsətkənidi, qünki Yəhuda on ikkiylənning biri bolqını bilən, keyin əzigə satkunluk kılıdu).

7 Bu ixlardın keyin, Əysa Galiliyədə aylinip yürüdi. U Yəhudiyyədə aylinip yürüxni halimaytti, qünki [xu yerdiki] Yəhudiylar uningoja kəst kilməkqi idi. **2** Bu qaoğda, Yəhudiylarning «kəpilər həyti»oja az ələşənidi. **3** Xunga Əysanıning iniliri uningoja: — Muxu yərdin ayrılip Yəhudiyyəgə baroqin, xuning bilən muhlisliringmu [karamət] əməllirringni kərləydi! **4** Qünki ezini həlk-aləmgə tonutmaqqi bolqan heqkim yoxurun jayda ix kilmaydu. Bu əməllərni kiliwatqanikənsən, əzüngni dunyaşa kərsət! — deyixti. **5** Qünki uning inilirimə uningoja etikad kilmioqanidi. **6** Xunga Əysa ularoja: — Mening wakıt-saitim tehi kəlmidi. Lekin silərgə nisbətən hərwaqt munasiptur. **7** Bu dunyadiki kixilər silərgə hərgiz əq bolmayıdu; lekin meni əq kəridü. Qünki mən ularning kilmixlirini rəzil dəp guwaqlik beriwaitimən. **8** Silər bu həytəkə beriwingler. Mən bu həytəkə barmayman, qünki mening wakıt-saitim tehi yetip kəlmidi, — dedi. **9** Əysa bu səzlərni kılıp, Galiliyədə əldi. **10** Əysanıning iniliri həytəkə qıkkəndin keyin, u əzimu uningoja bardı. Əmma axkara əməs, yoxurun bardı. **11** Heytta Yəhudiylar uni izdəp: «U kəyərdiridur?» dəp sorawatatti. **12** Kixilər arısida uning toqrisida kəp oqluqla boldı. Bəzilər uni: «Yahxi adəm!» desə, yənə bəzilər: «Yak, u halayıknı azduruwatidu!» deyixti. **13** Bıraq Yəhudiylər [qongliridin] korkup, heqkim oquq-axkarə uning gepini kilmaytti. **14** Həytning yerimi ətkəndə, Əysa ibadəthana həylilirioja kirip həlkə təlim berixkə baxlıdı. **15** Yəhudiylar: — Bu adəm heqkəndək təlim almıqan turukluk, uning kəndəkə munqə kəp bilimi bolsun? — dəp həng-tang kelixti. **16** Əysa ularoja: — Bu təlimlər mening əməs, bəlkı meni əwətküqininqidur. **17** Uning iradisigə əməl kılıxka ez iradisini baqlıqan hərkim bu təlim toqrluluk — uning Hudadin kəlgənlikini yaki əzlükümdin eytiwatqanlığımni bilidu. **18** Əz aldişa səzligən

kixi өз xan-xəripini izdəydu, lekin өзini bilən bax kahinlər uni tutux üçün birnəqqə əwətküqining xan-xəripini izdəydiqən kixi қarawullarnı əwətti. **33** Xuning bilən Əysə: — hək-sadıktur, uningda həkkaniysizlik yoktur. Yənə bir'az wakit silər bilən billə bolimən, **19** Musa [pəyojəmbər] silərgə Təwrat ənənəsini andin meni əwətküqining yenioqa ketimən. tapxurojan əməsmə? Lekin heqkaysinglar bu **34** Meni izdəysilər, lekin tapalmaysilər. Mən ənənəsini əməl kilmaywatisilər! Nemixkə meni baridiojan yərgə baralmaysilər, — dedi. **35** Əltürməkqi bolisilər? — dedi. **20** Kəpqilik: — Buning bilən, Yəhudiylər bir-birigə: — U Sanga jin qaplixiptu! Seni əltürməkqi bolqan biz tapalmaqdək kəyərlərgə barar? Greklər kim ikən? — deyixti. **21** Əysə ularoqa mundak arisidiki tarqak Yəhudiyyə mühəjirlərinin yenioqa jawab bərdi: — Mən bir karamətni yaritixim berip, grekləroq təlim berəmdioğandu? **36** «Meni bilən həmminglər həng-tang kəlixtinglar. **22** izdəysilər, lekin tapalmaysilər. Mən baridiojan — Əmdi Musa [pəyojəmbər] silərgə hətnə kılıx yərgə baralmaysilər» degini nemisidu? — toopruluk əmr qaldurojan (əmaliyəttə bolsa deyixti. **37** Heytning ahirki həm əng katta hətnə kılıx Musa pəyojəmbərdin əməs, ata- küni, əysə ornidin turup, yüksəli bilən: bowilardin ələqən), xunga silər xabat künigə — Kimdəkim ussisa, menin yenimoja kelip [toorla kelip kalsimu] xu künidə adəmning iqsun! **38** Manga etikəd kıləquqi kixinin huddi hətnisini kiliwerisilər. **23** Əmdi Təwrat ənənəsini mukəddəs yazmilarda eytılıjinidək, iq-baçridin hilalilik kiliñmisün dəp xabat künidə adəm həyatlık süyinində dəryalırı ekip qılıdı! — hətnə kılıñqan yərdə, mən xabat künidə bir dəp jakarlıdı **39** (u bu səzni əzığə etikəd adəmni səllimaza sakayıtsam, silər nemə dəp kılıñqanlar ota kiliñdirən Muqəddəs Rohi kəmərə aqqiklinisilər? **24** Sirtki kiyapətəkə karap karita eytikanidi. [Hudanıng] Rohi tehi heqkimə həküm kilmanglar, bəlkı həkkaniyə həkümata kiliñmioqanmadi, qünki əysə tehi xan-qılıñqlar! **25** U wakıttı Yerusalemıklärın xəripigə kirmigənidi). **40** Halayık iqidə bəzilər bəziləri: — [Qonglar] əltürməkqi bolqan bu səzni anglap: — [Kelixi muqərrərə bolqan] kixi bu əməsmidi? **26** Axkara səzləwatsimu, pəyojəmbər həqiqətən muxu ikən! — deyixti. uningoja ərəfəsi həq nərsə demidiq! Dərwəkə, **41** Bəzilər: «Bu Məsih, ikən!» deyixətti. Yənə akşakallarning uning Məsih ikənlikini bilip bəzilər bolsa: «Yak, Məsih Galiliyənin keləttim? yətkənmə? **27** Halbuki, bu adəmning kəyərdin **42** Muqəddəs yazmilarda, Məsih [padixah] kəlgənlikini biz enik bilimiz. Lekin Məsih Dawutning nəslidin həm Dawutning yurti Bəyt-kəlgəndə, uning kəyərdin kəlgənlikini heqkim Ləhəm yezisidin kelidi, deyilmigənmişdi?» — bilməstiqə, — deyixti. **28** Xunga əysə ibadəthana deyixti. **43** Buning bilən, halayık uning wəjidin höylisidə təlim beriwtip, yüksəli awaz bilən ikkigə belənün kətti. **44** Bəziləri uni tutaylı mundak dedi: — Silər meni tonuyımız həmdə deyən bolsımı, lekin heqkim uningoja kol menin kəyərdin kəlgənlikimni bilimiz, salmidi. **45** Қarawullar [ibadəthanidin] bax [dəwatisilər]?! Biraq mən ezlükümdin əməs, kahinlər bilən Pərisiyələrinin yenioqa kaytip mən meni əwətküqidin [kəldim], U həkət; kəlgəndə, ular қarawullar ota: — Nemə üçün biraq silər Uni tonumaysilər. **29** Mən Uni uni tutup kəlmədinglər? — dəp soraxti. **46** tonuymən. Qünki mən Uning yenidin kəldim, Қarawullar: — Heqkim heqkaqan bu adəmdək meni U əwətti. **30** Xunga ular uni tutux yolini səzligən əməs! — dəp jawab berixti. **47** Pərisiyələr izdəyti, lekin heqkim uningoja kol salmidi; ularoqa jawabən: — Silərmə azduruldunglarmu? qünki uning wakıt-saiti tehi yetip kəlmigənidi. **48** Akşakallardin yaki Pərisiyələrdin uningoja **31** Lekin halayık arisidiki nuroğun kixilər etikəd kılıñqanlar bolqanmu?! **49** Lekin Təwrat uningoja etikəd kıldı. Ular: «Məsih kəlgəndə ənənəsini bilməydiqən bu qüprəndilər lənətəkə bu kixi kərsətkən möjizilik alamətlərdin artuk ələkə! — deyixti. **50** Ularning arisidin biri, [möjizə] yaritalarmu?!» deyixti. **32** Pərisiyələr yəni burun ahxamda Əysanın aldioqa kəlgən halayıkning u toopruluk oqluqlula boluwatkan Nikodim ularoqa: **51** — Təwrat ənənəsini awwal bu gəp-səzlirini anglıdi; xuning bilən Pərisiyələr kixinin nemə kılıñjını əzidin anglap bilməy

turup, uningoja həküm qıkıramdu! **52** Ular wə kəyərgə baridioqanlıkimni bilimən. Lekin jawab kılıp: — Sənmu Galiliyədinmə? [Mukəddəs silər kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə yazmilarnı] kər, kətirkinip okup bak, Galiliyədin baridioqanlıkimni bilməysilər. **15** Silər ət həeqkandak pəyoqəmbər qıkımaydu! — dedi. **53** igilirining əlqimi boyiqə həküm kılısilər. Birək Xuning bilən [ularning] hərbiri əz əyigə kətti.

8 Əysa bolsa Zəytun teoqıqa qıkıp kətti. **2**

Ətisi səhərdə, u yənə ibadəthana həylilirioja kirdi wə halayıqning həmmisi uning yenioja kelixkənidi. U olturup, ularoja təlim berixkə baxlıdi. **3** [Xu qaođda], Təwrat ustazlıri bilən Pərisiyər zina kılıp tutulup қalojan bir ayalni uning aldioja elip kelixti. Ular ayalni otturioja qıkırıp, **4** uningdin: — Ustaz, bu ayal dəl zina üstidə tutuwelindi. **5** Musa [pəyoqəmbər] Təwrat kanunida bizgə muxundak ayallarnı qalma-kesək kılıp əltürüxni əmr kılōjan. Əmdi sənqə, uni қandaq қılıx kerək? — dəp soraxti. **6** Əmdi ularning bundak deyixtiki niyiti, uni tuzakqə qüsürüp, uning üstidin ərz kıləqdək birər bahənə izdəx idi. Əmma Əysa engixip, barmikə bilən yərgə bir nemilərni yazojılı turdi. **7** Ular xu soalni tohtimay sorawatatti, u ruslinip ularoja: — Aranglardiki kim gunahsız bolsa, [bu] [ayaloqa] birinqi taxni atsun! — dedi. **8** Andin u yənə engixip, yərgə yezixni dawamlaxturdi. **9** Ular bu səzni anglap, aldi bilən yaxanəjanlıri, andin қalojanlıri bir-birləp [həmmisi] u yordın qıkıp ketixti. Ahirida Əysa otturida əra turojan həlikə ayal bilən yaloquz қaldı. **10** Əysa ruslinip turup, xu ayaldın baxka həqkimni kermigən bolup, uningdin: Hanim, sanga həlikə xikayət қilojanlar kəni? Seni gunahqə bekitidiojan həqkim qıkımidim? — dəp soriwidı, **11** — Həzrətləri, həqkim qıkımidi, — dedi ayal. Əysa: — Mənmu seni gunahqə bekitməymən. Barojin, buningdin keyin yənə gunah kıləmiojin! — dedi. **12** Xunga Əysa yənə keşqilikkə səz kılıp: — Dunyaning nuri əzümdurmən. Manga əgəxkənlər əkarangoğulukta mangmaydu, əksiqə hayatlık nuriqə erixidu, — dedi. **13** Pərisiyər: — Sən əzünggə əzüng guwahlıq beriwatisən. Xunga sening guwahlıking rast hesablanmaydu, — deyixti. **14** Əysa ularoja jawabən mundak dedi: — Hətta mən əzümgə guwahlıq bərsəməm, guwahlıkim həktur, qunki mən əzümnin kəyərdin kəlgənlikimni

mən həqkimning üstigə həküm kilmaymən. **16**

Mən həküm kılıssamu, həkümüm həkikiydur; qunki mən yaloquz əməs, bəlkı meni əwətkən Ata [bu ixtə] mən bilən billidur. **17** Silərgə təwə bołożan Təwrat kanunida: «İkki adəmning guwahlıqlik bolsa rast hesablinidu» dəp pütülgəndür. **18** Rast, mən əzüm toopronda əzüm guwahlıq berimən, wə meni əwətkən Atimu mening toopronda guwahlıq beridu. **19** Ular uningdin: — Atang kəyərdə? — dəp soraxti. Əysa ularoja jawab berip: — Silər ya meni tonumaysilər, ya Atamni tonumaysilər; meni tonuqan bolsanglar, Atamimə tonuyttunglar, — dedi. **20** Əysa bu səzlərni ibadəthanida təlim bərginidə, sədikə sanduqining aldida turup eytənədi. Birək həqkim uni tutmədi, qunki uning waqıt-saiti tehi yetip kəlməgənidə. **21** Xuning bilən u ularoja yənə: Mən bu yərdin ketimən; silər meni izdəysilər, lekin əz gunahınglar iqidə əlisilər. Mən ketidiojan yərgə silər baralmaysilər, — dedi. **22** Buning bilən Yəhudiylər: — U: «Mən ketidiojan yərgə silər baralmaysilər» dəydi. Bu uning əzini əltürüwalımən deginimidi? — deyixti. **23** Əysa ularoja: — Silər təwəndindursilər, mən yuķırıdindurmən. Silər bu dunyadindursilər, mən bu dunyadın əməsmən. **24** Xuning üçün silərgə: «Gunahlıringlar iqidə əlisilər» dedim. Qunki silər mening «[Əzəldin] Bar Bolouqi» ikənlikimə ixənmisənglər, gunahlıringlar iqidə əlisilər, — dedi. **25** Sən zadı kim? — dəp soraxti ular. Əysa ularoja: — Baxta silərgə nemə degən bolsam, mən xu. **26** Əzümnin silərning toopranglarda wə üstünglardin həküm kılıdiqan nuroğun səzrim bar; lekin meni əwətküqi həktur wə mən Uningdin nemini angliqən bolsa, bularnila dunyadikilərgə uketurup eytimən, — dedi. **27** Ular uning əzlirigə eytənərinin Ata toopruluq ikənlikini qüxinəlmədi. **28** Xunga Əysa mundak dedi: Silər İnsan'oçlini kətürəndin keyin, mening «[Əzəldin] Bar Bolouqi» ikənlikimni bilisilər wə xundakla həq

ixni əzlükümdin kilmiojanlıklıkmnı, pəkət Atining qünki u yalojanqı wə xundakla yalojanqılıknıng manga əgətkinilə səzligənlilikimnemu bilisilər. atisidur. 45 Lekin mən həkikətni səzliginim 29 Meni Əwatküqi mən bilən billidur, U meni əsla üçün, manga ixənməysilər. 46 Əksingələr meni yaloqz köymidi, qünki mən həmizə Uni hursən gunahı bar dəp dəlliliyələysilər, keni? Həkikətni kılıdiqan ixlarnı kılımən. 30 Əysə bu səzlərni səzlisəm, nemə üçün manga ixənməysilər? kiliwatçan qaçninq əzidə, nuroqun kixilər 47 Hudadin bolqan kixi Hudaning səzlərini uningoşa etikəd kıldı. 31 Əysə əzığa etikəd kılqan angelaydu; silər ularni anglimaysilər, qünki Yəhudiylarqa: — Əgər menin səz-kalamimdin silər Hudadin bolqan əməssilər! 48 Yəhudiylar qıkmay tursanglar, menin həkikiy muhlislirim uningoşa jawabən: — Əjəba, bizning seni: bolqan bolisilər, 32 wə həkikətni bilisilər wə «Samariyəlik həm jin qaplaxkən adəm»sən həkikət silərni azadlıqka erixtəridü, — dedi. deginimiz toqra əməsmu? — deyixti. 49 Əysə 33 Ular jawabən: — Biz İbrahimning nəslimiz, jawabən: — Manga jin qaplaxkını yok, bəlkı — həqqaqan heqkimning kullukida bolmiduk. mən Atamni hərmət kılımən; lekin silər manga Sən կանքսigə: Azadlıqka erixsilər, dəysən? — hərmətsizlik kiliwatisilər. 50 Mən eż xandədi. 34 Əysə ularoqa jawab berip: — Bərhək, xəripimni izdiməymən; lekin buni izdigüqi bərhək, mən silərgə xuni eytip köyayki, gunah həm [uning tüstidin] həküm kılqanqı Birsi bar. sadir kılqan kixi gunahning külidur. 35 Kul ailidə mənggү turmaydu, lekin oqul mənggү turidu. (aiōn g165) 36 Xuning üçün Oqul silərni azad kilsə, həkikiy azad bolisilər. 37 Silərning İbrahimning nəslə ikənliklərni bılımən. Birak, meni əltürməkqi boluwatisilər, qünki menin səzüm iqinglardin orun almidi. 38 Mən Atamning yenida kərgənlirimni eytiwatımən; silər bolsanglar eż atanglardın kərgənliringlərni (aiōn g165) 39 Ular jawab berip: — Bizning uluqımsən? U əldi, pəyoqbərlərə həm əldi? atimiz İbrahimidur, — dedi. Əysə ularoqa: Sən eżüngni kim kilməkqisən? 40 undakta uluqılıkum həqnarsa hesablanmayıttı. Bırak hazır əksiqə meni, yəni Hudadin angliojan Bırak meni uluqılıqı — silər «U bizning həkikətni silərgə yətküzən adəmni əltürükə Hudayımız» dəp ataydiqan Atamning Əzidur. kəstləysilər. İbrahim undak ixi kilmiojan. 41 55 Silər Uni tonumidinglar, lekin mən Uni Silər eż atanglarning kılıqinini kiliwatisilər! tonumən. Uni tonumaymən desəm, silərdək — dedi. — Biz həramdin bolqan əməsmiz! yalojanqı bolattim; bıraq mən Uni tonumən Bizning pəkət birlə atimiz bar, U bolsa Hudadur! wə Uning səz-kalamimi tutimən. 56 Atanglar — deyixti ular. 42 Əysə ularoqa: — Atanglar İbrahim menin künümni kəridiojanlıkıdın Huda bolqan bolsa, meni səyən bolattinglar; yayrap-yaxnidı həm dərwəkə uni aldin'ala qünki mən Hudaning baqrıdin qikip, bu yergə kerüp xadlandı. 57 — Sən tehi allik yaxka kirməy kəldim. Mən ezlükümdin kəlgən əməsmən, bəlkı turup, İbrahimini kərdüngmu? — deyixti ular. Uning təripidin əwətilgənmən. 43 Səzlirimni 58 Əysə ularoqa: — Bərhək, bərhək, mən silərgə nemixə qüxənməysilər? Enikki, menin səz- xuni eytip köyayki, İbrahim tuqulmastıla, mən kalamim külikinglərə kirməywatidü! 44 Silər Bar Bolqoqidurmən! — dedi. 59 Buning bilən atanglar İblistin bolqansilər wə uning arzu- ular uni qalma-kesək kılıqılı kollirioqa yərdin həwəslirigə əməl kılıxni halaysilər. U aləm tax aldi; lekin Əysə ularoqa kərünməy, ularning apirida bolqandın tartip katil idi wə uningda otturisidin etüp ibadəthanidin qikip kətti. həkikət bolmiojaqka, həkikəttə turmiojan. U yalojan səzligəndə, eż təbiitidin səzləydi,

9 Wə u yolda ketiwetip, tuqma қароңı bir kəzliringni eqiptu, əmdi sən u tooqruluk nemə adamni kordi. **2** Muhlisliri uningdin: — Ustaz, dəysən? — dəp soraxti. U: — U bir pəyəşəmbər kim gunah kılıp uning қароңı tuoqulqinoqa iken, — dedi. **18** Yəhudiylar kərləydiqan səwəb bolqan? U eżimu ya ata-anisim? — kılınoğan kixining ata-anisini tepip kəlmigüqə, dəp soraxti. **3** Əysa mundak jawab bərdi: — Əzi burun uning қароңı ikenlikigə wə hazırla yaki ata-anisining gunah sadir kılqanlıkidan kərləydiqan kılınoğanlıkçı ixənməyyti. Xunga əməs, bəlki Hudanıng Əz əməlliri uningda ular uning ata-anisini qakırtıp, **19** uların: — ayan kılınsun dəp xundak bolqan. **4** Künning Bu silərning oqlunglarmu? Tuqma қароңu, yorukida, meni Əwətküqining əməllirini ada dəwətattinglar? Əmdi hazır կandaklarqə kılıxım kerək. Kəq kirsa, xu qaşaqda həqkim ix kərləydiqan bolup қaldı? — dəp soraxti. **20** Ata-ķıalmaydu. **5** Mən dunyada turojan waktimda, anisi ularqa: — Uning bizning oqlımız ikenlik, dunyaning nuri eżümdurmən. **6** Bu sezlərni xundakla tuoqulxidinla қarоңu ikenlikini kılıqandan keyin, u yərgə tükürüp, tükürüktin bilimiz; **21** lekin hazır կandaklarqə kərləydiqan lay kılıp, layni həlikə adəmning kəzlirigə sürüp bolup қaloğanlığını, kəzlirini kim aqkanlığını koydi **7** wə uningoja: «Siloam kəlqiki»gə berip bilməymiz. U qong adəm tursa, [buni] yuyuwałkin» dedi («Siloam» [ibraniyqə söz əzidin soranglar, u ezi dəp bərsun, — dəp bolup], «əwətılğan» degən mənini bildürudu). jawab bərdi. **22** Ata-anisining xundak deyixi Xuning bilən həlikə adəm berip yuyuwidi, kəzi Yəhudiylardin қorkkanlığı üçün idi; qünki kəridiçan bolup kaytip қaldı. **8** Koxniliri wə Yəhudiylar kimdəkim Əysani Məsih, dəp etirap u ilgiri tiləmqilik kılıqinida uni kərgənlər: — kilsə, u sinagog jamaitidin kooqlap qıkırılsun dəp Bu olturnup tiləmqilik kılıdiqan həlikə adəm қarar kılıqanidi. **23** Xu səwəbtin uning ata-anisi: əməsmu? — deyixip kətti. **9** Bəzilər: «Həə, «U qong adəm tursa, [buni] əzidin soranglar» xu ikən» desə, yənə bəzilər: «Yaş. u əməs, degənidi. **24** Pərisiyərə əslidə қarоңu bolqan lekin uningoja ohxaydikən» deyixti. Bırak u adəmni yənə qakırip uningoja: — Hudaqa ezi: — Mən dəl xu kixi bolimən! — dedi. **10** xan-xərəp berip [kəsəm kıl!] Biz bu adəmning — Undakta kəzliring կandak eqildi? — dəp gunahkar ikenlikini bilimiz, — deyixti. **25** soraxti ular. **11** U jawabən mundak dedi: — U mundak, jawab bərdi: — U gunahkarmu, Əysa isimlik bir kixi [tükürükidin] lay kılıp əməsmu, bilməymən. Bırak mən xu birla ixni kəzlirimgə sürüp koyuwidi, manga: «Siloam bilimənki, қarоңu idim, hazır kərləydiqan kəlqikigə berip yuyuwałkin» degənidi. Mən boldum. **26** Ular uningdin yənə bir kətim: berip yuyuwidi, kərləydiqan boldum. **12** — U seni կandak қıldı? Kəzliringni կandak — U hazır kəyərdə? — dəp soraxti ular. — aqtı? — dəp soraxti. **27** U jawabən: — Silərgə Bilməymən, — dedi u. **13** Halayık ilgiri қarоңu allığaşan eyttim, bıraq қulak salmidinglar. Silər bolqan bu adəmni Pərisiyərlarning aldiqə elip nemə dəp kaytidin anglaxni halap қaldınglar? berixti **14** (əslidə Əysa lay kılıp bu adəmning Silərmu uning muhlisləri bolay dəwətamsılər?! kəzlirini aqkan kün dəl xabat künü idi). **15** — dedi. **28** Buning bilən, ular uni қattık Xuning bilən Pərisiyərlər kaytidin bu adəmdin tillap: — Sən həlikining muhlisi! Biz bolsaq կandak kərləydiqan bolqinini soriwidi, u Musa [pəyəşəmbərning] muhlislirimiz. **29** ularqa: — U kəzlirimgə lay [sürüp] koydi, mən Hudanıng Musaşa sözligənləkini bilimiz; lekin yuyuwidi wə mana, kərləydiqan boldum! bu nemining bolsa կayərdin kəlgənlilikinumu — dedi. **16** Xuning bilən Pərisiyəldən bəziləri: bilməymiz, — deyixti. **30** Həlikə adəm ularqa — U adəm Hudanıng yenidin kəlgən əməs, mundak jawab kayturdı: — Ajayıp ixkü bu! Gərqə qünki u xabat künini tutmayıdu, — deyixti. Yənə silə uning կayərdin kəlgənlilikini bilmigininglər bəziləri: — U gunahkar adəm bolsa, կandaklarqə bilən, u mening kəzlirimni aqtı. **31** Biz bundak möjizilik alamətlərni yaritalaytti? — bilimizki, Huda gunahkarlarning tiləklirini deyixti. Buning bilən ularning arısında belənüt anglimaydu; bıraq Əzığə ihlasmən bolup pəyda boldi. **17** Ular қarоңu adəmdin yənə: — U iradisiga əməl kılıquqlarningini anglaydu. **32**

Dunya apirdə bolqandan tartip, birərsining Mən arkılık kirgini kütkuzulidu həm kirip-tuğma karioquning kəzini aqkanlığını anglap qıçıp, ot-qəplərni tepip yeyələydi. **10** Oɔri bağkan əməs. (aiñ g165) **33** Əgər bu adam Hudadin bolsa pəkət oɔrilax, əltürük wə buzux üçünla kəlmigən bolsa, heqnemə kılalmışan bolatti. **34** kelidu. Mən bolsam ularni hayatılkə erixsun Ular uni: — Sən tüptin gunah iqidə tuşulajan wə xu hayatılkı mol bolsun dəp kəldim. **11** turulkuk, bizgə təlim bərməkqimusən? — Yahxi padiqi eżümdurmən. Yahxi padiqi köylər deyixip, uni [sinagogtin] koołap qikiriwetixti. üçün eż jenini pida kıldı. **12** Lekin mədikar **35** Əysə ularning uni [sinagogtin] koołap undak kilmaydu. U bəlki nə köylarning igisi qikaroqanlığını anglap, uni izdəp tepip: Sən, nə padiqisi bolmioqaqka, bərining kəlginini Hudanıng Oɔqlija etikəd kılamsən? — dəp kərsə, köylərni taxlap qağıdu wə bərə kelip soridi. **36** U jawabən: — Təksir, u kim? Mən köylərni titip tiripirən kiliwetidu. **13** Əmdi uningoja etikəd kılay, — dedi. **37** — Sən mədikar bolsa pəkət həkkini dəp ixlap, köylərə həm uni kərdüng həm mana, hazır sən bilən kəngül bəlməy bədər qağıdu. **14** Yahxi padiqi səzlixiwatkan dəl xuning ezi, — dedi Əysə eżümdurmən. Ata meni toniqinidək mən uningoja. **38** Həlikə adəm: — I Rəb, etikəd atını tonuqinimdək, mən eżümningkilərni kılımən! — dəp, uningoja səjdə kıldı. **39** — tonumən wə eżümningkilərməni meni tonuydu; Mən korlarnı kəridioqan bolsun, kəridioqlarları köylər üçün jenim pida. **16** Bu qotandin kor bolsun dəp bu dunyaşa həküm qikirişka bolmioqan baxka köylirimmi bar. Ularnımı kəldim, — dedi Əysə. **40** Uning yenidiki bəzi elip baxlixim kerək wə ularmu awazimni Pərisiyələr bu səzlərni anglap uningdin: — Bizmu anglaydu; xuning bilən bir pada bolidu, kormu? — dəp soraxti. **41** Əysə ularoja: — Kor xundakla ularning bir padiqisi bolidu. **17** bolqan bolsanglar, gunahınglar bolmaytti; lekin Ata meni xu səwabtin seyiduki, mən jenimni silər hazır «kərūwatımız» degininglar üçün kayturuwelixin üqün uni pida kılımən. **18** silərgə gunah hesabliniweridu, — dedi.

10 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, koy kətinoja ixiktin kirməy, baxka yərdin yamixip kirgən kixi oɔri wə karakqidur. **2** Ixiktin kəridioqan kixi bolsa köylarning padiqisidur. **3** Ixik bəkar uningoja ixikni eqip beridu wə köylər uning awazını anglap tonuydu; u eż köylirininq isimlirini bir-birləp qakırıp ularni sırtka baxlap qıkıdu. **4** U köylirininq həmmisini sırtka qikırıp bolup, ularning aldida mangidu, köylərni uning kəynidin əgixip mengixidu; qünki ular uning awazını tonuydu. **5** Lekin ular yat adəmninq kəynidin mangmaydu, bəlki uningdin qağıdu; qünki ular yatlarning awazını tonumaydu. **6** Əysə bu təmsilni ularoja səzləp bərgini bilən, lekin ular uning eżlirigə nemə dəwatkanlığını heq qüxənmidi. **7** Xunga Əysə ularoja yənə mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, köylarning ixiki eżümdurmən. **8** Məndin ilgiri kəlgənlərninq həmmisi oɔri wə karakqidur, lekin köylər ularoja қulak salmidi. **9** Ixik eżümdurmən.

Mən arkılık kirgini kütkuzulidu həm kirip-tuğma karioquning kəzini aqkanlığını anglap qıçıp, ot-qəplərni tepip yeyələydi. **10** Oɔri bağkan əməs. (aiñ g165) **33** Əgər bu adam Hudadin bolsa pəkət oɔrilax, əltürük wə buzux üçünla kəlmigən bolsa, heqnemə kılalmışan bolatti. **34** kelidu. Mən bolsam ularni hayatılkə erixsun Ular uni: — Sən tüptin gunah iqidə tuşulajan wə xu hayatılkı mol bolsun dəp kəldim. **11** turulkuk, bizgə təlim bərməkqimusən? — Yahxi padiqi eżümdurmən. Yahxi padiqi köylər deyixip, uni [sinagogtin] koołap qikiriwetixti. üçün eż jenini pida kıldı. **12** Lekin mədikar **35** Əysə ularning uni [sinagogtin] koołap undak kilmaydu. U bəlki nə köylarning igisi qikaroqanlığını anglap, uni izdəp tepip: Sən, nə padiqisi bolmioqaqka, bərining kəlginini Hudanıng Oɔqlija etikəd kılamsən? — dəp kərsə, köylərni taxlap qağıdu wə bərə kelip soridi. **36** U jawabən: — Təksir, u kim? Mən köylərni titip tiripirən kiliwetidu. **13** Əmdi uningoja etikəd kılay, — dedi. **37** — Sən mədikar bolsa pəkət həkkini dəp ixlap, köylərə həm uni kərdüng həm mana, hazır sən bilən kəngül bəlməy bədər qağıdu. **14** Yahxi padiqi səzlixiwatkan dəl xuning ezi, — dedi Əysə eżümdurmən. Ata meni toniqinidək mən uningoja. **38** Həlikə adəm: — I Rəb, etikəd atını tonuqinimdək, mən eżümningkilərni kılımən! — dəp, uningoja səjdə kıldı. **39** — tonumən wə eżümningkilərməni meni tonuydu; Mən korlarnı kəridioqan bolsun, kəridioqlarları köylər üçün jenim pida. **16** Bu qotandin kor bolsun dəp bu dunyaşa həküm qikirişka bolmioqan baxka köylirimmi bar. Ularnımı kəldim, — dedi Əysə. **40** Uning yenidiki bəzi elip baxlixim kerək wə ularmu awazimni Pərisiyələr bu səzlərni anglap uningdin: — Bizmu anglaydu; xuning bilən bir pada bolidu, kormu? — dəp soraxti. **41** Əysə ularoja: — Kor xundakla ularning bir padiqisi bolidu. **17** bolqan bolsanglar, gunahınglar bolmaytti; lekin Ata meni xu səwabtin seyiduki, mən jenimni silər hazır «kərūwatımız» degininglar üçün kayturuwelixin üqün uni pida kılımən. **18** silərgə gunah hesabliniweridu, — dedi.

Jenimni heqkim məndin alalmaydu, mən uni eż ihtiyyarım bilən pida kılımən. Mən uni pida kiliçka həküklikmən wə xundakla uni kayturuwelixin həküklikmən; bu əmrni Atamdin tapxuruwaloqanmən. **19** Bu səzlər tüpəylidin Yəhudiylər arısında yənə bələrin üx pəydə boldi. **20** Ulardin kəp adamlər: — Uningoja jin qaplixiptu, u jeylüwatidu, nemə üqün uning səzığə қulak salqudəksilər? — deyixti. **21** Yənə bəzilər bolsa: — Jin qaplaxkan adəmninq səzləri bundak bolmayıdu. Jin kəndakmu kərioqlarlung kezlirini aqalisun?! — deyixti. **22** Kix pəslı bolup, Yerusalemda «Kəyta beoqılxax həyti» etküzüllüwatattı. **23** Əysə ibadəthanidiki «Sulaymanning pexaywini»da aylinip yürətti. **24** Yəhudiylər uning ətrapıja olixiwelip: — Bizni қaçanqıq tit-tit kılıp tutuklukta əldürmekqıṣan? Əgər Məsih bolsang, bizgə oquqını eyt, — deyixti. **25** Əysə mundak jawab bərdi: — Mən silərgə eyttim, lekin ixənməsilər. Atamning nami bilən kılıqan əməllirimning ezi manga guwahlıq beridu. **26** Birək mən silərgə eytkinimdək, silər etikəd kilmidinglər, qünki mening köylirimdin əməssilər. **27** Mening

köylirim mening awazimni angelaydu, mən Məryəm bolsa, Rəbgə huxbuy mayni sürkigən, ularını tonuymən wə ular manga əgixidu. **28** putlirini eż qaqları bilən ertip kürutkan həlik Məryəm idi; kesəl bolup yatkan Lazarus uning inisi idi. **3** Lazarusning hədiliri Əysaçə həwərqi əwətip: «I Rəb, mana sən seyğən [dostung] kesəl **29** Ularnı manga təkđim kılıqan atam həmmidin bolup қaldı» dəp yətküzdi. **4** Lekin Əysa buni üstündür wə həqkim ularnı atamning kolidin anglap: — Bu kesəldin əlitüp kətməydu, bəlkı tariwalalmaydu. **30** Mən wə Ata [əslidinla] bu arkılık Hudanıng Ooqli uluqlınıp, Hudanıng birdurmız. **31** Buning bilən Yəhudiylar yənə uni xan-xəripi ayan kılınodu — dedi. **5** Əysa Marta, qalma-kesək kılıxmakqı bolup, yərdin kollırıço singlisi wə Lazarusni tolimu seyətti. **6** Xunga u tax elixti. **32** Əysa ularqa: — Atamdin kəlgən Lazarusning kesəl ikənlikini anglıqan bolsimu, nuroqun yahxi əməllərni silərgə kərsəttim. Bu ezi turuwatkan jayda yənə ikki kün turdi. **7** əməllərning կaysisi üçün meni qalma-kesək Andin keyin u muhlisliroja: — Yəhudiyəgə käyta kilməkqisilər? — dedi. **33** — Seni yahxi bir baraylı! — dedi. **8** Muhlisliri uningoja: — Ustaz, əməl üçün əməs, bəlkı kupurluk kılıqining yekindila [u yərdik] Yəhudiylar seni qalma-üçün qalma-kesək kılımımız. Qünki sən bir insan kesək kilməkqı bolovan tursa, yənə u yərgə turukluk, ezungni Huda kılıp kərsətting! — käyta baramsən? — deyixti. **9** Əysa mundak dedi Yəhudiylar jawabən. **34** Əysa ularqa dedi: — Kündüzdə on ikki saat bar əməsmu? mundak jawab bərdi: — Silərgə təwə mukəddəs Kündüzi yol mangojan kixi putlaxmas, qünki u ənənə «Mən eyttim, silər ilahılsırlər» dəp bu dunyanıng yorukını kəridü. **10** Lekin keqisi püttilgən əməsmu? **35** Huda eż söz-kalamını yol mangojan kixi putlixar, qünki uningu yətküzgənlərni «ilahılar» dəp atıqan yərdə yorukluk yoktur. **11** Bu sezlərni eytəndin keyin, (wə mukəddəs yazmilarda eytilqini hərgiz u: — Dostımız Lazarus uhlap қaldı; mən uni küqtin kalmayıdu) **36** nemə üçün Ata Əzığə has- uyküsidin oyqatqılı barımən, — dəp қoxup mukəddəs kılıp panıy dunyaçə əwətkən zat қoysi. **12** Xunga muhlislar uningoja: — I Rəb, «Mən Hudanıng Ooqlımən» desə, u tooqruluk uhliojan bolsa, yahxi bolup қalidu, — dedi. «kupurluk kıldığ!» dəysilər? **37** Əgər Atamning **13** Əhalibuki, Əysa Lazarusning əlümü tooqruluk əməllirini kilmışam, manga ixənməngər. **38** eytəndi, lekin ular u dəm elixtiki uyküni Bırak kilsəm, manga ixənmigən hələttim, dəwatidu, dəp oylaxtı. **14** Xunga Əysa ularqa əməllərning ezlirigə ixininglər. Buning bilən oqukını etiyip: — Lazarus öldi, — dedi. **15** — Bırak Atining məndə ikənlikini, meningmu Atida silərni dəp, silərning etikəd kılıxinglər üçün, ikənlikimni həq dəp bilip etikəd kılıdiojan [uning kəxida] bolmioqanlıkimoja huxalmən. bolisilər. **39** Buning bilən ular yənə uni tutmakqı Əmdi uning yenioja baraylı, — dedi. **16** boldi, birak u ularning kollırıdin kütulup, «Koxkezək» dəp atılıdiojan Tomas baxka u yərdin kətti. **40** Andin u yənə İordan muhlisdaxlıroja: — Bizmu uning bilən billə dəryasining u ketioja, yəni Yəhya [pəyojəmbər] baraylı həm uning bilən billə əleyli, — dedi. **17** dəslipidə adəmlərni qəmülüdürən jayqı berip, Əysa muhlisliri bilən Bəyt-Aniyaçə baroşanda, u yərdə turdi. **41** Nuroqun kixilər uning yenioja Lazarusning yərlikkə қoyulqinoja allikəqan kəldi. Ular: — Yəhya həq möjizilik alamat tot kün bolqarlık uningoja məlum boldi. **18** kərsətmigən, lekin uning bu adəm tooqrısında Bəyt-Aniya Yerusaleməqə yekin bolup, uningu barlıq eytəndili rast ikən! — deyixti. **42** Xuning altə qakırımqə yıraklıcta idi, **19** xuning bilən bilən nuroqunləqan kixilər bu yərdə uningoja nuroqun Yəhudiylar Marta bilən Məryəmgə inisi tooqrısida təsəlli bərgili ularning yenioja kəlgənidir. **20** Marta əmdi Əysanıng keliwatkinini anglapla, uning aldiqə qıktı. Lekin Məryəm bolsa əyidə olturnup қaldı. **21** Marta əmdi Əysaçə: — I Rəb, bu yərdə bolovan bolsang, inim

11 Lazarus degən bir adəm kesəl bolup kaloqanıdi. U Məryəm wə hədisi Marta turoqan, Bəyt-Aniya degən kənttə turatti **2** (bu

əlmigən bolatti. **22** Həlihəm Hudadin nemini üçün sanga təxəkkür eytimən. **42** Tiləklirimni tilisəng, Uning sanga xuni beridiojanlığını həmixin anglaydiojanlığının bilimən; lekin bilimən, — dedi. **23** — Ining käyta tirilidü, — xundak bolsimu, ətrapimdiki muxu halayıq dedi Əysa. **24** Marta: — Ahirki künidə, yənə sening meni əwətkənlikingə ixənsün dəp, buni tirilix künidə uning jəzmən tirilidiojanlığını eytiyatimən! **43** Bu səzlərni kılqandin keyin, bilimən, — dedi. **25** Əysa uningoja: — Tirilix u yüksiri awazda: — Lazarus, taxkiriqa qık! — wə hayatlıq mən əzümdurmən; manga etikəd dəp towldi. **44** Əlgüqi kol-putliri kepənləngən, kiloquqi kixi əlsimu, hayat bolidü; **26** wə hayat engiki tengiloqan haldə taxkiriqa qıkçı. Əysa turup, manga etikəd kiloquqi əbədil-əbəd əlməs; ularqa: — Kepənni yexiwetip, uni azad kılıngılar! buningə ixinəmsən? (aiən g165) **27** U uningoja: — — dedi. **45** Məryəmning yenioja pətə kılıp Ixinimən, i Rəb; sening dunyaçığa kelixi mukərrər kelip, uning əməllirini kərgən Yəhədiylər bolğan Məsih, Hudanıng Oqlı ikənlikingə iqidin nuroqunlari uningoja etikəd kıldı. **46** ixinimən. **28** Buni dəp bolup, u berip singlisi Lekin ularning iqidə bəziləri Pərisiyərnin Məryəmni astiqinə qakırıp: — Ustaz kəldi, seni yenioja berip, Əysanın kiloqan ixlirini məlum qakırıwatidu, — dedi. **29** Məryəm buni anglap, kılıxtı. **47** Xunga bax kahınlar wə Pərisiyərlər dərhal ornidin turup, uning aldioja bardı **30** (xu Yəhədiylarning kengəxmisini yiqip: — Kəndək pəyytə Əysa tehi yezişa kirmigən bolup, Marta kılıxımız kerək? Bu adəm nuroqun məjizilik uning aldioja mengip, uqrrixip kalojan yərdə alamətlərni yaritiwatidu. **48** Uningə xundak idi). **31** Əmdi [Məryəmə] təsəlli beriwatqan, yol köyup beriwrəsək, həmmə adəm uningoja əydə uning bilən olturoqan Yəhədiylər uning etikəd kılıp ketidu. Xundak bolğanda, Rimliklär aldirap kopup sırtka qıkıp kətkinini kərüp, kelip bu bizning jayımız wə kowmimizni uni kəbrigə berip xu yərdə yioza-zar kılıqili wəyrən kiliwatidu! — deyixti. **49** Ularning kətti, dəp oylap, uning kəynidin mengixti. **32** iqidə biri, yəni xu yili bax kahın bolğan Məryəm əmdi Əysa bar yərgə baroqanda uni Kayafa: — Silər həqnemini bilməydikənsilər! kərüp, ayiojoza əzini etip: — I Rəb, bu yərdə **50** Pütün həlkəning əhalak boluxining ornioqa, bolğan bolsang, inim əlmigən bolatti! — dedi. **33** birlə adəmning ular üçün elüxining əwəzzəllikini Əysa Məryəmning yioza-zar kılıjinini, xundakla qüxinip yətməydikənsilər, — dedi **51** (bu səzni uning bilən billə kəlgən Yəhədiy həlkəning yioza- u əzlükidin eytmiojanidi; bəlki u xu yili bax zar kılıxjinini kərgəndə, rohida qattık pişan kahın bolğanlıkı üçün, Əysanın [Yəhədiy] qekip, kengli tolimu biaram boldı wə: **34** — həlkə üçün, xundakla pəkət u həlk, üçünla Uni kəyərgə koydungular? — dəp soridi. — I əməs, bəlki Hudanıng hər yanına tarkılıp kətkən Rəb, kelip kərgin, — deyixti ular. **35** Əysa kəz pərzəntlirinining həmmisini bir kılıp uyuxturux yexi kıldı. **36** Yəhədiy həlkj: — Kərangular, u üçün əlidiojanlığının aldın bəxarət berip xundak uni ənqılık səyən! — deyixti. **37** Wə ulardin degənidi). **53** Xuning bilən ular məslihətlixip, bəziləri: — Kəriquning kezini aqkan bu kixi xu kündin baxlap Əysani əltürüwetixni kəstlidi. kesəl adəmni əlümdin saklap kəlalmasmadi? **54** Xuning üçün Əysa əmdi Yəhədiylər arısında — deyixti. **38** Əysa iqidə yənə qattık pişan axkara yürməytti, u u yərdin ayrılip qəlgə qekip, kəbrinən aldioja bardı. Kəbri bir oqar yekin rayondiki Əfram isimlik bir xəhiringə idi; uning kirix aqzioja qong bir tax koyukluk berip, muhlisliri bilən u yərdə turdi. **55** idi. **39** Əysa: — Taxni eliwetinglər! — dedi. Əmdi Yəhədiylarning «ötüp ketix həyeti»oja az Əlgüqinənə hədisi Marta: — I Rəb, yərlikkə kalojanidi. Nuroqun xixilər təhərətni ada kılıx koyojılı tət kün boldı, hazır u purap kətkəndü, üçün, heyttin ilgiri yezilardın Yerusalemə oja — dedi. **40** Əysa uningoja: — Mən sanga: kelişti. **56** Xuning bilən billə xu kixilər Əysani «Etikəd kilsang, Hudanıng xan-xəripini kərisən» izdəxti. Ular ibadəthanida yiojiloqanda bir-degənidimoq! — dedi. **41** Buning bilən halayıq biri: — Kəndək oylawatisilər? U həyt ətküzgili taxni eliwətti. Əysa kəzlini asmanoja tikip kəlməsmə? — deyixti. **57** Bax kahınlar bilən mundak dua kıldı: — I Ata, tilikimni angloqinənə Pərisiyərlər bolsa uni tutux üçün, hərkimning

uning kəyərdilikini bilsə, məlum ķılıxi töörlük pərman qıkarojanidi.

12 Ətüp ketix həytidin altə kün ilgiri, Əysa ezi əlümdin tirildürgən Lazarus turuwatkan jay — Bəyt-Aniyaçqa kəldi. **2** Xu wajidin ular u yerdə uningoja ziyanat bərdi. Marta mehmanlarnı kütüwatatti; Lazarus bolsa Əysa bilən həmdastihan bolovanlarning biri idi. **3** Məryəm əmdi naşayiti kimmət bahalıq sap sumbul ətirdin bir կadak əkilip, Əysanın putlirioja kuydi andin qaqları bilən putlirini ertip kürutti. Ətirning hux puriki əyni bir aldı. **4** Lekin uning muhlisliridin biri, yəni uningoja pat arida satkunluk kılıoqu, Simonning oğlu Yəhuda Ixkarıyat: **5** — Nemixka bu [kimmət bahalıq] ətir kəmbəqəllərgə sədikə kılıp berilixkə üç yüz dinarəja setilmidi? — dedi **6** (u bu səzni kəmbəqəllərnin qeməni yegənlikü üçün əməs, bəlkı oçıri bolovanlıkı üçün degənidir; qunki u [muhlislarning ortak] həmyanını saklıoquqı bolup, daim uningoja selinçinidin oopriliwalatti). **7** Əmdi Əysa: — Ayalni eż ihtiariyoja koyoj! Qunki u buni menin dəpnə künüm üçün təyyarlık kılıp saklıoqandur; **8** qunki kəmbəqəllər həmixə silər bilən billə bolidu, lekin mən həmixə silər bilən billə bolmaymən, — dedi. **9** Zor bir top Yəhudiylar uning xu yerdə ikənlilikidin həwər tepip, xu yərgə kəldi. Ularning kelixi yaloquz Əysani dəpla əməs, yənə u əlümdin tirildürgən Lazarusnimu kerüx üçün idi. **10** Lekin bax kahinlər bolsa Lazarusnimu əltürxni məslihətləxkənidir; **11** Qunki uning səwəbidin nuroqun Yəhudiylar ezliridin qekinip Əysaçə etikad kiliwatatti. **12** Ətisi, «[ətüp ketix] həyti»ni etküzüixkə kəlgən zor bir top halayıq Əysanın Yerusaleməqə keliwatkanlığını anglap, **13** kollirioja horma xahlirini tutuxkən haldə uni қarxi aloqili qırixtı wə: «Təxəkkür-hosanna! Pərvəndigarning namida kəlgüqi, Israılning padixahioja mubarək boloxay!» dəp warkıraxtı. **14** Əysa bir təhəyni tepip, uningoja mindi; huddi [mukəddəs yazmilarda] mundak pütləndək: — **15** «Körkəma, i Zion kizi! Mana, Padixahing exək təhiyigə minip keliwatidul!». **16** Əyni qəoqla uning muhlisliri bu ixlarnı qüxənməydi,

lekin Əysa xan-xərəptə uluqlanqandan keyin, bu sozlarning uning töörlük pütlənlikini, xundakla bu ixlarning dərwəkə uningda xundak yüz bərgənləkini esigə kəltürdi. **17** Əmdi u Lazarusni կəbridin qakirip tirildürgən qaođa uning bilən billə bolovan halayıq bolsa, bu ixka guwaqlik beriwatatti. **18** Əysa yaratkan bu möjizilik alamətnimu angliojaqqa, uni қarxi elixka xu bir top adəmlər qırixıkanidi. **19** Pərisiyələr bolsa bir-biriga: — Kərangler, [barlıq] kiloininglar bikar kətti! Mana əmdi pütkül jahan uningoja əgəxməktə! — deyixti. **20** Ətüp ketix həytida ibadət қilojılı kəlgənlər arisida birnəqqə greklarmu bar idi. **21** Bular əmdi Galiliyəning Bəyt-Saida yezisidin bolovan Filipning yenioja kelip: — Əpəndim, biz Əysa bilən kərüxsək, — dəp tələp kılıxtı. **22** Filip berip buni Andriyashka eytti. Andin Andriyas wə Filip ikkisi Əysaçə məlum kıldı. **23** Lekin Əysa ularoja jawabən mundak dedi: — «İnsan'ooqlining xan-xərəptə uluqlinidiojan wakit-saiti yetip kəldi. **24** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni ettip կoyayki, buğday deni tuprak iqığə qüxüp elmigüqə, ezi yənilə yaloquz қalidu; lekin əlsə, mol հosul beridu. **25** Kimdəkim əz hayatını ayisa uningdin məhrum bolidu; lekin bu dunyada əz hayatidin nəprətlənsə, uni mənggülük həyatlıqka saklıyalaydu. (aiōnios g166) **26** Kimdəkim hizmitimdə boluxni halisa, manga əgəxsun. Mən kəyərdə bolsam, menin hizmətqimmi xu yerdə bolidu. Kemdəkim menin hizmitimdə bolsa, Ata uningoja izzət kıldı. **27** Həzir jenim kəttik azabliniati. Mən nema deyixim kerək? «Ata, meni bu saettin kütküzöjin!» dəymə? Lekin mən dəl muxu wakit-saat üçün kəldim. **28** Ata, namingoja xan-xərəp kəltürjin!. Xuan, asmandın bir awaz anglinip: — Uningoja xan-xərəp kəltürdüm wə yənə uningoja xan-xərəp kəltürimən! — deyildi. **29** Buni angliojan xu yerdə turoqan halayıq: — Həwa güldürlidi, — deyixti. Yənə bəzilər bolsa: — Bir pərixtə uningoja gəp kıldı, — deyixti. **30** Əysa bolsa jawabən: — Bu awaz meni dəp əməs, silərnı dəp qüxti. **31** Əmdi dunyaning üstügə həküm qikirilix wakti kəldi; hazır bu dunyaning həkümdarining taxkırıoja kooqlinix wakti kəldi. **32** Wə mən bolsam, yərning üstidin

kötürülginimdə, pütkül insanlarnı əzümgə etikəd kıləquqlar қarangoqulukta qalmışın jəlp kılıp tartımən, — dedi 33 (uning buni dəp, nur süpitidə dunyaşa kəldim. 47 Birsi degini əzinin qandak elüm bilən əlidioqanlığını səzlirimni anglap, ularını tutmisa, uni sorakka kərsətkini idi). 34 Halayık buningoşa jawabən tartmaymən; qünki mən dunyadikilərnı sorakka tərtikli əməs, bəlkı dunyadikilərnı kutkuçozılı kəldim. 48 Birak meni qətkə qakkuqını, xundakla səzlirimni köbul kilmioqannı bolsa, uni sorakka tərtikuqi birsi bar. U bolsimu, mən eytikan səz-
(aiən g165) 35 Xunga Əysa ularoşa: — Nurning kalamimdir. U ahirki künü uni sorakka tartıdu. aranglarda bolidiojan wakti uzun bolmayıdu. 49 Qünki mən əzlükümdin səzliginim yok, bəlkı Xunga қarangoqulukning silərni besiwalmaslıkı meni əwatkən Ata mening nemini deyixim wə üqün, nur bar waktida [uningda] menginglar; qandak səzlixim kerəklikiga əmr bərgən. 50 karangoqulukta mangojan kixi əzinin kəyərgə ketiwatqanlığını bilməydi. 36 Nur aranglarda bar wakitta, uningoşa ixininglar; buning bilən nuring pərzəntliri bolisilər, — dedi. Əysa bu səzlərni kıləqandin keyin, ulardin ayrılip yoxurunuwaldı. 37 Gərqə u ularning kez aldida xunqə tola məjizilik alamat kərsətkən bolsimu, ular tehi uningoşa etikəd kilmidi. 38 Xuning bilən Yəxaya pəyoqəmbərning yazmısında aldin'ala kərsitilən bexarət dəl əməlgə axurdi: «I Pərwərdigar, bizning yətküzgən həwirimizgə kimmu ixəngən? Həm «Pərwərdigarning biliki» Bolqoqı kimgiumu ayan kılinoğan?» 39 Halayıqning etikəd kilmioqininə səwəbi dəl xuki (huddi Yəxaya pəyoqəmbər yənə aldin'ala eytkəndək): «[Pərwərdigar] ularning kezlini kor, Kəlbini tax kıldı; Məksət, ularning kezlinining kərüp, Kəlbining qüxinip, [Gunahlıridin] yenixininə aldını elix üqündür; Bolmisa, Mən ularını sakaytqan bolattım, — [dəydu Pərwərdigar]». 41 Bu səzlərni Yəxaya [pəyoqəmbər] [Məsihning] xan-xəripini kərüp uningoşa қarita aldin'ala səz kıləqinida eytənədi. 42 Wəhələnki, gərqə hətta Yəhədiy aksakallırıdinmu nuroqunliojan adəmlər uningoşa etikəd kıləqan bolsimu, ular Pərisiyər wəjidin körkup, əzlinining sinagogtin koqlap qıkırıwetilməsliyi üçün uni etirap kilmidi. 43 Buning səwəbi, ular insanlardın kelidiojan izzət-xəhrətni Hudadin kelidiojan izzət-xəhrəttin yahxi kerətti. 44 Birak Əysa yukarı awaz bilən mundak dedi: — Manga etikəd kıləqqi mangila əməs, bəlkı meni əwatküqığa etikəd kıləquqidur. 45 Kimki meni kərgüqi bolsa, meni əwatküqini kərgüqi bolidu. 46 Mən manga

13 Ətüp ketix həytidin ilgiri, Əysa bu dunyadın ayrılip, Atining yəniqa baridiojan wakıt-saätning yetip kəlgənlikini bildi wə xuning üçün bu dunyadiki əz adəmlirigə kərsitip kəlgən mehîr-muğəbbitini ahiroqıqə toluk kərsitip turdu. 2 Əmdi kəqlik tamak yeyiliwatqanıdı; Iblis alliburun Simonning oğlu Yəhədü Ixkariyotning kəngligə Əysaqa satqunluq kılıx wəswəsisi salıqanıdı. 3 Əysa Atining hər ixni uning kəlioşa tapxurqinini, wə əzinin Hudanıng yənidin kəlioş, Hudanıng yəniqa qaytidioqanlığını bilgəqəkə, 4 dastihandin turup, ton-kənglikini yexip, bir ləngə bilən belini bəqəldi. 5 Andin jawuroşa su kuyup, muhlislarning putlirini yuyuxka wə beliqə baoqliqan ləngə bilən sürütüp կurutuxka baxlıdı. 6 Nəwət Simon Petruska kəlgəndə, Petrus uningoşa: — I Rəb, putumni sən yusang qandak bolojını?! — dedi. 7 Əysa uningoşa: — Nemə kiliwatqinimni hazırlıbməysən, lekin keyin bilisən, — dedi. 8 Petrus: — Sən mening putumni yusang hərgiz bolmayıdu! — dedi. Əysa uningoşa jawabən: — Seni yumisam, mening bilən təng nesiwəng bolmayıdu, — dedi. **(aiən g165)** 9 Simon Petrus:

— I Rəb, undakta pəkət putlirimnilə əməs, əllirimnim, beximnim yuqaysən! — dedi. 10 Əysa uningoşa: — Bədini yuyulup, tamamən pakız bolən adəm pəkət putlirini yusila kəyta yuyunuxining hajiti bolmayıdu. Silər pakız, lekin həmminqələr əməs, — dedi 11 (qünki u əzini kimning tutup beridioqanlığını bilətti;

xuning üçün «Həmminglərə pakiz əməs» uningoja. **28** (Əmdi dastihanda olturojanlarning degənidir). **12** Xuning bilən u ularning putlirini heqkəsisi uning [Yəhūda] bu sözləri nemə yuyup boləjandin keyin, ton-kenglikini kiyip, üçün deginini bilmidi. **29** Yəhūda ularning yənə dastihanqa olturup ularqa mundak dedi: ortaş həmyanını tutkını üçün, bəzilər əysa — Silərgə nemə kılɔjinimini uktunglarmu? uningoja: «Bizgə kerəklik həytlik nərsiləri elip **13** Silər meni «Ustaz» wə «Rəb» dəysilər kəl» yaki «Kəmbəqəllərgə birər nərsə bər» wə rast eytisilər, mən xundakтурmən. **14** dəwatsa kerək, dəp oylaxtı. **30** Yəhūda bu Əgər mən Rəb wə ustazinglar turukluk, bir qıxləm nanni elipla taxkırıqə qıkıp kətti putliringlərni yuqanikənmən, silərmə bir- (bu qəqə keqə idi). **31** Yəhūda taxkırıqə qıkıp biringlarning putlirini yuyuxunglar kerək. kətkəndin keyin, əysa mundak dedi: — Əmdi **15** Mən silərgə kılɔjandək silərningmu həm Insan'oqli uluoqlıdıcıqan waqt-saat yetip kəldi xundak kılıxinglar üçün bu ülgini kəldurdum. wə Huda u arkilik uluoqlinidu. **32** Wə əgər **16** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip Huda uningda uluoqlansa, Hudamu Əzidə uni köyayki, kul hojayinidin üstün turmaydu, uluoqlaydu, xundakla dərhal uni uluoqlaydu. əlqimu əzini əwətküqidin üstün turmaydu. **17** **33** Balılırim, silər bilən billə bolidiqan yənə Bu ixlarnı bilgənikənsilər, xundak kılsanglar azojına waqtım kəldi. Silər meni izdəysilər, bəhətlisilər! **18** Mən bularni həmminglərə lekin menin Yəhūdiylərə: «Mən baridiqan əkaritip eytmidim. Mən tallıqanlırmı bilmən, yərgə silər baralmaysilər» dəp eytkinimdək, lekin [mukəddəs yazmılarda] aldin pütülgən: buni silərgimu eytimən. **34** Silərgə yengi bir «Mən bilən həmdastihan bolup nenimni əmr tapxurimənki, «bir-biringlərni səyünglər». yegənmə manga put atti!» degən bu söz Silərni səyginimdək, silərmə bir-biringlərni əməlgə axurulmay kəlməydi. **19** Mən bu ix səyünglər. **35** Aranglarda bir-biringlərə mehri-yüz berixtin awwal uni silərgə eytip köyayki, muhəbbitinglər bolsa, həmmə adəm silərning u ixlar yüz bərgəndə menin «Bar Bolqarıqi» menin muhlislirim ikənliklərini biliđu. **36** ikənlikimə ixinisilər. **20** Bərhək, bərhək, Simon Petrus uningdin: — I Rəb, kəyərgə silərgə xuni eytip köyayki, kimki mən əwətkən barisən? — dəp soridi. Əysa jawabən: — Mən hərkəndək birsini kobul kılɔjan bolsa, meni ketidiqan yərgə hazırlaqə əgixip baralmaysən, kobul kılɔjan bolidu; wə meni kobul kılɔjuqilar lekin keyin manga əgixip barisən, — dedi. **37** meni əwətküqini kobul kılɔjan bolidu. **21** Petrus uningoja: — I Rəb, nemə üçün hazır əysa bu sözləri eytkəndin keyin, rohla qattik sening kəynindin əgixip baralmaymən? Sən piçan qekip, mundak guwahlıq bərdi: — üçün jenimni pida kılal! — dedi. **38** Əysa jawabən Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip köyayki, mundak dedi: — Mən üçün rasttinla jeninqi aranglarda bərəylən manga satkunluk kıldı! **22** pida kılamsən? Bərhək, bərhək, sanga eytip Muhlislər kimni dəwatqanlığını biləlməy, bir- köyayki, horaz qillioquqə, sən məndin üç kətim birigə karaxti. **23** Əmdi dastihanda muhlisliridin tanisən!

biri Əysanıgə yəlinip yatkanidi; u bolsa «Əysa səyidiqan muhlis» idi. **24** Simon Petrus uningdin [əysanıg] kimni dəwatqanını sorap bekixini ixarət kıldı. **25** Xuning bilən u Əysanıgə məydisigə yəlinip turup uningdin: — I Rəb, u kimdur? — dəp soridi. **26** Əysa jawab berip: — Bu bir qıxləm nanni [axxa] təgürüp, Simonning oqlı Yəhūda Ixkariyotka sundi. **27** Yəhūda nanni eliwidi, Xəytan uning iqiqə kirdi. — Kılidiqininingni qapsan kıl, — dedi əysa

14 Kənglünglərni parakəndə kıl manglar!
Hudaqa ixinisilər, mangimu ixininglər.

2 Atamning əyidə nuroğun makanlar bar. Bolmioqan bolsa, buni silərgə eytən bolattim; qunki mən hərbiringlərə orun təyyar lax üçün xu yərgə ketip barimən. **3** Mən silərgə orun təyyarlıqılı baridiqanikənmən, qoşum kayıtip kelip, silərni əzümgə alımən; xuning bilən, mən kəyərdə bolsam, silərmə xu yərdə bolisilər.

4 Silər menin kəyərgə ketidiqanlıkimni wə u yərgə baridiqan yolni bilisilər. **5**

Tomas uningoja: — I Rəb, sening kəyərgə səygiqini Atammu səyidu, mənmu uni səyimən ketidiqanlığınızı bilməymiz. Xundak ikən, wə ezümnı uningoja ayan kılımən». 22 Yəhədua yolni qandaq bilimiz? — dedi. 6 Əysə uningoja: (Yəhədua Ixkariyot əməs) uningdin: — I Rəb, sən — Yol, həqiqət wə hayatlıq ezimdurmən. ezungni bu dunyadikilərgə ayan kılmay, bizgila Meningsiz həqkim Atining yenioja baralmayıdu. ayan kılıxing qandaq ix? — dəp soridi. 23 Əysə 7 Əgər meni tonuojan bolsanglar, Atamnimu uningoja jawabən mundak dedi: — «Birkim meni tonuojan bolattinglar. Həzirdin baxlap uni səysə, səzümni tutidu; Atammu uni səyidu wə tonudunglar həm uni kərdünglər, — dedi. [Atam] bilən ikkimiz uning yenioja berip, uning 8 — I Rəb, Atini bizgə kersitip köysangla, bilən billə makan kılımız. 24 Meni səyməydiqan xu kupayə, — dedi Filip. 9 Əysə uningoja kixi səzlimini tutmayıdu; wə silər angławatkan mundak dedi: — «I Filip, silər bilən birgə bu söz bolsa menin əməs, bəlkı meni əwətkən bolqinimoja xunqə wəkət boldi, meni tehiqə Atiningkidur. 25 Mən silər bilən billə boluwatkan tonumidingmu? Meni kərgən kixi Atini kərgən qeojimda, bularni silərgə eyttim. 26 Lekin Ata bolidu. Xundak turuqluk, sən nemixkə yənə: menin namim bilən əwətidiojan Yardəmqi, «Bizgə Atini kərsətkəysən» dəysən? 10 Mən yəni Muqəddəs Roh silərgə həmmini əgitidü Atida, Ata məndə ikənlilikə ixənməmsən? həm menin silərgə eytkən həmma səzlimini Silərgə eytkən səzlimini ezlükümdin eytkinim esinglar oqa kəltürudu. 27 Silərgə hatırjəmlik yok; bəlkı məndə turuwatkan Ata Oz əməllirini kəldurimən, eż hatırjəmlikimni silərgə berimən; kiliyatidu. 11 Mening Atida bolqanlığimoja, menin silərgə bərginim bu dunyadikilərning Atining məndə bolqanlıqıja ixininglar. Yaki bərginidək əməstur. Kənglünglarnı parakəndə həqbolmiojanda, menin kilojan əməllirimindən kilmanglar wə jür'ətsiz bolmanglar. 28 Silər manga ixininglar. 12 Bərhək, bərhək, mən menin: «Mən [silərdin] ayrılip ketimən, silərgə xuni eytip köyayki, manga ixəngən keyin yeninglar oqa yənə kaytip kelimən» kixi menin kiliyatkan əməllirimini kılalaydu; deginimni anglıdinglar. Meni səyən bolsanglar, wə bulardınmu tehimu uluq əməllərni kılıdu, Atining yenioja ketidiqanlığım üçün hursən qünki mən Atining yenioja [kayıtip] ketimən. 13 bolattinglar. Qünki Ata məndin uluojdur. 29 Wə Atining Oqulda uluqlınıxi üçün, hərnemini Silərning bu ixlar yüz bərginidə ixinixinglar menin namim bilən tilisənglər, xularni ijabət üçün bu [ixlar] yüz berixtin awwal silərgə kılımən. 14 Mening namim bilən hərkəndək eyttim. 30 Mundin keyin silər bilən kəp nərsini tilisənglər, mən silərgə xuni ijabət səzlxəməymən; qünki bu dunyaning həküməri kılımən». 15 — «Meni seysənglər, əmrlirimək kelix aldida turidu wə məndin kırğıdək həq əməl kılısilər. 16 Mənmu Atidin tiləymən wə yoquq tapalmayıdu. 31 Lekin bu dunyaning U silərgə baxka bir Yardəmqi ata kılıdu. U adamlarının menin Atini səyidiojanlığımni silər bilən əbədgıqə birgə bolidu. (aiən g165)

kərməydu, nə tonumaydu. Birak silər Uni tonusilər, qünki U silər bilən billə turuwatidu həm silərdə makan kılıdu. 18 Mən silərni yetim kəldurmamışın, yeninglar oqa yənə kaytip kelimən. 19 Azojina wakıttın keyin, bu dunya meni kərməydu, lekin silər kərüsilər. Mən həyat bolqanlığım üçün, silərmə həyat bolisilər. 20 Xu kündə menin Atamda bolqanlığım, silərning məndə bolqanlıqları wə mənmu həm silərdə bolqanlığımni bilisilər. 21 Kim əmrlirimək iğə bolup ularni tutsa, meni səygiqi xu bolidu. Meni

15 — «Həqiqiy üzüm teli» ezimdurmən, Atam bolsa baqwəndur. 2 Baqwən məndiki mewə bərməydiqan hərbir xahni kesip taxlaydu. Mewə bərgənlirini bolsa tehimu kəp mewə bərsün dəp, pak kılıp putap turidu. 3 Əmdi silər mən silərgə yətküzgən səzüm arkılık alliburun pak boldunglar. 4 Silər məndə izqıl turunglar, mənmu silərdə izqıl turimən. Xah talda turmay, ezi mewə berəlməydiqinidək, silərmə məndə izqıl turmisanglar, mewə

berəlməysilər. 5 «Üzüm teli» əzümdurmən, hojayinidin üstün turmaydu». Ular manga silər bolsanglar xahlıridursılar. Kim məndə izqıl ziyanxəlik kılqan bolsa, silərgimu ziyanxəlik tursa, mənmə xundakla uningda turoqinimda, kılıdu. Mening səzümnı tutkan bolsa, ular u kəp mewə beridu. Qünki mənsiz həqnemini silərningkinimu tutidu. 21 Birak mening kılalmaysilər. 6 Birsi məndə turmisa, u namim tüpəylidin ular silərgimu xu ixlarning [kerəksiz] xahtək taxlinip, kurup ketidu. Bundak həmmisini kılıdu, qünki ular meni əwətküqini xahlar yioqıp kelinip otka taxlinidu. 7 Silər tonumaydu. 22 Əgər mən kelip ularoğa söz məndə izqıl tursanglar wə səzlirim silərdə kilmioqan bolsam, ularda gunah, yok dəp izqıl tursa, nemini tələp kilsanglar, silərgə hesablinatti. Lekin hazır gunahı üçün ularning xu ijəbat bolidu. 8 Silərning kəp mewi həq bahanisi yoktur. 23 Kimdəkim məndin berixinglar, xundakla mening muhlislirim nəprətlənsə Atamdinmu nəprətləngən bolidu. ikənlikinglarnı ispatlixinglar bilən xan-xərəp 24 Mən ularning arısida baxka həqkim kılıp Atamoqa kəltürülidu. 9 Atam meni səyginidək, bakmioqan əməllərni kilmioqan bolsam, ularda mənmə silərni səydüm; mening mehîr- gunah, yok dəp hesablinatti. Lekin ular hazır muhəbbətimdə izqıl turunglar. 10 Əgər [əməllirimni] kərgən turukluk, yənilə həm əmərlirimni tutsganglar, huddi mən Atamning məndin həm Atamdin nəprətləndi. 25 Lekin bu əmərlirini tutkan wə həmixə uning mehîr- ixlar ularoğa təwə bolovan Təwrat ənunuda: muhəbbətidə turojinimdək, silərmə həmixə «Həqkandak səwəbsizla məndin nəprətləndi» mening mehîr-muhəbbətimdə turisilər. 11 dəp pütülgən söz əməlgə axuruluxi üçün xundak Mening huxallıkim silərdə bolsun wə xuningdək yüz bərdi. 26 Lekin mən silərgə Atining yenidin huxallıkinglar tolup taxsun dəp, mən bularnı əwətidioqan Yardəmqi, yəni Atining yenidin silərgə eyttim. 12 Mening əmrəm xuki, mən qikqarıq Həqiqətnin Rohı kəlgəndə, U manga silərni səyginimdək, silərmə bir-biringlarnı guvahlıq beridu. 27 Silərmə manga guvahlıq səyünglər. 13 İnsanlarning eż dostliri üçün berisilər, qünki silər baxtin tartip mən bilən jenini pida kılıxitin qongkūr mehîr-muhəbbəti billə boldunglar.

yoktur. 14 Silərgə buyruqan əmərlirimini ada kilsanglar, mening dostlirim bolisilər. 15 Əmdi mundin keyin mən silərni «kul» dəp atımaymən. Qünki kul hojayiniining nəmə kiliwatkinini bilməydu. Uning ornioqa silərni «dost» dəp atıdim, qünki Atamdin anglojanlırimning həmmisini silərgə yətküzdüm. 16 Silər meni talliqininqər yok, əksiqə mən silərni tallidim wə silərni berip mewə bərsun həmdə mewiliringlər daim saklansun, mening namim bilən Atidin nemə tilisənglər, u silərgə bərsun dəp silərni tiklidim. 17 Silərgə xuni əmr kılımənki, bir-biringlarnı səyünglər. 18 Bu dunyadikilər silərdin nəprətlənsə, silərdin awwal məndin nəprətləngənlərini bilinglər. 19 Silərmə bu dunyadikilərdin bolovan bolsanglar, bu dunyadikilər silərni əzimizningki dəp, səygən bolatti. Birak silər bu dunyadın bolmioqakə, bəlkı mən silərni bu dunyadın ayriq talliqanlıkim üçün, əmdi bu dunyadikilər silərdin nəprətlinidu. 20 Mən silərgə eytkən səzni esinglarda tutunglar: «Kul

16 Silərning putlixip kətməslikinglər üçün bularnı silərgə eyttim. 2 Ular silərni sinagoglarning jamaətliridin kooşlap qikqariwetidu; həmdə xundak bir wəkit-saat kəliduki, silərni əltürgüqi əzini Hudaqə hizmət kiliwatımən, dəp hesablaydu. 3 Ular bularnı ya Atini, ya meni tonumioqarlıkı üçün kılıdu. 4 Lekin mən bu ixlarnı silərgə eyttimki, wəkit-saiti kəlgəndə, mən xundak aldin'ala eytkinimni esingləroja kəltürələysilər. 5 — Mən baxta bularnı silərgə eytmidim, qünki mən silər bilən billə idim. Lekin əmdi meni əwətküqining yəniqa kaytip ketimən. Xundak turukluk, aranglardın həqkim məndin: «Nəgə ketisən?» dəp sorimaywatidu. 6 Əksiqə, silərgə bularnı eytkinim üçün, kəlbinglər kayquoja qəmüp kətti. 7 Əmma mən silərgə həqiqətni eytip koyayki, mening ketixim silərgə paydılıktur. Qünki əgər kətmisəm, Yardəmqi silərgə kəlməydi. Əmma kətsəm, Uni silərgə əwətimən. 8 U kəlgəndə, bu

dunyadikilergə gunah tooprısida, həkkaniyilik կayta körüximən, kəlblinglar xadlinidu wə tooprısida wə ahirət sorikı tooprısida həkikətni xadlıqları həqkim silərdin tariwalalmayıdu. bilgüzidu. 9 U ularni gunah tooprısida bilgüzidu, 23 Xu kündə silər məndin həqnərsə sorimaysılər. qünki ular manga etikəd kilmidi. 10 Ularnı Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, həkkaniyilik tooprısida [bilgüzidu], qünki mening namim bilən Atidin nemini tilisənglər, Atamning yenioğa kaytip barımən wə silər meni u xuni silərgə beridu. 24 Həziroqıqə mening yənə kərəlməysilər. 11 Ularnı ahirət sorikı namim bilən həqnemə tilimidinglər. Əmdi tooprısida [bilgüzidu], qünki bu dunyaning tilənglər, erixisilər, buning bilən xadlıqlıqlar həküməndən təsdiq qırıldı. 12 Silərgə tolup taxidu! 25 Silərgə bularnı təmsillər eytidioğan yənə kəp səzlimərəm bar idi; lekin silər bilən eytip bərdim. Bırak xundak bir wəkət ularni hazırlaq kətürəlməysilər. 13 Lekin U, yəni keliduki, u qaoqda silərgə yənə təmsillər bilən Həkikətnin Rohı kəlgəndə, U silərni barlıq səzliməyəm, Ata toopruluk silərgə oquq həkikətkə baxlap baridu. Qünki U əzlükidin eytimən. 26 Xu küni tiləkliringlərni mening səzliməydi, bəlkı nemini anglioğan bolsa, xuni namim bilən iltija kılısilər. Mən silər üçün Atidin səzleydi wə kəlgüsidiə bolidioğan ixlardın tələp kılımən, dəp eytməyən; 27 qünki Ata silərgə həwər beridu. 14 U meni uluqlaydu; ezipi silərni seyidü; qünki silər meni səyisilər qünki U məndə bar bolqənni tapxuruwelip, wə mening Hudanıng yenidin kəlgənlilikmə silərgə jakarlaydu. 15 Atida bar bolqənni ixəndinglər. 28 Mən Atining yenidin qıkıp bu həmmisi həm meningkidur; mana xuning üçün durnyaqa kəldim; əmdi mən yənə bu dunyadın mən: «U məndə bar bolqənni tapxuruwelip, ketip Atining yenioğa barımən». 29 Muhlisliri: silərgə jakarlaydu» dəp eyttim. 16 Az wakjittin — Mana sən hazır oquq eytiwatisən, təmsil keyin, meni kərməysilər; wə yənə bir'az wakıt kəltürüp səzlimiding! 30 Biz sening həmmimi ətkəndin keyin, meni կayta kərisilər, qünki bilginingni, xundakla həqkimning səndin mən Atamning yenioğa ketimən». 17 Xunga soal sorixining hajiti yoklukını əmdi bilip muhlislarning bəziləri bir-birigə: — Bizlərgə: yəttük. Xuningdin sening Hudanıng yenidin — «Az wakjittin keyin, meni kərməysilər; kəlgənlilikgə ixəndük, — deyixti. 31 Əysə yənə bir'az wakıt ətkəndin keyin, meni կayta jawabən ularoqa: — Hazır ixəndinglərmi? 32 kərisilər» wə yənə «Qünki mən Atamning Mana, xundak wakıt-saiti keləy dəp kəldi, yenioğa ketimən» degini nemə deginidü? 18 «Az xundakla kelip kəldiki, həmmimlər meni wakjittin keyin» deyən səzinin mənisi nemə? yaloz taxlap hərbiringlər ez yolliringlaroqa Uning nemilərni dəwatqanlarını bilmidük, tarkılıp ketisilər. Bırak mən yaloz əməsmən, — deyixidu. 19 Əysə ularning əzidin nemini qünki Ata mən bilən billidur. 33 Silərning sorimakqi bolqənni bilip ularoqa mundak məndə hatırjəmlikkə igə boluxunglar üçün dedi: — «Mening «Az wakjittin keyin, meni bularni silərgə eyttim. Bu dunyada turup azab-kərməysilər; yənə bir'az wakıt ətkəndin okubət tartisilər, əmma օqyrətlik bolunglar! keyin, meni kərisilər» deginimning mənisini Mən bu dunya üstidin əqlibə kıldım!

bir-biringlərin sorawatamsılər? 20 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silər yioğ-a-zar kətürüsılər, lekin bu dunyadikilər huxal boluxup ketidü; silər կayqurisilər, lekin կayquliringlər xadlıqka aylinidu. 21 Ayal kixi tuoqutta azablınidu, qünki uning wakıt-saiti yetip kəlgən; lekin bowiki tuoqlulup bolqəndin keyin, bir pərzəntning dunyaqa kəlgənlilikning xadlıq bilən tartqan azabını untup ketidü. 22 Xuningə oħxax, silərmən həzir azabliniwatisilər, lekin mən silər bilən

17 Əysə bu səzlərni kiloqəndin keyin, kəzlini ərxəkə tikip, mundak dua kıldı: — I Ata, wakıt-saat yetip kəldi; Sən Oqlungni uluoqlatkuqəyəsən; buning bilən Oqlungmu Seni uluoqlatkuzidu; 2 yəni, uning Sən uningoşa tapxuroqan insanların mənggülük hayat ata kılıxi üçün, uningoşa pütkül ət igiliridin üstün hökük ata kılqiningdək, uni uluoqlatkuqəyəsən. (aiōnios g166) 3 Mənggülük hayat xuki, birdinbir həkikiy Huda — Seni

wə Sən əwətkən Əysə Məsihni tonuxtin mukəddəs kılınip Əzünggə atalsun dəp, ezymni ibarəttur. (aiōnios g166) 4 Mən Sening əməl Sanga has ataymən. 20 Mən yalojuz ular ələkixim üçün tapxurojan ixingni orundixim üçünla əməs, yəna ularning sezi arkılık manga bilən Seni yər yüzidə uluoqlatkuzdum. 5 I etikad kılıdiojanlar üçünmu dua kılımən. 21 Ata, Sening ələm apiridə boluxtın burun mən Ularning həmmisi bir bołożay; i Ata, Sən Əzüngning yeningda igə bołożan xan-xərəp bilən məndə, mən Səndə bołożandək, ularmu Bizdə meni Əzüngning yeningda uluoqlatkuzojaxsən. bir bołożay; xundak bołożanda, bu dunyadikilər 6 Sən bu dunyadın manga tallap bərgən meni Sening əwətkənlilikgə ixinidu. 22 Sən adəmlərgə Sening namingni ayan կildim. Ular manga ata kılıqan xan-xərəpnı ularqa ata Seningki idi, Sən ularni manga bərding wə կildimki, biz ikkimiz bir bołożandək, ularmu ular Sening söz-kalamingni tutup kəldi. 7 Ular bir bołożay; 23 yəni mən ularda, sən məndə hazır Sən manga bərgən həmma narsılərning bolup, ular birlikə kamil kılınojay. Xu arkılık bu Seningdin kəlgənlikini bildi. 8 Qünki Sən dunyadikilər meni əwətkənlilikgə həm meni manga tapxurojan səzlərni ularqa yətküzdüm; səyginingdək ularnimu səygənlikingni bilidu. 24 ularmu bularni կobul կildi, xuning bilən I Ata, Sən manga bərgənliringning həmmisining Səndin qikkinimni həkikətən bilip yətti həmdə mən bołożan yerdə mən bilən birgə boluxini, Sening meni əwətkənlilikgimi ixəndi. 9 xundakla menin xan-xəripimni, yəni Sən ələm Bularqa dua kılımən; bu dunyadiki adəmlərgə apiridə boluxtın burun meni səygənliking üçün, əməs, bəlkı Sən manga bərgən adəmlərgə dua manga bərgən xan-xərəpnı ularning kerüxini kılımən; qünki ular Seningkidur. 10 Mening halaymən. 25 I həkkənəyi Ata, bu dunyadikilər barlıkim Seningkidur wə Sening barliking bolsa seni tonumiojan, əmma mən Seni tonuymən wə meninigidur wə mən ularda xərəp taptim. 11 bularmu meni Sening əwətkənlilikgə bildi. 26 Mən əmdi bu dunyada turiwərməymən; lekin Wə mən Sening namingni ularqa ayan կildim ular bu dunyada կaldi wə mən Sening yeningoja wə yənə dawamlık ayan kılımən. Xuning bilən, ketiwatimən. I mukəddəs Ata, Sən manga bərgən Sening manga kərsətkən mehîr-muhəbbiting naming arkılık ularni saklıojinkı, biz ikkimiz bir bołożinimizdək, ularmu bir bołożay. 12 Mən ular bilən billə bołożan waktimda, Sən manga bərgən naming bilən ularni saklıdim həm կoqdidiim; wə mukəddəs yazmilardiki bexarətninq əməlgə axuruluxi yolidə, ularning iqidin հalakətə has bołożan kixidin baxka birimu yokalmidi. 13 Mana əmdi sening yeningoja barımən. Mening xadlikim ularda tolup taxsun dəp, bu səzlərni dunyadiki waktimda səzlidim. 14 Mən ularqa söz-kalamingni tapxurdum. Mən bu dunyadın bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadın bolmiojini üçün, bu dunyaning adəmləri ulardin nəprətlindidu. 15 ULARNI bu dunyadın ayriwətkəysən dəp tiliməymən, bəlkı ularni rəzil bołożuqidin saklıojaxsən, dəp tiləymən. 16 Mən bu dunyadın bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadın əməstur. 17 Ularnı həkikət arkılık Əzünggə mukəddəs kılıp atioquzojaxsən, qünki söz-kalaming həkikəttur. 18 Sən meni dunyaqə əwətkinингdək, mənmə ularni dunyaqə əwəttim. 19 Ularmu həkikəttə

18 Əysə bularni eytəndin keyin, muhlisliri bilən billə taxkırıoja qikip Kidron jiloqisining u ketiqə etti. U yerdə bir baqqə bar idi. Əysə bilən muhlisliri u baqqığə kirdi. 2 Uningoja satķunluk kılıdiojan Yəhədamu u yərni bili, qünki Əysə muhlisliri bilən pat-pat u yerdə yioqılıp olтурattı. 3 Xuning bilən Yəhədua bir top Rim ləxkərləri bilən bax kaňinlar həm Pərisiyələr əwətkən қarawullarnı baxlap bu yərgə kəldi. Əlarning kollırıda panus, məx'əl wə կorallar bar idi. 4 Əysə bexioja qüxicidiojanlarning həmmisini bilip, ularning aldioja qikip: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. 5 Nasarətlik Əysani, — dəp jawab berixti ular. Əysə ularqa: — Mana mən bolimən, — dedi. (Uningoja satķunluk kılıqan Yəhədamu ularning arisida turattı). 6 Əysə: «Mana mən bolimən» dewidi, ular arkisoja yenip yərgə yikilixti. 7 Xuning bilən Əysə ulardin yənə bir ketim: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. — Nasarətlik

Əysani, — deyixti ular. **8** Əysa: — Silərgə uning yaman ikənlikini kəpqilikning aldida eyttiməq, mən xu bolıman. Əgər izdigininglər kərsətkin. Əmma eytqanlırm durus bolsa, meni mən bolsam, bularni kətkili koyunqlar, — dedi. nemə üçün urisən? — dedi Əysa uningoja. **24** **9** Buning bilən əzining: «[Ata], Sən manga Buning bilən Annas uni baqlaklıq peti bax kahin bərgənlərdin həqkəyisini yittürmidim» degən Қayafəoja yollidi. **25** Simon Petrus [otning] səzi əməlgə axuruldi. **10** Simon Petrusning aldida issinip turuwatqanidi. [Yenidikilər]: — yenida bir kılıq bolöq, u xuan uni suçurup, Sənmü uning muhlisliridin əməsmidinq? — bax kahinning qakirioja birni urup, ong қulikini deyixti. — Yak, əməsmən, — dəp tandi Petrus. xilip qüxürüwətti. Qakarning ismi Malkus idi. **26** U yerdə bax kahinning qakarliridin, Petrus **11** Əysa Petruska: — Kılıqni ojlapka sal! Ata қulikini kesip taxlıqan kixigə tuşqan birsi bar manga tapxuroqan կədəhnı iqəməndim? — dedi. idı. U Petruska: — Baçqıdə seni uning bilən billə **12** Xuning bilən, ləxkərlər topi bilən mingbexi kergənidiməq?! — dedi. **27** Petrus yənə tandi. həm Yəhudiylarning қarawulliri Əysani tutup Dəl xu qaçda horaz qillidi. **28** Andin ular Əysani baqlaxtı. **13** Andin uni aldi bilən Annasning Қayafaning yenidin rımlıq waliyning ordisoja aldioja elip berixti. Annas bolsa xu yili bax kahin elip kəldi (xu qaçda tang atkanidi). Uni elip bolup turoqan Қayafaning keynatisi idi. **14** Burun kəlgən [Yəhudiylar] bolsa əzimizni napak kılıp Yəhudi kengəxmisdikilərgə: «Pütün həlkning buloqmaylı dəp, ordioja kirmidi. Bolmisa etüp [hələk boluxining] ornioja, birlə adəmning ketix həytining dastihinidin ojizalinalmaytti. ular üçün hələk boluxi yahxi» dəp məslihət **29** Xunga [waliy] Pilatus sırtka qıkıp, ularning bərgən kixi dəl xu Қayafa idi. **15** Əmdi Simon aldioja berip ularoqa: — Bu adəmnинг üstidin Petrus bilən yənə bir muhlis Əysanıñ kəynidin nemə ərz kılısilər? — dəp soridi. **30** Ular: — Bu əgixip baroqanidi. U muhlis bax kahinoja tonux adəm jinayətqi bolmisa, uni sizgə tapxurmiojan bolöqqa, bax kahinning sariyoja Əysa bilən bolattuk, — dəp jawab berixti. **31** — Uni əzüngler təng kirdi. **16** Lekin Petrus bolsa dərwazining elip ketip, əz қanununglar boyiqə həküm sırtida қaldı. Xunga bax kahinoja tonux bolöjan qıkırıngılar! — dedi Pilatus ularoqa. Yəhudiylar: həlikə muhlis taxkırıqə qıkıp, dərwaziwən kız — Bizning həqkimni əlümğə məhkum kılıx bilən səzlixip, Petrusni iqririgə baxlap kirdi. həkükimiz yok tursa, — deyixti. **32** Bu ixlar **17** Dərwaziwən bolöjan xu dedək Petrustin: — Əysanıñ əzi қandak əlüm bilən əlüdinqini Sənmü bu adəmnıñ muhlisliridin əməsmu? toorqisidiki aldin eytqan bexarətlək səzininq — dəp soridi. Yak, əməs, — dedi Petrus. **18** Əməlgə axuruluxi üçün yüz bərdi. **33** Andin Əmdi həwa soouk bolöjanlıq üçün, qakarlar Pilatus yənə ordisoja kirip, Əysani qakırtıp, wə karawullar xahardin gülhan yakkan bolup, uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixaḥımı? — uning qərisidə issinip turuxatti. Petrusmu dəp soridi. **34** Əysa uningoja: — Bu soalni əzüng ularning yenida turup issindi. **19** Bax kahin sorawataməsən, yaki baxkılar mən toorruluk bolsa Əysadin muhlisliri toorruluk wə təlimi sanga xundaq eytqanmu? — dedi. **35** — Mən toorruluk soal soraxka baxlıdi. **20** Əysa uningoja bir Yəhudiymu?! Seni manga tapxuroqanlar əz jawabən mundak bərdi: — Mən həlk-aləm həlkinq wə bax kahinlarqu! Nemə [jinayət] aldida axkara səz kıləlmən, barlıq Yəhudiylar etküzgənindinq? — dedi Pilatus. **36** Əysa jawabən: yiojılıdiqan sinagoglarda wə ibadəthanıda daim — Mening padixaḥlıkim bu dunyaqa təwə təlim berip kəldim, mən yoxurun həqnemə əməstur. Əgər bu dunyaqa təwə bolöjan demidim. **21** Bularni nemixkə məndin soraysən? bolsa, hizmətqilirim mening Yəhudiylarqa Eytqan səzlərimni anglojanlardın soriojin; tapxurulmaslıkım üçün jəng kiliwatqan bolatti. mana, ular nemə degənlikimni bilidu. **22** Həlbuki, mening padixaḥlıkim bu yərgə Əysa bu səzlərni kılənda, yenida turoqan təwə əməstur, — dedi. **37** Xunga Pilatus karawullardin biri uni bir kaqat urup: — Bax uningoja: — Undakta, sən padixaḥmu? Əysa kahinoja muxundak jawab käyturamsən? — jawabən: — Xundak, eytqiningdək, padixaḥmən. dedi. **23** — Əgər yaman səz kıləjan bolsam, Mən xuningojə tuqulujanmən, wə xuningojə

dunyaosa kəldim: — həkikətkə guwahlıq berixim bolmiojan bolatti. Xuning üçün meni sanga üqündin ibarəttur. Həkikətkə təwə bolojan tapxurup bərgən adamning gunahı tehimu hərbir kixi bolsa mening awazimoja kulaq eojirdur, — dedi. **12** Xu qaodin tartip, Pilatus uni salidu, — dedi. **38** Pilatus uningdin: — «Həkikət» qoyuwetixkə amal izdəytti. Lekin Yəhudiylar degən nemə? — dəp soridi. Pilatus muxulurni warkirixip: — Bu adəmni koyuwətsingiz, siz dəp, yənə taxkiriqa, Yəhudiylarning aldiqa Kəysərning dosti bolmiojan bolisiz! Əzini qıkıp ularoja: — Mən uningdin həqkandaq padixahı degən hərbir kixi Kəysərgə karxi jinayət tapalmidim. **39** Lekin hər yili etüp ketix qıkkan bolidu! — dəp qukan selixti. **13** həytida silər üçün [məhbəuslardın] birni koyup Pilatus bu səzlərni anglap, əysani taxkiriqa berix қaidəm bar. Xunga bu «Yəhudiylarning qıkardı wə «tax tahtaylıq höyla» dəp atalojan, padixahı»ni silərgə koyup beriximni halamsılər? ibraniy tilida «Gabbata» dəp atalojan yerdə — dedi. **40** Ularning həmmisi jawab berip: — Bu «sorak, təhti»ga olturdi **14** (u wakıt etüp adəmni əməs, Barabbasni koyup bering! — dəp ketix həytining təyyarlık künining altinqı kiykas-sürən selixti (Barabbas bolsa bir қarakçı saiti etrapida idi). Pilatus Yəhudiylarоja: Mana bu silərning padixahınglardur! — dedi. **15** Lekin ular warkirixip: — Yoqiting, yoqiting, uni krestləng! — dedi. Pilatus ularoja: — Meni padixahınglarni krestligin, dəmsilər? — dedi. Bax kahınlar jawabən: — Kəysərdin baxka həqkandaq padixahımız yoktur! — dəp [towlaxtı]. Buning bilən Pilatus uni krestləxkə ularoja tapxurup bərdi. **16** [Ləxkərlər] əysani elip mangdi. U ez krestini yüdüp, «Bax səngək jayı» (ibraniy tilida «Golgota») degən yərgə bardi. **17** Ular uni xu yerdə yənə ikki kixi bilən təng krestkə tarttı; bu təripidə birsi, u təripidə birsi wə əysa ularning otturısında krestkə tartıldı. **18** Pilatus tahtıja elan yezip krestkə bekitip koydi. Uningoja: — «Nasarətlik əysa — Yəhudiylarning padixahı» dəp yezilojanidi. **20** Əysa krestlinidiojan yər xəhərgə yekin boləlaqka, nuroqun Yəhudiylar tahtidiki səzlərni okudu. Tahtidiki səzlər ibraniyqə, latinqə wə grekqə yezikə yezilojanidi. **21** Xunga Yəhudiylarning bax kahınları Pilatuska: — «Yəhudiylarning padixahı» dəp yazmang, bəlkı «U ezini mən Yəhudiylarning padixahı, degən» dəp yezing, — deyixti. **22** Birak Pilatus jawabən: — Yazidiojanni yezip boldum! — dedi. **23** Ləxkərlər əysani krestligəndin keyin, uning kiyimlirini elip, tətkə belüp, hərbir ləxkər bir tülüxtin elixti; ular həm iqidiki uzun köngləknimə elixti; lekin bu könglək tikilmigən, üstidin ayiojoiqə bir pütün toçulojanidi. **24** Xuning üçün ləxkərlər bir-biriga: — Buni yırtmaylı, bəlkı qək tartixaylı, kimqə qıksa xu alsun, — deyixti. Bu ixlər mukəddəs

19 Xuning bilən, Pilatus əysani elip berip kamqıllati. **2** Ləxkərlər tikənlik xahlarnı ərüp, bir taj yasap, uning bexiqə kiydürüxti wə uningoja [xahanə] sesün rənglik bir ton kiydürüp, **3** uning aldiqa kelip: — Yaxiqayla, i Yəhudiylarning «padixahı»! — dəp məshirə kılıxip, uning yüzigə käyta-käyta kaqat saldı. **4** Pilatus bolsa yənə ordisidin qıkıp, halayıkkə: — Mana! Uningdin həqkandaq jinayət tapalmiojanlıqimni bilixinglər üçün, uni silərning aldinglaroja elip qıktım, — dedi. **5** Buning bilən əysa bexiqə tikənlik taj wə uqisioja sesün ton kiygüzülgən haldə taxkiriqa elip qıkıldı. Pilatus ularoja: — Қaranglar, u adəmgo! — dedi. **6** Bax kahınlar wə қarawullar uni körüp: — Uni krestləng, krestləng! — dəp warkiraxtı. Pilatus ularoja: — Uni elip berip əzünglər krestlənglər! Qünki mən uningdin həqkandaq jinayət tapalmidim! — dedi. **7** Yəhudiylar uningoja jawabən: — Bızdə xundak bir kanun bar. Xu қanunimizə asasən u elümə məhkum kılınxı kerək, qünki u ezini Hudanıng Oqlı dəp atiwaldi. **8** Pilatus bu səzni anglap tehimu korkup, **9** yənə ordisioja kirip, əysadin: — Sən zadi kəyərdin kəlgən? — dəp soridi. Lekin əysa uningoja jawab bərmidi. **10** Xunga Pilatus uningoja: — Sən manga gəp kilməsən? Seni koyup berixkə həküküm barlığını, xundakla krestləxkemu həküküm barlığını bilməsən? — dedi. **11** Əysa jawabən: — Sanga ərxtin berilmigən bolsa, mening üstümdin həqkandaq həkükung

yazmilardiki munu səzlər əməlgə axurulux kəlgən həlikı Nikodimmu murməkki bilən səbrə üçün yüz bərdi: — «Ular menin kiymilirimni arilaxturulmuş huxbuy dora-dərmandın yüz əz arisida üləxti, Mening könglikimə erixix jingqə elip, [uning] [bilən billə] kaldi. **40** İkkiylən üçün qək taxlaxtı». Dərwəkə, ləxkərlər xundak Əysanın jəsitini Yəhədiylarning dəpnə kılıx kılıxtı. **25** Əysanın krestining yenida anisi, aditi boyiqə dora-dərmanlarnı qeqip, kanap anisining singlisi, Klopasning ayalı Məryəm wə rəhtlər bilən orap kepənlidi. **41** Əysa krestləngən Magdallik Məryəmlər turattı. **26** Əysa anisi bilən yerdə bir baq bolup, baqning iqidə tehi həqkim əzi səyidioğan muhlisining birgə turojanlığını yərlənmigən yengi bir box yərlik bar idi. **42** kərüp, anisioğası: — I hanım, mana sening oqlung! Bu Yəhədiylarning həytinin təyyarlık küni — dedi. **27** Andin u bu muhlışka: — Mana sening boləqəkə həm bu yərlik yekin jayda boləjanlıkı anang! — dedi. Xundin etibarən, u muhlis uni üçün, ular Əysani xu yərlikkə köydi.

əzinin eyidə turozdu. **28** Andin Əysa həmmə ixlarning tamam boləjinini bilip (mukəddəs yazmilardiki bexarət əməlgə axurulux üçün): — Ussap kəttim! — dedi. **29** U yerdə sirkə xarab bilən toldurulmuş bir koza bar idi. Ular bir parqə bulutni sirkə xarabka qılın, bir lepəkgül oqolioğla baqlap, Əysanın aqzioğla tənglidi. **30** Əysa sirkə xarabını iqtəndin keyin: — Tamam boldi! — dedidə, bexini təwən kılıp, rohını tapxurup bərdi. **31** U küni [etüp ketix həytining] təyyarlık küni boləqəkə, krestləngənlərinin jəsətlərini xabat künidə kresttə kəldururmaslıq üçün (xabat küni «uluq kün» hesablanıqəkə) Yəhədiylar Pilatustın krestləngənlərinin putlirini qekip andin jəsətlərini kresttin tezrək qüxürüwetixin tələp kıldı. **32** Xuning bilən ləxkərlər berip Əysa bilən billə krestləngən birinqi andin ikkinçi adəmning putlirini qaktı. **33** Lekin Əysa qəlgəndə, uning allığaçan əlgənlilikini kərdi, xuning bilən uning putini qakmidi. **34** Əmma ləxkərlərdin biri uning bikiniqə nəyzini sanjiwidə, xuan kan wə su ekip qıktı. **35** Buni kərgüqi silərnin ixinixinglər üçün guwahlıq beridü; kərgüqinən guwahlıqı həktur, u əzinin eytəkənlərini hək dəp bilidü. **36** Bu ixlarning həmmisi mukəddəs yazmilarda: «Uning bir tal səngikimu sundurulmayıdu» wə yənə bir bexarəttə: «Ular əzliyi sanijoğan adəmgə əraydyu» dəp aldin eytiloşanları əməlgə axurux üçün yüz bərdi. **38** Bu ixlardin keyin, Arimatiyalıq Yusüp Pilatustın Əysanın jəsitini elip ketixin tələp kıldı (Yusüp Əysanın muhlisliridin idi, lekin Yəhədiylardin körkəni üçün buni məhpip tutattı); Pilatus ruhsət bərdi, xuning bilən Yusüp berip Əysanın jəsitini elip kətti. **39** Burun bir keqisi Əysanın yəniqə

20 Həptining birinqi küni tang səhər, Magdallik Məryəm kəbrigə bardı wə kəbrining aqzidiki taxning eliwteligənlilikini kərdi. **2** Xunga u yügürginiqə kelip Simon Petrus wə Əysa səygən həlikı muhlisning yəniqə kelip, ularoğası: — Ular Rəbni kəbridin yetkiwetipti, uni kəyərgə koyojinini bilmidük! — dedi. **3** Petrus bilən həlikı muhlis taxkırıqə qıkıp, kəbrigə karap yol aldı. **4** İkkiylən təng yürüüp mangdi, lekin həlikı muhlis Petrustin tez yürüüp, kəbrigə birinqi bolup yetip bardı. **5** U engixip iqiqə karap, kanap kepənlərning u yerdə yeyiklik turojanlığını kərdi, lekin iqtirigə kirmidi. **6** Uning qəjəgə qəlgən Simon Petrus yetip kelip, kəbrigə kirdi wə u yerdə yeyiklik turojan kanap kepənlərni, **7** xundakla Əysanın bəxiqə oralojan yaqılıknımı kərdi. Yaqılık kepənlər bilən bir yerdə əməs, bəlkı ayrim yerdə yegəlik turattı. **8** Andin kəbrigə awwal kəlgən həlikı muhlismu kəbrigə kirip, əhəwalını kərüp ixəndi **9** (qünki ular uning əlümdin käftə tirliliyinə mukərrərlikli həkkidə mukəddəs yazmilardiki bexarətni tehiqə qüxənməyätti). **10** Xuning bilən ikkiylən əz turaloşurılıqə käyti. **11** Əmma Məryəm bolsa kəbrining sirtida turup yioławatattı. U yiołlap turup kəbrining iqiqə engixip kariwidə, **12** mana ak kiyim kiygən ikki pərixtə turattı; ularning biri Əysanın jəsiti koyulmuş yərning bax təripidə, yənə biri ayaq təripidə olтурattı. **13** Ular Məryəmdin: — Hanım, nemixkə yiołlaysən? — dəp soridi. — Rəbbimini elip ketipti, uni nəqə koyojanlığını biləlməywatımən, — dedi u ularoğası. **14** U xu səzlərni kılıpla, kəynigə buruluwidi, Əysanın xu yerdə turojanlığını

kərdi. Lekin u uning Əysa ikanlikini bilmidi. **15** Tomasqa: — Barmikinqni bu yərgə təgküzüp, Əysa uningdin — Hanim, nemixkə yiojlaysən, kollirimoja qara. Kolungni uzitip, biknimoja kimni izdəysən? — dəp soridi. Məryəm uni tikip, gumanda bolmay, ixəngüqi boloqin! — baqwən xu, dəp oylap: — Təksir, əgər uni dedi. **28** Tomas uningoja: — Mening Rəbbim siz xu yərdin yetkiwətkən bolsingiz, kəyərgə həm menin Hudayimsən! — dəp jawab bərdi. Koyonanlıkingizni eytip bərgəsiz. Mən uni elip **29** Əysa uningoja: — Meni kərgənliking üçün ketimən, — dedi. **16** Məryəm! — dedi Əysa ixənding. Kərməy turup ixəngüqilər bəhtliktur! uningoja. Məryəm burulupla, ibraniy tilida: — dedi. **30** Əysa muhlisirining aldida bu — Rabboni! — dedi (bu söz «ustaz» degən kitabta hatırılənmigən baxka nuroqun möjizilik mənidə). **17** Əysa uningoja: — Manga esilmiojin! alamətlərnimə kərsətti. **31** Lekin muxular silərni Qünki mən tehi atamning yenioqa qikmidim. Əysanıng Məsih, xundakla Hudanıng Oqlı Berip kərindaxlrimoja: Meni «Silərningmu ikanlikiga ixənsun həm bu arkılık [uningoja] Atanglarning, yəni menin Atamning, silərning etikad kılıp, uning nami arkılık həyatlılıq Hudayinglarning, yəni menin Hudayimning erixsun, dəp yezildi.

yenioqa qikimənlə!» dəydu, — dəp yətküzgin, dedi. **18** Xuning bilən Magdallik Məryəm muhlislarning yenioqa berip, ularoja: «Rəbni kərdüm!» dedi wə xundakla Əysa əzığə eytən u sezlərni ularoja yətküzdi. **19** Xu künə kəqtə, yəni həoptining birinqi künə kəqtə, Yəhudiylardin korkxanlılıq üçün muhlislar yioqilojan əydə ixiklirini hım takıwaloqanidi; xu wakitta, Əysa kelip ularning otturisida [kərünüp], ərə turoqan halda ularoja: — Silərgə aman-hatırjəmlək boloqay! — dedi. **20** Buni dəp, kollirini wə biķinini ularoja kərsətti. Xuning bilən muhlislar Rəbni kərginidin xadlandı. **21** Xunga Əysa ularoja yənə: — Silərgə aman-hatırjəmlək boloqay! Ata meni əwətkinidək, mərimi silərni əwətimən, — dedi. **22** Bu seznı eytəndin keyin, u ularning üstigə bir püwləp: — Mükəddəs Roħní қöbul kilinglar. **23** Kimning gunahlarını kəqürsənglər, uning gunahı kəqürüm klinidü; kimning gunahlarını tutuwalsanglar, xuning gunahı tutuwelinidü! — dedi. **24** Əmma on ikkiylənning biri, yəni «köxkezək» dəp atalojan Tomas Əysa kəlgəndə ularning yenida əməs idi. **25** Xunga baxka muhlislar uningoja: — Biz Rəbni korduk! — deyixti. Lekin Tomas ularoja: — Uning kollirida mihlarning izini kərmigüqə, mihlarning izioja eż barmikimni wə biķinoja eż kolumni tikip bakmioquqə, hərgiz ixənməymən, — dedi. **26** Səkkiz kündin keyin, muhlislar yənə xu eý iqida jəm boloqanda, Tomas muhlislar bilən billə idi. Ixiklär taşaqlılıq tursimu, Əysa kelip ularning arısında turup: — Silərgə aman-hatırjəmlək boloqay! — dedi. **27** Andin u

21 Bu ixlardın keyin, Əysa Tiberiyas dengizinin boyida muhlisirioqa yəna bir ketim kərundi. Uning bu ketimkə kərənűxi mundak boldi: **2** Simon Petrus, «köxkezək» dəp atalojan Tomas, Galiliyədiki Kanalik Nataniyəl, Zəbədiyning oğulları wə baxka ikki muhlis billə idi. **3** Simon Petrus: Mən belik tutkili barımən, — dedi. Kəpçilik: Bizmu sən bilən billə barımız, — deyixti. Ular taxkırıoja qikip, kemigə olturdu, lekin xu bir keqə həqnərsə tutalmidi. **4** Tang atay deginidə, Əysa kirojakta turatti, birək muhlislar uning Əysa ikanlikini bilmidi. **5** Xunga Əysa: — Balilar, silərdə yegidək bir nərsə yokku? — dəp soridi. — Yok, — dəp jawab bərdi ular. **6** Əysa ularoja — Torni kemining ong təripigə taxlanglar, xundak kilsanglar tutisilər, — dedi. Xuning bilən ular torni [xu yakka] taxlap, xundak kep belik tuttiki, hətta torni tartip qikiralmay kaldi. **7** Əysa səyən muhlis Petruska: — Bu Rəbək! — dedi. Simon Petrus uning Əysa ikanlikini anglap, tonini əzığə yəgəp (qünki [belining astı] yalingaq idi) əzini dengizə taxlıdi. **8** Kirojakta anqə yırak əməs bolup, təhminən ikki yüz gəz yıraklığa boloqak, ələşən muhlislar belik bilən tolojan torni tartip kiqik kemisi bilən kirojakka kəldi. **9** Ular kirojakka qıkkanda, xahardin yekilojan, üstidə belik koyuqluk gülhanı wə nanni kerdi. **10** Əysa: — Əmdi tutkən beliklərinə akelinglar, — dedi. **11** Simon Petrus [kemigə] qikip, torni kirojakka tartip qikardı. Tor qong beliklər bilən tolojan bolup, jəmiy bir yüz əllik üq belik

bar idi. Belik xunqə kəp bolqını bilən, tor «Əgər mən kayta kəlgüqə uning turup kəlixini yırtılmıjanıdi. **12** Əysa: — Kelinglar, naxta halisammu, sening buning bilən nemə karing?!» kilinglar, — dedi. Muhlislarning iqidin heqkim degənidi. **24** Bu ixlarqa guwahlıq bərgüqi uningdin: — Sən kim bolisən? — dəp soraxka həmdə bu ixlarni hatirılığıçı ənə xu muhlistur. petinalmıldı. Qünki ular uning Rəb ikənlikini Uning guwahlıqining həkikət ikənlikini bilimiz. bildi. **13** Əysa nanni əkilip ularqa bərdi həm **25** Əysa bulardin baxqə nuroğun ixlnimu beliklarnimu xundak қıldı. **14** Mana bu Əysanıng қılçanıdi; əgər ularning həmmisi bir-birləp əlgəndin keyin tirilip, əzini muhlisliriqa üqinqi yeziłqan bolsa, meningqə yeziłqan kitablar ketim ayan kılıxi idi. **15** Ular naxta қılçandın pütükül aləmning əziga siomaytti!

keyin, Əysa Simon Petrustin: — Yunusning oqlı Simon, sən meni bulardınmu qongqur səyəmsən? — dəp soridi. — Xundak Rəb, menin seni səyidioqanlıqimni sən bilisən! — dedi Petrus. Əysa uningoja: Undakta, қozlirimni otlitip bak! — dedi. **16** U ikkinqı ketim yənə uningdin: — Yunusning oqlı Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus yənə: — Xundak, Rəb, menin seni səyidioqanlıqimni bilisən, — dedi. Əysa uningoja: — Undakta, қoylirimni bak, — dedi. **17** Üqinqi ketim uningdin yənə: — Yunusning oqlı Simon, meni səyəmsən? — dəp soridi. Petrus Əysanıng üqinqi ketim əzidin: «Meni səyəmsən?» dəp sorioqanlıqıqa kəngli yerim bolup: — Rəb, sən həmmmini bilisən, seni səyidioqanlıqimnimu bilisən, — dedi. Əysa uningoja: — Undakta, қoylirimni otlat. **18** Bərhək, bərhək, sanga xuni eytip қoyayki, yax waktingda belingni əzüng baqlap, kəyərgə baray desəng xu yərgə mangatting; lekin yaxanıqanda, kolliringni uzitisən wə baxqə birsi seni baqlap, sən halimaydioqan yərgə elip ketidu, — dedi. **19** Əysa bu səzni Petrusning kəndak əlüx arkılıq Hudaşa xan-xərəp kəltürnidioqanlıqını enik bildürүx üçün eytti. Andin, uningoja yənə: — Manga əgəxküqi bolqın, — dedi. **20** Petrus kəynigə burulup, Əysa səyidioqan muhlisning əgixip keliwatqanlıqını kərdi (bu muhlis kəqlik tamakta Əysanıng ķuqıkıqa yelinip: «I Rəb, seni tutup beridioqan kimdu?» dəp sorioqan muhlis idi). **21** Petrus uni kerüp, Əysadin: — I Rəb, bu adəm keyin kəndak bolar? — dəp soridi. **22** Əysa uningoja: — Əgər mən kayta kəlgüqə uning turup kəlixini halisammu, sening buning bilən nemə karing?! Manga əgəxküqi bolqın, — dedi. **23** Buning bilən kərindaxlar arisida «Həlikı muhlis əlməydu» degən gəp tarğaldi. Lekin Əysa Petruska: «U əlməydu» demigənidi, bəlkı pəkət:

Muğaddəs xələrning, yəni Hudadin qıkkan, huddi əz yigitiqə toy pərdazlırını ķılıp
həzirlanoğan ķızdak yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatqanlıknı kərdüm. Ərxtin yüksəri
kötürülgən bir awazning mundağ deşənlilikini anglidim: «Mana, Hudaning makani
insanlarning arisididur; U ular bilən billə makanlixip turidu, ular Uning həlkə bolidu.
Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu.»

Wəhbiy 21:2-3

Wəhij

19 Bu ixlardin keyin, ərxtə zor bir top adəmlərning warkıraxlıridək bir awazni anglidim. Ular: — Həmdusana! Nijat, xanxərəp wə կուրդ Hudayimizoja mənsuptur! **2** Qünki Uning həkümləri hək wə adildur; U yər yüzini eż buzuklukı bilən buzojan qong paħixining üstdin həküm qikirip, Əz kuhizmətkarlrining kənening intikamini uningdin aldi, — deyixətti. **3** Ular ikkinqi kətim: — «Həmdusana!» deyixti. Uningdin qikkan istütəklər əbədil'əbədgıqə purkiryadu! (aīn g165) **4** Yigirmə tət aksakal wə tət hayat məhlük yərgə yiklip: — «Amin! Həmdusana!» dəp, tahtta olturojan Hudaoja səjdə kılıxti. **5** Andin təhittin ketürülgən bir awaz mundak dedi: — «Əy uning barlıq kul-hizmətkarları, Uningdin korkidiojan kattilar bolsun, təwənlər bolsun, Həmmigəlar Hudayimizni mədhiyilənglər!» **6** Andin zor bir top adəmlərning awazioja, nuroqun sularning xarkirixioja, kattik guldürmamilarning güldürlixigə ohxax bir awazning mundak degənlikini anglidim: — «Həmdusana! Həmmigə Kədir Pərvərdigar Hudayımız səltənət kıldı! **7** Xadlinaylı, təntənə kılıaylı wə uni mədhiyiləp uluqlaylı! Qünki Қozining toy-mərikə künü yetip kəldi, Kız eżini təyyar kıldı!» **8** Kizoja kiyix üçün pakiz, parkirap turidiojan nəpis libas berildi (nəpis libas bolsa mukəddəs bəndilərning həkçaniy əməlliridur). **9** Andin, [pərixtə] manga: — Munu sezlərni hatiriliwal: — «Kozining toy ziyapitigə qakirilojanlar bəhtliktur!» — dedi. U manga yənə: — Bular Hudanıñ həkikiy səzliridur, — dedi. **10** Mən uningoja səjdə kılıqlı ayıqioja yıkıldım. Lekin u: — Hərgiz undak kılma! Mənmü Hudanıñ sən wə Əysəoja guwahlıq bərgüqi kerindaxliring bilən ohxax kul-hizmətkarmən. Hudaojıla ibadət kıl! Qünki wəhij-bexarətning roh-mahiyiti bolsa Əysə həkkidə guwahlıq berixtur, — dedi. **11** Andin kərdümki, asman eqildi wə mana, bir ak at turatti; üstigə mingüqinинг bolsa nami «Sadık» wə «Həkikiy» bolup, U həkçaniyılık bilən həküm qikiridu wə jəng kılıdu. **12** Uning kezərliri ot yalkuniyoja ohxaytti,

bexida nuroqun taji bolup, tenidə Əzidin baxka heqkim bilməydiojan bir nam pütkülük idi. **13** U uqisioqa қanoqa miləngən bir ton kiygənidi, Uning nami «Hudanıñ Kalamı» dəp atılıdu. **14** Uning kəynidin əgixip keliwatkan ərxtiki қoxunlar bolsa, ak atlar oja mingən, ap'ak, pak nəpis kanap libas bilən kiydürülgənidi. **15** Uning aqzidin etkür bir kılıq qikip turatti; U buning bilən barlıq əllərni uridu; U ularni təmür kaltək bilən padıqidək bakıdu; U Həmmigə Kədir Hudanıñ dəhəxətlik əzəzipining «xarab kələkisi»ning qaylıqısidur. **16** Uning toni wə yotisi üstigə «Padixaħħalarning Padixaħi wə rəblərning Rəbbi» degən nam yeziloqanidi. **17** Andin mən կuyaxning iqidə turojan bir pərixtini kərdüm. U asmannıng otturısida uquwatkan barlıq kuxlar oja yukarı awaz bilən: — Kelinglar, Hudanıñ katta ziyapitigə yiqilinglar! **18** Padixaħħalarning, sərdarlarning wə palwanlarning, atlarning wə ularoja mingənlərning, xundakla barlıq ət igilirining, kullarning həm hərlərning, kattilar ning həm təwənlərning gəxlini yənglər! — dedi. **19** Xuning bilən mən diwə, yər yuzidiki padixaħħal wə ularning қoxunlının atka Mingüqi həm Uning қoxunu bilən jəng kılıx üçün toplanıqlığını kərdüm. **20** Əmdi diwə wə uningoja wakalıtən möjizilik alamətlərni kərsətkən sahta pəyəqəmbərnin hər ikkisi tutuwelindi (sahta pəyəqəmbər xu alamətlər bilən diwining tamqisini kəbul kılıqlan həmdə uning but-həykiligə qoqunqanlarnı azdurup yürgənidi). Ular ikkisi günggürt yeniyatkan ot kəlige tirik taxlandı. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Kalojını bolsa atka Mingüqininq aqzidin qikkan kılıq bilən kırıldı. Barlıq pütün uqar-kanatlar bularning gəxi bilən yəp toyundi.

20 Uningdin keyin, kolidə tegi yok həngning aqkuqi wə yoqan zənjir tutkən bir pərixtining asmandın qüxiwatkanlığını kərdüm. (Abyssos g12) **2** Pərixtə əjdihani, yəni Iblis yaki Xəytan deyilidiojan həlikə kədimiy yılanni tutup, ming yillik zənjirləp koydi. **3** Uning ming yil toxkuqə əllərni azdurmaslıq üçün, uni tegi yok həngəja taxlap həngning aqzini etip peqətliwətti. Bu

wakıtlardin keyin, u wakıtinqə köyup berilixi muğarrer. (Abysos g12) 4 Andin mən təhtlərni wa ularda olturoqanlarnı kərdüm. Ularça həküm əlibi həkükü berilgənidi. Mən yənə, Əysaçə bərgən guwahlıkı wəjidin wa Hudanıng səz-kalami wəjidin kallisi elinoqlanlarning janlırinimə kərdüm. Ular diwigə wə uning but-həykilikə qoşunmiojan, uning tamqisi pexanisigə wə kəlioja urulmiojanlar idi. Ular tirilip, Məsih bilən birliktə ming yil həküm sürdi 5 (elgənlərning əlibənləri ming yil toxmioquq tirləməydi). Bu dəsləpki tirlilik idi. 6 Dəsləpki tirləxtin nesiwə bolqanlar bəhtlik wə muğəddəstur; ikkinqi əlümning bularni ilkigə elix həkükü yoktur. Ular Hudanıng wə Məsihning kahinlərini bolidu wə Unıng bilən birliktə ming yil həküm sürdü. 7 Ming yil toxkanda, Xəytan zindandin boxitilip, 8 yər yüzining tet bulungidiki əllərni, yəni Gog wə Magogni azdurux wə ularni jəng əlibiçək bir yərgə toplaxka qikidu. Toplanqanlarning sani dengiz sahilidiki əlibənlər sənaksız bolidu. 9 Ular yər yüzidiki kəng tüzlənglikkə qikip, muğəddəs bəndilərning bargahını, yəni Huda səyidiojan xəhərni muhəsirigə alidu. Lekin asmandin ot yeoüp, ularni yutuwetidu. 10 Ularnı azduruqan İblis bolsa diwa bilən sahta pəyəqəmbər kəyüwatkan ot wə günggürt kəligə taxlinip, u yərdə keqə-kündüz əbadıl'əbadgiqə kiynildi. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) 11 Unıngdin keyin, qong bir ak təht wə unıngda Olturoquqını kərdüm. Asman bilən zemin Unıng yüzidin ezzini əqarup, ular turoqan jay hərgiz tepilməydi. 12 Mən yənə katta bolsun, yaki təwən bolsun, elgənlərning həmmisinin təhtning aldida turoqanlığını kərdüm. Kitablar eqildi; andin yənə bir kitab — «Həyatlık dəptiri» dəp ataloqan kitab eqildi. Əlgənlərgə kitablarda hatırılışını boyiąqə ez əməliyitigə karap həküm kılındı. 13 Dengiz ezzida elgənlərni tapxurup bərdi, əlüm wə təhtisaramu ezziridiki elgənlərni tapxurup berixti. Hərkimning üstiga ez əməliyitigə karap həküm kılındı. (Hadəs g86) 14 Andin əlüm wə təhtisara ot kəligə taxlandı. Mana ikkinqi əlüm — ot kəlidur. (Hadəs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) 15 Kimning isminin «Həyatlık daptiri»də yezilmiojanlığı baykalsa, ot kəligə taxlandı. (Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Andin, yengi asman wə yengi zeminni kərdüm; qünki burunki asman wə zemin etüp kətkənid, dengizmu məwjuṭ bolmidi. 2 Muğəddəs xəhərning, yəni Hudadin qıkkən, huddi əz yigitigə toy pərdəzərlərini kılıp hazırlanqan kızdırək yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatqanlığını kərdüm. 3 Ərxtin yukarı kətürülən bir awazning mundak degenlikini anglidim: «Mana, Hudanıng makani insanlarning arisididur; U ular bilən billə makanlixip turidu, ular Unıng həlkə bolidu. Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu. 4 U ularning kəziridiki hər tamqə yaxni sürtidu; əmdi əlüm əsla bolmayıdu, nə matəm, nə yioşa-zar, nə kayoğu-ələm bolmayıdu, qünki burunki ixlar etüp kətti». 5 Təhtə Olturoquqı: — Mana, həmmimi yengi kılımən! — dedi. U manga yənə: Bularni hatiriliwal! Qünki bu səzlər həqiqiy wə ixənqliktur, — dedi. 6 U yənə manga mundak dedi: — «Ix tamam boldi! Mən «Alfa» wə «Omega»dur mən, Muğəddimə wə Hatima Əzümdurmən. Ussıqan hərkimgə həyatlık sütüning bulığının həksiz berimən. 7 Oqlıbə kılouqı hərkim bularqa mirashorluq kılıdu; Mən unıng Hudasi bolimən, umu Mening oqlum bolidu. 8 Lekin korkunqaklar, etikadsızlar, yirginqliklər, katillar, buzuqluk kılouqilar, sehiqərlər, butpərəslər wə barlık yaloqanqılar olsa bolsa, ularning kismiti ot bilən günggürt yenip turuwatkan kəldur — bu bolsa ikkinqi əlümdu». (Limnē Pyr g3041 g4442) 9 Ahirki yəttə balayı'apət bilən toloqan yəttə qinini tutqan yəttə parixtidin biri kelip, manga səzləp: — Kəl! Sanga Əozining jorisi bolidioqan kıznı kərsitip koyay, — dedi. 10 Andin u meni Rohning ilkidə bolqan haldə yooqan wə egiz bir taqqa elip koydi. U yərdin manga Hudadin qıkkən muğəddəs xəhər Yerusalemning ərxtin qüxüwatqanlığını kərsitti. 11 Unıngda Hudanıng xan-xəripi bar idi, unıng julası intayın kimmətlik gəhərning, yexil yakuttək yaltırıqan hrustalning julasıqə oxhaytti. 12 Unıng qong həm egiz sepili bar idi; sepilning on ikki dərwazisi bolup, dərwazılarda

on ikki pərixtə turattı. Hərbir dərwazining **22** Andin [pərixtə] manga hrustaldık parkırak üstigə Israillarning on ikki kəbilisidin birining hayatış süyi ekıwatkan dəryani kərsətti. ismi yezilojanidi. **13** Məxrik təripidə üq dərwaza, Dərya Hudaning wə Kozining tahtidin qıkkən ximal təripidə üq dərwaza, jənub təripidə bolup, 2 xəhərning oqol yolinining otturısida üq dərwaza wə məoqrıp təripidə üq dərwaza ekıwatkanidi. Dəryanıng bu təripidə wə u bar idi. **14** Xəhərning sepilining on ikki ul təripidimu on ikki hil mewə beridiojan, hər texi bolup, ularning üstigə on ikki isim, yəni ayda mewiləydiqan hayatış dərihi bar idi; Kozining rosulining isimliri pütüklükür. **15** dərəhning yopurmaklıri əllərning xipasi üçün Manga səz kılqan pərixtining kolida xəhərni, idi. **3** Lənət degən əmdi bolmayıdu; Hudanıng uning dərwazılıri wə uning sepilini əlqəydiqan wə Kozining təhti xəhərning iqidə bolup, altun kəmək əlqigiq həsa bar idi. **16** Xəhər tət Uning kül-hizmətkarlırları Uning hizmət-ibaditidə qasa bolup, uzunluğunu bilən kənglikli ohxax idi. **17** U sepiñnimə əlqidi. Sepilning bolidu. **4** Ular Uning jamalını kəridü; Uning Pərixtə xəhərni həsa bilən əlqidə – on ikki ming nami ularning pexanilirigə pütüklük bolidu. **5** stadiyon kəldi (uzunluğunu, kənglikli wə egiżlikli təngdurdur). **18** Sepilning əlqidi. Sepilning U yerdə əsla keqə bolmayıdu, nə qıraq nuriqə, [qəlinlik] insanlarning əlqəm birlikli boyiqə, Pərvərdigar Huda ularning tüstidə yordu, yəni xu pərixtining əlqimi boyiqə bir yüz kırıq ular əbadıl'əbədginqə həküm süridü. (aİN g165) tət jəynək kəldi. **19** Xəhər sepiñnimə ullırı hərhil 6 Pərixtə manga: — Bu səzlər həkikiy wə yakuttin, xəhər əsynəktək sözük sap altundın ixənqliktür; pəyoqəmbərlərning rohlırinin Rəb bina kəlinəjanidi. **20** Bəixinqisi kəzəl həkik, pat yekində kelimən! Bu kitabtiki bəxarətnin tax yexil yakut, ikkinqisi kək yakut, üçinqisi üçün, pərixtisini əwətti, — dedi. **7** («Manə, həkik, tətinqisi zumrat, **21** On ikki dərwaza on bularnı manga kərsətkən pərixtığa sajdə kılqılıkimmətlik yakutlar bilən bezəlgənidi. Birinqi ul bolovan ixlarnı Əz kül-hizmətkarlırlıqə kərsitix tax yexil yakut, ikkinqisi kək yakut, üçinqisi üçün, pərixtisini əwətti, — dedi. **7** («Manə, həkik, tətinqisi zumrat, **20** Bəixinqisi kəzəl həkik, pat yekində kelimən! Bu kitabtiki bəxarətnin altinqisi kəzəl kaxtax, yəttinqisi serik kwarts, səzlərini tutkuqi kixi bəhtliktür!») **8** Bularını səkkizinqisi sus yexil yakut, tokkuzinqisi topaz, angliouqı wə kərgüqi mən Yuhannamən. oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsün yakut Bu ixlarnı angliouqınınmda wə kərginimdə, wə on ikkinqisi piroza idi. **22** Xəhərdə sən wə kərindaxlıring bolovan pəyoqəmbərlər həqkandak ibadəthana kərmidim, qənki bilən ohxax kül-hizmətkarımən. Hudaqıla Həmmigə Kadir Pərvərdigar Huda wə Kozə ibadət kıl! — dedi. **10** U manga yənə: — Bu uning ibadəthanisidur. **23** Xəhərning yorutuluxi kitabtiki bəxarətnin səzlərini peqətləmə; qənki üçün kuyaxqə yaki ayoqə mohtaj əməs, qənki bularning waktı yekin kəldi. **11** Kəbihlilik kılqılıqı Hudanıng xan-xəripi uni yorutkanidi, uning kixi kəbihliləni kiliwərsun; pəskəx kixi bolsa qırıqı bolsa Kozidur. **24** Əllər xəhərdiki pəskəxlilik tə turiwərsun; həkəkaniy kixi bolsa yoruklukta yürüdü; yər yüzidiki padixahlar həkəkaniylikini yürgüziwərsun; pak-mukəddəs xanuxəwkitini uning iqigə elip kelidü. **25** kixi bolsa pak-mukəddəslilik tə turiwərsun, Uning dərwazılıri kündüzə hərgiz takalmaydu — dedi. **12** «Manə, pat yekində kelimən! (əməliyəttə u yerdə keqə zadi bolmayıdu). **26** Hərkimning əməliyitigə karap beridiojinimni Hərkəysi əllərning xanuxəwkiti wə hərmət- Əzüm bilən billə elip kelimən. **13** Mən «Alfa» wə izziti uning iqigə elip kelinidü. **27** Hərkəndək «Omega», Birinqi wə Ahirki, Muqəddimə wə həram nərsə wə hərkəndək yirginqlik ixlarnı Hatimə Əzümdurmən». **14** Hayatlıq dərihining kılqılıqı yaki yaloqanqlik kılqılıqı uningoqə mewisidin nesip bolux wə dərwazılıridin kirəlməydi; pəkət nami Kozining hayatış xəhərgə kirixkə tuyassər bolux üçün tonlarını dəptiridə yezilojanlarla kirələydi.

butpərəslər, yalojanlılıqka huxtar bolqanlar wə əməl kılqanlıqlardur. **16** «Mənki Əysə jamaətlərni dəp silərgə bu ixlarning guwahlıqını yətküzük üçün pərixtəmni əwəttim. Dawutning Yiltizi həm Nəsli, Parlak Tang Yultuzidurmən!» **17** Roḥ wə toyi bolidiojan kız: «Kəl!» dəydu. Anglioqası: «Kəl!» desun. Ussioqası hərkim kəlsun, haliojan hərkim həyatlıq süyidin həksiz iqsun. **18** Mənki bu kitabtiki bexarətning səzlərini anglioqanlar oja guwahlıq berip agahlandurımənki: kimdikim bu səzlərgə birnemini қoxsa, Huda uningoja bu kitabta yezilojan balayı'apətlərni қoxidu. **19** Kimdikim bu bexarətlik kitabning səzləridin birər səzni elip taxlisa, Hudamu uningdin bu kitabta yezilojan həyatlıq dərihidin wə mukəddəs xəhərdin bolidiojan nesiwisini elip taxlaydu. **20** — Mana, bularoja agah-guwaḥ Bərgüqi bolsa mundaḳ dəydu: — «Xundak, pat yekində kelimən!» — «Amin! Kəl, ya Rəb Əysə!» **21** Rəb Əysə Məsihning mehîr-xəpkəti barlıq mukəddəs bəndilər bilən billə bolqay, amin!

66 Verses

Uyghur tili at AionianBible.org

The Bible is a library of 66 books in the Protestant Canon written by 40 different men over a span of 1,500 years from 1435 BC to 65 AD with one consistent message. From the first page through the last, Jesus. Genesis promised our deliverer is coming, Jesus. Moses said our better prophet is coming, Jesus. Isaiah prophesied our Messiah will be a suffering servant, Jesus. John announced our Anointed One is here, Jesus. Jesus himself testified he is our Lord God, Yahweh. The gospels agree our conqueror of death has risen, Jesus. The Apostles witnessed our victor ascend to his throne in Heaven, Jesus. And Revelation promises Jesus' return for our final judgment. Are you ready? Read the Bible cover to cover at AionianBible.org and answer these questions. How did I get here? Why am I here? How do I determine right or wrong? How can I escape condemnation? What is my destiny? Begin with the primer verses below.

Yaritilix 9:8 Andin Huda Nuň bilen uning oqullirijoqa sez kılıp mundak dedi: — «Mana Өзүм silər bilen wə silərdin keyin kelidiojan əwladliringlar bilen, xundakla silər bilen billə turojan hərbir jan igisi, uqarkanatlar, mal-qarwilar, silər bilen billə turojan yər yüzidiki hərbir yawayi haywanlar, kemidiñ qıkkənlarning həmmisi bilən — yər yüzidiki həqbir haywanni қaldurmay, ular bilen Өz əhdəmni tüzimən. 9:11 Mən silər bilen xundak əhdə tüzimənki, nə barlıq ət igiliri topan bilen yokitilməs, nə yərni wəyran kılıdiaoqan həqbir topan yənə kəlməs». 9:12 Huda yənə: — «Mən Өзүм silər bilen wə ķexinglardiki həmma jan igiliri bilən mənggülük, yəni pütkül əwladliringlarojqa bekitkən muxu əhdəmning bəlgisi xuki: — Mana, Mən Өзүм bilən yərning otturısida boloqan əhdining bəlgisi bolsun dəp həsən-hüsünimni bulutlar iqigə koyımən;

Misirdin qikix 14:13 Buning bilən Musa həlkə: — Korkmay, tik turunglar, Pərwərdigarning bugün silərgə yürgüzidiojan nijatini kərisilər; qünki silər bugün kərgən misirliklarnı ikkinqi kərməysilər. 14:14 Pərwərdigar silər üçün jəng kılıdu, lekin silər bolsanglar jim tursanglarla boldi, dedi.

Lawiyalar 20:26 Silər Manga has pak-mukəddəs boluxunglar kerək; qünki Mən Pərwərdigar pak-mukəddəsturmən, silərni Manga has bolsun dəp barlıq əllərdin ayrim kılənanmən.

Qəl-bayawandiki səpər 6:24 «Pərwərdigar silərgə bəht-bərikət ata kılıqay, silərni Өz panahıda saklıqay; 6:25 Pərwərdigar yüzini silərnin üstünglərdə yorutup, silərgə xapaat kılıqay; 6:26 Pərwərdigar yüzini üstünglaroja ķaritip kətürüp, silərgə hatırjəmlik bərgəy!» — dəp tilənglar.

Kanun xərhi 18:18 Mən ularoja kərindaxliri arisidin sanga ohxaydiojan bir pəyojəmbərnı turozızmən, Mən Өz sezlirimni uning aqzıja salımən wə u Mən uningoja barlıq tapiliojinimni ularoja sezləydi. 18:19 Wə xundak boliduki, u Mening namımda dəydiojan sezlirimə gələk, salmaydiojan hərkəndək kixi bolsa, Mən uningdin hesab alımən.

Yəxua 1:7 Mening kulum Musa sanga buyruqan barlıq kanunoja əməl kılıxka kəngül bəlüp, kət'iy jür'ətlik wə tolimu kəysər bolqın; sən kəyərgila barsang ixliring əqləbilik boluxi üçün uningdin ya ong ya soloja qətnəp kətmə; 1:8 bu kanun kitabını eż aqzıngdin neri kılmay, uning iqida pütülgənning həmmisini tutup, uni keqə-kündüz zikir kılıp oyla; xundak kilsang yolliringda əqləbilik bolup, əzüng ronak tapisən. 1:9 Mana sanga: — Jür'ətlik wə kəysər bol, dəp buyruqanidimoq? Xunga həq wəhümigə qüxmə, yürəksiz bolma; qünki kəyərgə barsang Pərwərdigar Hudaying sən bilən birgidur.

Batur Hakimlar 2:7 Yəxuaning pütkül hayat künlidirə, xundakla Yəxuadin keyin қalojan, Pərvərdigarning Israil üçün kılajan həmmə karamat əməllirini obdan bilgən aksakallarning pütkül hayat künlidirim [Israil] həlkə Pərvərdigarning ibaditidə bolup turdi.

Rut 1:16 Lekin Rut jawabən: — Mening sening yeningdin ketiximni wə sanga əgixix niyitimdin yenixni etünmə; qünki sən nəgə barsang mənmu xu yergə barımən; sən nədə қonsang mənmu xu yerdə konimən; sening həlkinq meningmu həlkimdir wə sening Hudaying meningmu Hudayımdur. 1:17 Sən nədə əlsəng mənmu xu yerdə əlimən wə xu yerdə yatımən; olımdın baxğısı meni səndin ayriwətsə Pərvərdigar meni ursun həm uningdin axurup jazalisun! — dedi.

Samu'il 1 16:7 Lekin Pərvərdigar Samuiloja: — Uning təki-turkijoja yaki boyioja karimiojin. Mən uni xalliwəttim, qünki Huda insan kərgandək kərməydu; insan bolsa sırtkı kiyapıtığə karaydu, lekin Pərvərdigar kəlbgə karaydu, dedi.

Samu'il 2 7:22 Xunga Sən uluoşən, i Pərvərdigar; կulaqlarımız barlıq angliojinidək, Sening təngdixing yok, Səndin baxka həqkandaq ilah yoktur.

Padixaşalar 1 2:3 Sən barlıq kiliwatqan ixliringda həmdə barlıq niyət kılajan ixliringda rawaj tepixing üçün Musaçqa qüxürülgən kanunda pütülgəndək, Pərvərdigar Hudayingning yollırıda mengip, Uning bəlgilimiliri, Uning əmrliri, Uning həkümleri wə agah-guwahlıklırıda qing turup, Uning tapxurukını qing tutkın.

Padixaşalar 2 22:19 Qünki kənglüng yumxak bolup, muxu jay wə uningda turoquqların wəyrənə wə lənətkə aylandurulidiojanlıkı tooqrısında ularnı əyibləp eytkən səzlirimni angliojinində, Pərvərdigarning aldida əzüngni təwən kılıp, kiyimliringni yırtıp, Mening aldimda yioqliqining üçün, Mənmu duayingni anglidim, dəydu Pərvərdigar.

Tarih-təzkirə 1 29:17 I Hudayim, xuni bilimənki, Sən insanning kəlbini sinap, durusluqtın hursən bolisən; mən bolsam durus kəlbimdin bularnı ihtiyarən təkdim kıldım; wə bu yerdə hazır turojan həlkinqningmu Sanga təkdim kılönünü huxal-huramlıq bilən kərdüm.

Tarih-təzkirə 2 7:14 [xu qaçıda] namim bilən atalojan bu həlkim əzini kəmtər tutup, dua kılıp yüzümni izləp, rəzil yollırıdin yansa, Mən asmando turup anglap, ularning gunahını kəqürimən wə zeminini sakaytimən.

Əzra 7:10 Qünki Əzra kengül koyup Pərvərdigarning Təwrat-kanununu qüxinip təhsil kilişkə həm uningoja əməl kilişkə wə xuningdək Israil iqidə uningdiki həküm-bəlgilimilərni əgitixkə niyət kılənəndi.

Nəhəmiya 6:3 Xunglaxka mən alqılarnı əwətip: — Mən uluoq bir ix bilən xuqulliniwatqanlıkimdin silər tərəpkə qüxməymən. Mən կandağmu silərnin kexinglaroja barımən dəp, ixni taxlap uni tohitip koyay? — dedim.

Əstər 4:14 Əgər bu qaçıda sən jim turuwalsang, Yəhudiylarоja baxka tərəptin mədət wə njat qikxi mumkin; lekin u qaçıda sən əz ata jəməting bilən koxulup yoktilisən. Kim bilsun, sening hanixlik mərtiwişigə erixkining dəl bugünkü muxundak pəyt üçün bolənənmə?».

Ayup 19:25 Bırak mən xuni bilimənki, əzümning Həmjəmət-Kutkuzojuqim hayatı, U ahiroat künidə yər yüzidə turup turidi!

Zəbur 23:1 Dawut yazılan küy: — Pərvərdigar meni bakkuqi Padiqimdir, Mohtaj əməsmən həq nərsiga; 23:2 U meni yumran qəplərdə yatçuzup dəm aldurar; Tinq akidiojan sularni boylitip bakıdu; 23:3 U wujudumni yengilaydu; U həkkənaliylik yolidə Əz nami üçün yetəkləydu; 23:4 Hətta

mən əlüm sayisi bolğan jiloğidin ətsəmmü, Həq yamanlıktın körkəymən; Qünki Sən mən bilən billidursən; Sening həsang həm tayıking manga təsəlliidur. **23:5** Meni har kılıquqların kez aldida manga kəng dastihan salısan; Mening beximmi may bilən məsih kılısan; Kədəhim taxid; **23:6** Bərhək, barlıq künlürimdə yahxilik wə eżgərməs xəpkət manga əgixip həmrəh bolidu; Mənggüdin-mənggügə Pərvərdigarning dərgahında yaxaymən!

Pənd-nəsihətlər **3:5** Əz əklinggə tayanmay, Pərvərdigar oqa qin kəlbing bilən tayanəqin; **3:6** Қandakla ix kilsang, Pərvərdigarnı tonuxka intil; U sanga toqra yollarnı kərsitudu.

Həkmət toploqquq **3:10** Mən Huda insan balılırioqa yükligən, ixləp japa tartix kerək bolğan ixni kərgənmən. **3:11** U hərbir ixning wakti kəlgəndə güzəl bolidoqanlığını bekitkən; u yənə mənggülüknı insanlarning kəngligə saloqan; xunga, insan Hudanıng ez hayatıqə baxtin ahıroqıqə nemini bekitkənlilikini bilip yətməstur.

Küylərning küyi **2:4** U meni xarabhanioqa elip kirdi; Uning üstündə kətürgən tuoji muhəbbəttur.

Yəxaya **9:6** Qünki biz üçün bir bala tuoqıldı; Bizgə bir oqul ata kılindi; Həkümranlıq bolsa uning zimmisigə köyulidu; Uning nami: — «Karamat Məslihətqi, Ədrətlik Təngri, Mənggülüük Ata, aman-hatırjəmlik Igisi Xəhzadə» dəp atılıdu. **9:7** U Dawutning təhtigə olturoğanda wə padixaḥlıkıqa həkümranlıq kılıqanda, Xu qaçdırın baxlap ta əbədil'əbədgıqə, Uni adalət həm həkkaniyilik bilən tiklaydu, xundakla məzmut saklaydu, Uningdir kelidiqan həkümranlıq wə aman-hatırjəmlikning exixi pütməs-tügiməs bolidu. Samawi қoxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigarning otluk muhəbbiti muxularını ada kılıdu.

Yərəmiya **1:4** Pərvərdigarning sezi manga kelip; **1:5** — Anangning korsikida seni apirdə kılıxitin ilgirila Mən seni biləttim; sən balyatqudin qıqxıtin burun seni Əzümgə atap, əllərgə pəyərəmbər boluxka tiklidim, — deyildi. **1:6** Mən bolsam: — Apla, Pərvərdigar! Mən gəp kılıxni bilməymən; qünki mən gədək balidurmən, dedim. **1:7** Lekin Pərvərdigar manga: — Əzüngni gədək bala, demə; qünki Mən seni kimə əwətsəm, sən xularoqa barışan; wə Mən seni nemə də dəp buyrusam, sən xuni dəysən. **1:8** Ulardin körkəma; qünki seni kutkuzux üçün Mən sən bilən billidurmən, — dedi. **1:9** Wə Pərvərdigar қolini sozup aqzimoja təkgüzdi; Pərvərdigar manga: Mana, Əz səzlirimni aqzingoqa köydüm; **1:10** Kara, muxu künü Mən seni yulux, səküx, əhalak kılıx wə erüx, kūrux wə terip estürüx üçün əllər wə padixaḥlıklar üstigə tiklidim, — dedi.

Yərəmiyaning yioqa-zarlısı **3:21** Lekin xuni kənglümgə kəltürüp əsləymənki, Xuning bilən ümid kaytidin yanidu, — **3:22** (Hət) Mana, Pərvərdigarning eżgərməs mehribanlıklırlı! Xunga biz tügəxmidük; Qünki Uning rəhəimdilliklirining ayioji yoktur; **3:23** Ular hər səhərdə yengilinidu; Sening həkikət-sadiqliğin tolimu moldur!

Əzakiyəl **36:26** Mən silərgə yengi kəlb berimən, iqinglaroqa yengi bir roh salımən; teninglardiki tax yürekni elip taxlap, mehərlik bir kəlbni ata kılımən. **36:27** Mening Rohimni iqinglaroqa kırğızüp, silərni əmr-pərmanlırim boyiqə mangozuzımən, həkümlirimni tutkuzımən, xuning bilən ularoqa əməl kılısilər;

Daniyal **3:16** Xadrak, Mixak, Əbədnegolar padixaḥką jawabən: — I Nebokadnəsar, bu ixtəbiz əzizimizi aklihimiz hajətsiz. **3:17** Biz səjdə kəlip keliwatkan Hudayimiz bizni dəhəxətlik yalkunlap turojan humdandin kutkuzalaydu; i aliyili, U qoqum eżlirininq ilkidin bizni kutkuzidu. **3:18** Lekin bizni kutkuzmioqan təkdirdim, aliyirigə məlum bolsunki, biz yənilə ilahlırininq hizmitidə bolmayızm wə sili ornatkan altun həykəlgə səjdə kılınmamız, — dedi.

Əhəziyyət **6:6** Qünki Mən kurbanlıklardın əməs, bəlki mehər-muhəbbəttin, Kəydiurmə kurbanlıklardın kərə, Hudanı tonux həm bilixtin hursənlik tapımən.

Yo'el 2:28 Həm keyin, Mən Əz Rohimni barlık ət igiliri üstigə kuyimən; Silərning oqul-kızlırlıqlar bexarət beridu, Kəriliringlər alamət qüxlərni kəridu, Yigitliringlər oqayıbanə alamat kərünüüxlərni kəridu; **2:29** Bərhək, xu künlərdə kullar üstigimu, dedəklər üstigimu Rohimni kuyimən. **2:30** Mən asmanlarda, zemində karamətlərni, Kan, ot, is-tütək tüwrükllərini kərsitimən. **2:31** Pərwərdigarning uluq həm dəhəxətlik künü kəlmigüqə, Kuyax əkarangojulukça, Ay ənənə aylandurulidu. **2:32** Həm xundak, əməlgə axuruliduki, Pərwərdigarning namini qakirip nida kılıqanlarning həmmisi kütkuzulidu; Qünki Pərwərdigar deginidək, Zion teoqidə həm Yerusalemda, Həmdə Pərwərdigar qakırmakçı bolovan «kaldisi»lar üçün kütkuzux-nijat bolidu.

Amos 5:24 Buning ornida adalət huddi xarkıratmidək, Həkkaniyilik əbədiy akıdioqan ekimdək dolğunlisun!

Obadiya 1:15 Qünki Pərwərdigarning künü barlıq əllər üstigə qübüxkə yekin kaloqandur; Sening baxkilaroja kılıqiningdək, sangimu xundak kılınidu; Sanga tegixlik jaza əz bexingoja qüxicidu;

Yunus 2:6 Mən taqlarning təgliriqə qübüüp kəttim; Yər-zemin tegidiki taşaklar meni əbədil'əbədkiçə kamap koydu; Halbuki, Sən jenimi həng iqidin qikarding, i Pərwərdigar Hudayim. **2:7** Jenim iqimdə halidin kətkəndə Pərwərdigarnı esiməgə kəltürdum, Duayim Sanga yetip, Mükəddəs ibadəthanangə kirip kəldi. **2:8** Bimənə ərziməs butlaroja qoqunqanlar əzigə nesip bolovan mehribanlıktın məhərum bolidu. **2:9** Bırak mən bolsam təxəkkür sadayım bilən Sanga kurbanlıq kılımən; Mən iqlikən kəsəmlirimni Sening aldingda ada kılımən. Nijat-kütkuzux Pərwərdigardindur!»

Mikah 6:8 I insan, U sanga nemə ixning yahxi ikənlilikini kərsətti, Bərhək, Pərwərdigar səndin nemə tələp kılıqanlığınızı kərsətti — Adalətni yürgüzüx, Mehribanlığınızı səyüx, Sening Hudaying bilən billə kəmtərlilik bilən mengixtin baxka yənə nemə ixing bolsun?

Nahum 1:2 Pərwərdigar otluk muhəbbətlik, intikam aloquqi bir Hudadur; Bərhək, Pərwərdigar bir intikam aloquqi, Dəroqəzəp Igisidur; Pərwərdigar yawliridin intikam alidu, Düxmənliyi üçün adawət saklaydu. **1:3** Pərwərdigar asanlıqqa aqqıklaşmaydu, Küç-kudrətə uluqdur, Gunahı barnı həq aklimaydu; Pərwərdigar — Uning yoli kara kuyunda wə borandidur, Bulutlar Uning ayaqları purkəratkan qang-tozangdur.

Həbakkuk 3:17 Qünki ənjür dərihi qeqəklimisimu, Üzüm tallırında mewə bolmisimu, Zəytun dərihigə kılıqan əjir yokka qikkan bolsimu, Etizlər həq həsul bərmigən bolsimu, Kötəndin koy padısı üzülgən bolsimu, Eşilda kala padısı yok bolsimu, **3:18** Mən həman Pərwərdigardin xadlinimən, Manga nijatimni bərgüqi Hudayimdin xadlıkqa qəməlimən, **3:19** Pərwərdigar, Rəb, menin küç-kudritimdir; U menin putlirimni keyikningkidək kılıdu; Meni yukarı jaylirimda mangozuidu! (Bu kūy nəqmiqilərnin bəxioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun).

Zəfaniya 3:17 Pərwərdigar Hudaying arangda, Kütkuzidioqan kudrət Igisidur! U xadlıq bilən üstüngdə xadlinidu; Əz mehər-muhəbbətidə aram alidu; Üstüngdə nahxilar eytip yayrap-yaxnaydu.

Hagay 1:4 Bu əy tehiqila harabə tursa, bu silər tahtaydin bezəlgən əyliringlarda yaxaydioqan wakitmu? **1:5** Mana, Pərwərdigar mundak dəydu: — — Kiliwatķininglər üstidə kəngül koyup oylininglər! **1:6** Terioqininglər kəp, yioqıwalidioqininglər az; Yəysilər, bırak toymaysilər; Iqisilər, bırak ənənəməsilər; Kiyisilər, bırak həqkəndə illiməsilər; İx həkkəi aloquqi bolsa, Huddi ix həkkini təxük həmyanoja saloqanoja oxhaxtur. **1:7** — Samawi əkarangojuların Sərdarı bolovan Pərwərdigar mundak dəydu: — — Kiliwatķininglər üstidə kəngül koyup oylininglər!

Zəkəriya 12:10 Wə Mən Dawut jəməti wə Yerusalemda turuwatqanlar üstigə xapaət yətküzgüqi wə xapaət tiligüqi Rohni կuyimən; xuning bilən ular əzliyi sanjip əltürgən Manga yənə karaydu; birsining tunji ooqlı üçün matəm tutup yioqa-zar kətürgəndək ular Uning üçün yioqa-zar kətüridi; yəkkə-yeganə oqlidin juda bolouqining dərd-ələm tartkınıdək ular uning üçün dərd-ələm tartıdu.

Malaki 4:2 Lekin namimdin əymnidiojan silər üçün, qanatlırıda xipa-dərman elip kelidiojan, həkəkaniyliyini parlitidiojan Kuyax ornidin turidi; silər talaşa qıkıp bordak mozaylardək kiyojitip oynaysılər; 4:3 silər rəzillərni qəyləp dəssiwetisilər; ular Mən Təyyarliojan künidə tapininglar astida kül bolidu, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı boloujan Pərvərdigar.

Matta 28:18 Əysə ularning yenioja kelip, mundak dedi: — Erxtə wə yər yüzidə barlık həkuk manga berildi. 28:19 Xuning üçün, berip pütkül əllərni [əzümgə] muhlis kılıp yetixtürüngər, xundakla ularni Ata, Ooqlu wə Muğəddəs Rohning namioja təwə kılıp qəmildürüp, 28:20 ularoja mən silərgə tapiliojan barlık əmrlərgə əməl kilişni əgitinglər. Wə mana, mən zaman ahiriojqə hər künii silər bilən billə bolimən. (aiən g165)

Markus 1:14 Əmdi Yəhya solanoqandın keyin, əysə Galiliyə elxisigə berip: «Wakit-saiti toxtı, Hudanıng padixaħlıqli yekinlaxtı! Towa kilinglar, hux həwərgə ixininglar!» dəp Hudanıng padixaħlıkının hux həwirini jakarlaxka baxladı. 1:16 [Xu künlərdə] u Galiliyə dengizi boyida ketiwtip, Simon bilən inisi Andriyasni kərdi. Ular belikqi bolup, dengizə tor taxlawatattı. 1:17 Əysə ularoja: — Mening kəynimdin menginglər, mən silərni adəm tutkuqi belikqi kilişmən! — dedi. 1:18 Ular xuan torlurini taxlap, uningoja əgixip mangdi.

Luğa 4:18 — «Pərvərdigarning Rohı menin wujudumda, Qünki U meni yoksullaroja hux həwərlər yətküzxək məsih kıldı. Tutkunlaroja azadlıkni, Wə korlaroja kerüx xipasını jakarlaxka, Ezilgənlərni halas kilişka, Pərvərdigarning xapaət kərsitidiojan yilini jakarlaxka meni əwətti».

Yuhanna 3:16 Qünki Huda dunyadiki insanları xu kədər səyiduki, Əzining birdinbir yeganə Ooqlunu pida boluxka bərdi. Məksiti, uningoja etikad kılıqan hərbirininq əhalak bolmay, mənggülük həyatka erixxi üçündür. (aiənios g166) 3:17 Huda Ooqlunu dunyadiki insanları gunahqə bekitix üçün əməs, bəlkı ularning u arkılık kütkuzuluxi üçün dunyoşa əwətti.

Rosullarning paaliyatlari 1:7 U ularoja mundak dedi: — Ata Əz həkükioja asasən bekitkən wakit-pəytłerni silərning bilix nesiwəngər yok. 1:8 Bırak Muğəddəs Roh üstüngləroja qüvkəndə silər küq-kudrətkə iğə bolisilər, Yerusalem, pütün Yəhudiyyə wə Samariyə boyiqə həm jaħannning qətlirigiqə manga guwaħqi bolisilər.

Rimliklaroja 11:32 Qünki Huda pütkül insanoja rəhîm-xəpkət kərsitix üçün, həmməylənni itaatsizlikkə solap koydı. (eleħżeen g1653) 11:33 — Ah! Hudanıng danalığı wə ilim-həkmitininq bibaha bayılıkları həm hesabsız qongkurluk! Uning həkümilirininq tegigə yətkili bolmas! Uning yolları izdəp tepixtin xunqə yiraktrur! 11:34 «Kimmu Pərvərdigarning oy-muddialırını qüixinip yətti? Kimmu Uningoja məslihətqi bolalidi?» 11:35 «Uningoja kim awwal bir nərsə berip, Keyin uni kayturup bər deyəlidi?». 11:36 Qünki barlık məwjudatlar Uningdin kəlgən, U arkılık məwjut bolup turidi, Həm Uning üçün məwjut bolup turidi. [Barlık] xan-xərəp əbədgiqə Uningoja boloujan! Amin. (aiən g165)

Korintliklaroja 1:6:9 Həkəkaniyisizlarning Hudanıng padixaħlılioja warislik kılalmayıdionlukini bilməmsilər? Aldinip kətməngərlər! Buzukqılık kılıqulular, butpərəslər, zina kılıqulular, bəqqiwazlar, baxka ərlər bilən buzukluk kılıqulular, 6:10 oqrılar, nəpsaniyətqıllar, hərakkəxlər, təhəməthorlar yaki aldamqi-kazzaplar Hudanıng padixaħlılioja warislik kılalmayıdu; 6:11 bəzingər dərwəkə xundak boloujansılər; əmma silər Rəb Əysə Məsihning namida wə Hudayimizning Rohı bilən yuyuldungular, pak-muğəddəs kılindinglər, həkəkaniy kılindinglər.

Korintliklarqa 2:17 Xunga əmdi birsi Məsihə bolsa, u yengi bir yaritiloquqidur! Kona ixlar etüp, mana, həmmə ix yengi boldi! 5:18 Wə barlıq ixlar Hudadindur; U bizni Məsih arkılık Əzigə inaklaxturdi, xundakla bizgə inaklaxturux hizmitini tapxurdi: — 5:19 demək, Huda Məsihədə adəmlərning itaətsizliklirini ularning əyibi bilən hesablaxmay, aləmni Əzigə inaklaxturdi; xuningdək bizgə inaklaxturux həwirini amanət kılıp tapxurdi. 5:20 Xunga huddi Huda biz arkılık [adəmlərdin inaklıkka kelixni] ətütinidək, biz Məsihkə wakalitən əlqilərdurmız; Məsihning ornida «Hudaqa inaklaxturulqaysılərl!» dəp etünimiz. 5:21 Gunahkə həq tonux bolmiojan kixini Huda bizni dəp gunahning əzi қıldı; məksiti xuki, bizning Uningda Hudanıng həkkaniyiliyi boluxımız üçündür.

Galatiyalıklarqa 1:6 Silər əzünglarnı Məsihning mehîr-xəpkitti arkılık Qaқıroquqining yenidin xunqə tez yiraqlaxturup baxkığə bir hil «hux həwər»gə əgixip ketiwatkininqlarqa intayın həyran қalmaktırm! 1:7 Əməliyəttə u həqkanda baxka «hux həwər» əməstər! — pəkətlə bəzi kixilər silərni қaymakтурup, Məsihning hux həwirini burmilimakçı bolοjan, halas.

Əfəsuslusluqlarqa 2:1 Wə silər bolsanglar, kəbihlikliringlar həm gunahliringlarda əlgən bolup, 2:2 bu dunyaning dəvrigə əgixip, həwaning hökükünü tutkan həkümərəqə, yəni bugünkü kündə itaətsizliktin bolοjan pərzəntlərni կutritiwatkan rohka əgixip, bu ixlarda ilgiri mangojansılər; (aiən g165) 2:3 biz hərbirimizmu ilgiri xularning arisida ətlirimidiki xəhwət-həwəslərdə həyat etküzənmiz, ətlirimiz həm əz oy-hiyalimizning hahixliriqa əmal kılıp, baxkilarqa ohxax, mahiyəttə «oqəzəptiki pərzəntlər» bolοanımız; 2:4 birək Huda, mol rəhîm-xəpkətni kərsətküqi bolup, bizni səygəndə bizgə kərsətkən aləmbəhx mehîr-muhəbbiti tüpəylidin, — 2:5 hətta itaətsizliklərdə əlgən waktimizdim, bizgə Məsih bilən billə jan kirgüziüp (mehîr-xəpkət bilən kutkuzuldunglar!), 2:6 bizni Uning bilən billə tirildürüp, ərxlərdə Məsih Əysa bilən billə olturoquzojan; 2:7 məksiti kəlgüsü zamanlarda Uning Məsih Əysada bizgə қaritilojan mehribanlığı bilən ipadılengən xapaitining xunqə əqayət zor ikənlikini kəsitixin ibarəttur; (aiən g165) 2:8 qünki silər xəpkət bilənlə ixənq arkılık kutkuzuldunglar. Bu ix əzünglərdin kəlgən ix əməs, bəlkı Hudadin kəlgən iltipat, 2:9 u zadila adəmlərning əməl-əjriddin kalmayıdu, bu həm həqkimning mahtanmaslıq üçündür. 2:10 Qünki biz Hudanıng ixlığən hüniridurmız, həyrəhəl ixlar üçün Məsih Əysada yaritilojanımız; Huda əslı bizning ularda mengiximiz üçün bu ixlarnı aldın'ala təyyarlıqjanıdi.

Filippiliklarqa 3:7 əmma manga nemə ix «paydılık» bolsa, bularnı Məsih səwəbidin ziyanlık dəp hesablidim; 3:8 Məsih Əysa Rəbbimni tonuxning əwzallılık wəjidi, mən baxka həmmə ixni ziyanlık dəp hesablaymən; mən dərvəkə Uning üçünmu həmmidin məhərum bolοan; bərhək, Məsihkə erixim üçün bularnı nijasət dəp hesablaymənki, 3:9 Məsihətə bolup, əzümdiki կandaktur həkkaniyilik (Təwrat қanunidin qıkkan həkkaniyilik)tin waz keqip, Məsihning etikad-sadıqlıki arkılık bolοan həkkaniyilik, yəni etikad arkılık Hudadin bolοan həkkaniyilikka erixələymən;

Kolossiliklərgə 1:15 U bolsa kərünməs Hudanıng sürət-obrazidur, pütkül kainattiki tunjidur; 1:16 qünki Uningda barlık məwjudatlar, asmandiki bolsun, zemindiki bolsun, kərünidiojan bolsun, kərünməs bolsun, məyli təhtlər, hojayinlar, həkümərəklər, hökükdarlar bolsun, barlık həmmə Uning təripidin wə Uning üçün yaritiloqandur. 1:17 U həmmidin burundur, wə həmmə məwjudatlar Uningda bir-birigə baqlınip turmakta; 1:18 U yənə tənning, yəni jamaətning bexidur; u baxlinixtər, əlgənlərdin tunji bolup tirilgütqidur; buningdiki məksət, Uning pütkül məwjudatlar iqida hər jəhəttin əng üstün orunda turuxi üçündür. 1:19 Qünki Huda Əzinin mukəmməl jəwhirini Uningda turoquzuxka, 1:20 wə Uning arkılık barlık məwjudatlarnı Əzi bilən əpləxtürükə layik kərgənidi, yəni, Uning kresttə təkulgən keni arkılık inaklık elip kəlgəndin

keyin, — U arkılık məyli zeminda bolsun, ərxlərdə bolsun barlık məwjudatlarıni Əzi bilən əplaxtürükə layik kərgənidi;

Tesalonikalıqlar oja 4:1 Ahirida, i kerindaxlar, biz Rəb Əysada turup silardin xuni etünimiz həm jekiləymizki, silər bizdin Hudani hursən kılıxka կandak mengixinglar kerəklikini tapxuruwalojinglərdək həm hazır xu boyiqə mengiwatkjininglərdək, xundak kılıxinglar tehimu exip taxkay. 4:2 Qünki silər bizning Rəb Əysa arkılık silərgə nemə əmrlərni tapilioqanlığımıznı bilisilər. 4:3 Qünki Hudanıng iradisi xuki, pak-mukəddəs kılınim, hərkəndək buzukqılıqtın saklinix, 4:4 yəni hərbiringlər Hudani tonumaydiqan taipilərdək xəhəwaniy həwəslərgə berilməy, bəlkı կandak kılıp əz tenini baxkərəp, uni pak-mukəddəsliktə ar-nomus bilən saklavni eginivelixtər.

Tesalonikalıqlar oja 3:6 Əmdi kerindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning namida xuni tapilaymizki, bizdin alojan təlimlərgə riaya kilməy, tərtipsiz yüргənlərdin əzüngərnəri tutunglar. 3:7 Bizzin կandak ülgə elixinglar kerəklikini ezungərlər bilisilər; qünki biz silər bilən billə bolqanda tərtipsiz yürmigənidük. 3:8 Həqkimning nenini bikar oja yeməytuk; bəlkı biz həqkaysinglər oja eoqırımıznı salmaslıq üçün, keqə-kündüzləp tirixip-tirmixip jəpalik ixleytuk. 3:9 Bundak kılıxımız, silərdin yardım kütüxka həklik bolmioqanlığımızın əməs, bəlkı əzimizni silərgə bizdin yahxi ülgə kaldurəp, silərning bizgə əgixixinglar üçün idi. 3:10 Qünki biz silərning yeninglarda bolqanımızda silərgə: «Birsə ixliməyəmən desə, u yemisun!» dəp tapilioqanidük.

Timotiy oja 2:1 Mən həmmidin awwal, [etikadqilar oja] pütküllər insanlar üçün Hudadin tiləklər tilixini, dua-tilawət kılıxını, baxkələr üçün murajət kılıxını wə təxəkkürər eytixini, 2:2 bolupmu padixaḥlər wə barlık əməldərər üçün dua-tilawət kılıxını jekiləymən. Xundak kılıqanda, biz toluk ihlasmənlik wə salmaklıq bilən tinq wə aman-əsən həyat kəqürələyimiz. 2:3 Bundak dua-tilawət kılıx güzəl ixtur, Kütkuzoquzımız Hudani hursən kılıdu. 2:4 Qünki U pütküllər insanning kutkuzuluxi wə ularning həkikətni tonup yetixini halaydu. 2:5 Qünki birlər Huda bardur, Huda bilən insanlar arisida bir kelixtərgüqimə bar, U bolsimu Əzi insan bolup kəlgən Məsih, Əysadur.

Timotiy oja 2:8 Sən Dawutning nəsləi bolqan, elümdin tirilgən Əysa Məsihni mən yətküzüwatlıq hux həwər boyiqə esingdə qing tut. 2:9 Bu hux həwərnəri dəp kəp harlik-muxəkkət qekip, hətta jinayətqi hesablinip kixənlərinip yatımən. Həlbuki, Hudanıng səz-kalami həq kixənlənməydi! 2:10 Əmdi mən dəl xu səwəbtin, [Huda] tallıqan bəndilərning Məsih Əysada bolqan nijatka mənggülüük xan-xərəp bilən erixi üçün həmmə ixka bərdaxlıq berimən. (aiōnios g166)

Tituska 2:11 Qünki Hudanıng nijatni barlık insanlar oja elip kelidioqan mehîr-xəpkəti ayan boldi; 2:12 u bizgə iħlassızlıq wə bu dunyanıng arzu-həwəslərini rət kılıp, hazırlı zamanda salmak, həkkənali, iħlasmən həyatni ətküzüximiz bilən, (aiōn g165) 2:13 uluq Huda, nijatkarımız Əysa Məsihning xan-xərəp bilən kelidioqanlıq oja bolqan mubarək ümidimizning əməlgə exixini intizarlıq bilən kütüxni eğitidü. 2:14 U bədəl tələp bizni həmmə itaətsizliklərdin azad kılıx həmdə bizni əzi üçün pak kılıp, Əziga mənsup bolqan, yahxi əməllərgə kizəqin intlidioqan həlk kılıxka biz üçün kurban boldi.

Filemono oja 1:3 Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsih din silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolqay! 1:4 Rəbbimiz Əysa oja wə barlık mukəddəs bəndilərgə bolqan mehîr-muhəbbiting wə ixənq-etikadıngı anglap, mən dualırimda həmixə seni yad etip turuwatimən, sən üçün təxəkkür eytimən; 1:6 Bizgə nesip bolqan, Məsihni uluqplaydiqan barlık yahxi iltipatni toluk tonup yetixing bilən, sening etikadıning əməlliridə mərdlərqə ortaklıxixing küqəytilsün dəp dua kılımən. 1:7 Qünki sening mehîr-muhəbbiting manga zor huxallık wə riqbət elip kəldi; qünki i kerindixim, mukəddəs bəndilərning iq-baojırları sening arkılık kəp səyündürüldi.

İbraniylaroqa 1:1 Huda burunki zamanlarda ata-bowilaroqa pəyəqəmbərlər arkılık türküm-türküm boyiqə wə nuroqun yollar bilən söz kılqan bolup, 1:2 muxu ahirkı künlərdə bolsa bizgə Ooqli arkılık sezlidi. U Ooqlini pütkül məwjudatning mirashori kılıp bekətkən, Uning arkılık kainatlarnı yaratkan. (aiən g165) 1:3 U Hudanining xan-xəripidin parlıqan nur, Uning əsyniyitining ipadisidur, U կұdratlık söz-kalami bilən pütkül kainattiki məwjudatni eż ornidə turozuvatkan bolup, U gunahlarnı tazilax hizmitini ada kılqandan keyin, ərxtiki xanu-xəwkət igisining ong yenida olturdi.

Yakup 1:16 Xunga səyümlük kərindaxlim, aldinip kalmanglar! 1:17 Barlık yüksək sehiylik wə hərbir mukəmmal iltipat yukiridin, yəni [asmandiki] [barlik] yorukluklarning Atisidin qüxüp kelidu; Uningda həqkandaq əzgirix bolmayıdu yaki Uningda «aylinix» bilən hasil bolidiqan kələnggilermu bolmayıdu. 1:18 U bizni [Əzi yaratkan barlık] məwjudatlarning iqidə Əzığa dəsləp pixkan mewidək bolsun dəp, Əz iradisi boyiqə bizni həkikətning söz-kalami arkılık tuqdurdı.

Petrus 1 3:18 Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxturux üçün, yəni Həkkəniy Bolouqı həkçəniy əməslərni dəp, birlə ketimlik azab-okübat qəkti; gərqə U tən jəhəttə əltürülgən bolsimu, lekin rohتا janlanduruldi;

Petrus 2 1:3 Bu [duayimning] asasi — biz bizni Əzinining xan-xəripi wə esil pəzilitining təsiri arkılık Qaқırıouqını qongkur tonuqanlığımız üçün, Uning ilahiy kiiq-ķudriti həyatimizoja wə iħlasħmənliktə mengiximizoja kerəklik bolqan həmmmini ata kıldı. 1:4 U muxu pəzilətləri arkılık bizgə kimmətlik, əng uluq wədilərni bərdi, bular bilən silər bu dunyadiki həwayi-həwəsələrdin bolqan iplaslıqtın kutulup, Hudalıq təbiətkə ortak nesip bolalaysılər.

Yuḥanna 1 2:1 I əziz balılırim, mən silərni gunah sadir kilmisun dəp, bu sezlərni yeziwatimən. Mubada birsi gunah sadir kilsa, Atining yenida bir yardımçı wəkilimiz, yəni Həkkəniy Bolouqı Əysa Məsih bardur. 2:2 U Əzi gunahlirimiz üçün [jazani kətürgüçi] kafarəttür; muxu kafarət pəkət bizning gunahlirimiz üçünla əməs, bəlkı pütkül dunyadikilərning gunahları üçündür.

Yuḥanna 2 1:7 Qünki nuroqun aldamqlar dunyaning jay-jaylirida qıktı. Ular əysanıng dunyaqə insaniy təndə kəlgən Məsih ikənlilikini etirap kılmayıdu. Bundaqlar dəl aldamqi wə dəjjaldur.

Yuḥanna 3 1:4 Manga nisbətən, əziz balılırimning həkikəttə mengiwatkanlığını anglaxtinmu qong huxallık yoktur.

Yəhūda 1:3 I səyümlüklərim, mən əslili silərgə ortak bəhrimən boluwatkan nijatımız tooprısında hət yezixka zor ixtiyakım bolsimu, lekin hazır buning orniqə silərni mukəddəs bəndilərgə bir yolila amanət kılinoqan etikətdni kolunglardın bərməslikkə jiddiy kürəx kiliqka jekiləp uxbu hətni yazmışsam bolmidi. 1:4 Qünki məlum kixilər — iħlassiz adəmlər, heli burunla munu sorakka tartılıxka pütülgənlər aranglaroja suxunup kiriwalıqan. Ular Hudanining mehîr-xəpkitini buzukluk kiliqning bahənisiqə aylanduruwalıqan, birdinbir Igimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihдин tanoqan adəmlərdür.

Wəhij 3:19 Mən kimni səysəm, xuning əyibini kərsitip tərbiyiləymən; xuning üçün kizojin kəyüp-pixip towa kıl. 3:20 Mana, Mən hazır ixik aldida turup, ixikni kəkiwatimən. Əgər biri awazimmi anglap ixikni aqsa, uning yenioqə kirimən. Mən uning bilən, umu Mən bilən billə oqızalinidu. 3:21 Ojəlibə kılqoqını bolsa, Mənmə oqəlibə kılıp, Atamning təhtidə uning bilən birgə olturojinimdək, unimu tahtimdə Mən bilən birgə olturuxka tuyəssər kılımən. 3:22 Kulliki barlar Rohning jamaətlərgə degənlirini anglisun!»

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, "*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*" Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, "*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*" So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, "*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*" 2 Timothy 2:15. "*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*" 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hades g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Mesopotamia

Haran

Mediterranean
Sea

Damascus

Babylon

Salem

Egypt

Persian
Gulf

Abraham's Journey

Etkədi bolğaqka, Huda İbrahimini uningəzə miras şüpitidə bərməkçəi bolğan zəminəqə berixşəq qəkiroğanda, u itəət kıldı; u կəyərgə baridioqanlığını bilməy turup yoloğa qıktı. - İbraniylarqa 11:8

Əməm Pirəvn həlkəni ketixə koyqandan keyin, Filistylərning zəminindəki yol yekin bolsunu, Huda ularnı xu yol bilən baxlımdı; qünki u: «həlkim jöngə uqrap kalsə, körküp puxayman kılıp, Misirətə yenip ketixi mumkin» dəp oylıqənidi. - Misirdən qırix 13:17

Israel's Exodus

Mediterranean Sea

Sidon
Tyre
Caesarea-Philippi

Galilee
Capernaum
Bethsaida

Cana
Nazareth

Sychar

Samaria

Ephraim

Jerusalem ★
Bethany

Bethlehem

Judea

► Egypt

Decapolis

Peraea

Jericho

Jesus' Journeys

Qünki İnsan oqlumu dərvəkə xu yolda keçqılık menin hızmitində bolsun deməy, bəlkı keçqılıkning hizmitidə bolay wəjenimmi pida kılıx badılığı nuroqun adamlarıni hərlükə qırıray dəp kəldi. - Markus 10:45

Paul's Missionary Journeys

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

- Christ returns for his people
- 1956 Jim Elliot martyred in Ecuador
- 1830 John Williams reaches Polynesia
- 1731 Zinzendorf leads Moravian mission
- 1614 Japanese kill 40,000 Christians
- 1572 Jesuits reach Mexico
- 1517 Martin Luther leads Reformation
- 1455 Gutenberg prints first Bible
- 1323 Franciscans reach Sumatra
- 1276 Ramon Llull trains missionaries
- 1100 Crusades tarnish the church
- 1054 The Great Schism
- 997 Adalbert martyred in Prussia
- 864 Bulgarian Prince Boris converts
- 716 Boniface reaches Germany
- 635 Alopen reaches China
- 569 Longinus reaches Alodia / Sudan
- 432 Saint Patrick reaches Ireland
- 397 Carthage ratifies Bible Canon
- 341 Ulfilas reaches Goth / Romania
- 325 Niceae proclaims God is Trinity
- 250 Denis reaches Paris, France
- 197 Tertullian writes Christian literature
- 70 Titus destroys the Jewish Temple
- 61 Paul imprisoned in Rome, Italy
- 52 Thomas reaches Malabar, India
- 39 Peter reaches Gentile Cornelius
- 33 Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3	
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19	
Where are we?			Innocence	
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden
		Son		
		Holy Spirit		
	Mankind	Living	Genesis 1:1 No Creation No people	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels
		Deceased believing		
		Deceased unbelieving		
	Angels	Holy		
		Imprisoned		
		Fugitive		
		First Beast		
		False Prophet		
		Satan		
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7	

Mankind is created in God's image, male and female He created us

Sin entered the world through Adam and then death through sin

When are we?

Fallen				Glory				
Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth				
1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light				Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3				
John 8:58 Pre-incarnate		John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City				
Psalm 139:7 Everywhere		John 14:17 Living in believers						
Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth								
Luke 16:22 Blessed in Paradise								
Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment				Matthew 25:41 Revelation 20:10				
Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command								
2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus								
1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind				Revelation 20:13 Thalaasa				
				Revelation 19:20 Lake of Fire				
				Revelation 20:2 Abyss				

For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our Good News sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Disciple All Nations

Xuning üqün, berip pütkül əllərni [ezümgə] mahlis kılıp yetixtirüngərlər, xundakla ularnı Ata, Oopul wə Mulkəddəs Rojhıning namiqə təwə kılıp qəmildürüp, - Matta 28:19

